

Dünyadaki birçok üniversite ve kuruluştaki İslam'a yönelik birtakım programlar yapılıyor.

Programın adı **"İslam Düşmanlığı"**.

İslam düşmanlığı elbette ki yeni bir hareket değil, Hak-batıl mücadelesi insanlık tarihiyle başlıyor.

Özellikle son yüzyılda bu düşmanlık planlı-programlı bir şekilde sistematik olarak tüm İslam dünyasında uygulanıyor.

İslam'ı yok etmek ya da her şeyi tanzim eden bu dini, bir takım basit ritüellerin ve dar kalıpların içerisine sokarak işlevsiz hale getirmek... Programın ana hedefi bunlar.

Bu hedefler öncelikle eğitim programımız üzerinde oynamalarla gerçekleştiriliyor. Burada da pilot ders Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi. Din dersi anayasal bir zorunluluktur. Ancak müfredat programındaki ifadeler her Müslüman çocuğunun öğrenmesi gereken dini bilgileri öğretmek yerine daha farklı kazanımlar hedeflenmekte.

İşte müfredat programından bazı ifadeler:

"...dinler açılımlı anlayış olarak ifade edilebilecek bir yaklaşım..."

"Kendilerine sunulan alternatifleri inceleyebilmeleri için öğrencilerin bakış açılarının geliştirilmesine ihtiyaç vardır."

"Öğrenciler körü körüne uygulayıcı olmamalıdır."

"Düşüncenin geliştirilmesi benim doğrum vardır, başkalarının da doğrusu vardır anlayışıyla yakından ilişkilidir."*

Eğitimde, diğer dinlerle mukayese yapma kazanımını hedeflerken öğrenci kendi dininin şuurunda mı olmalı, yoksa İslam da dâhil tüm dinlere eşit mesafede, nötr mü yaklaşmalıdır?

İslam şekil dini değil şuur dinidir.

"Düşmanımız İslam" programı çalışıyor.

"Saadetin tek yolu İslam" mukabil çalışması nerede?

Genç dimağları ifsada karşı koruyor muyuz? Ya da ifsada uğrayanları tamiri yetiştirebiliyor muyuz?

Dinini bilmeyen bir nesil yetişiyor.

Yaz tatili çocuklarımızın eksik dini bilgilerini tamamlamaları için iyi fırsat. Diyanet İşleri Başkanlığı başta olmak üzere bu işi kendine dert edinen dernekler, sivil toplum kuruluşları ve eğitim kurumları çocuklarımızı bekliyor.

Şuurlu yaklaşımlar ve şuurlu öğretmenlere ihtiyaç var.

"Sizden hayra çağıran, iyiliği emreden, kötülükten yasaklayan bir topluluk olsun. İşte kurtuluşa erenler onların ta kendileridir." (Al-i İmran 104)

Selam ve dua ile.

*T.C.MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı 28.12.2006/410 İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (4,5, 6, 7 ve 8. sınıflar) Öğretim Programı giriş kısmı.

İÇİNDEKİLER

SAHİBİ

ÖĞ-DER Şuurlu Öğretmenler Derneği Adına
ÖĞ-DER Şuurlu Öğretmenler Derneği Adına Genel Başkan
İsmail Hakkı AKKIRAZ

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Hüseyin YAVUZ

YAYIN TÜRÜ

Yaygın 3 Aylık süreli yayın

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Mustafa AYDIN

EDİTÖR

Tacettin ÇETİNKAYA

YAYIN KURULU

Doc. Dr. Mete GÜNDOĞAN

Dr. Nuh SAVAŞ

Şaban CENGİZ

Mecit DÖNMEZBİLEK

Yılmaz BÖLÜKBAŞI

Seyfi ÖZKAN

Abdurrahman ERBAŞ

HUKUK DANIŞMANI

Prof.Dr. Mustafa KAMALAK

REKLAM

Mustafa DEMİR

DAĞITIM

Şabah CENGİZ

GRAFİK TASARIM

Milli Şuur Dergisi

0 (312) 286 18 83

Sinan ORAL

0505 517 73 01

snnoral@gmail.com

BASKI

Semih Ofset

Büyük Sanayi 1. Cadde No: 74 06060

İskitler - ANKARA

Telefon : (0 312) 341 40 75

Fax : (0 312) 341 98 98

BASIM TARİHİ

15 Haziran - 2008

YAYIN İDARE MERKEZİ

Ziyabey Cad. 4. Sk.No : 2/1 BALGAT / ANKARA

TEL : 0 (312) 286 18 83

FAX : 0 (312) 287 61 80

WEB : www.millisuurdergisi.com

e-posta : bilgi@millisuurdergisi.com

MİLLÎ ŞUUR Dergisi

ÖĞ-DER; Şuurlu Öğretmenler Derneği yayınıdır. Yazı ve fotoğrafların tüm hakları Milli Şuur Dergisi'ne aittir, kaynak gösterilmek suretiyle alıntı yapılabilir. Milli Şuur Dergisi basın ve meslek ilkelerine uyar.

Yayınlanan yazıların sorumluluğu yazarına aittir.

► Müslüman Olarak Ölmek	4
► Öğretmen Davranışlarının Neden Olduğu İstenmeyen Öğrenci Davranışları	7
► Ka'b B. Zeyd Et Temimî (Ra)	8
► Emevilerin İlme Destekleri	10
► Fikirler Nasıl Kirlenir?	14
► Eğitim Tarihimiz - 6 Sanat ve Edebiyatımızdaki Kirlenme (1)	18
► İzzetle Var Olmak	20
► Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın Terbiyeye Dair Mülâhazaları	24
► Kur'an'dan Bürûc Suresi	27
► Dergâhlar ve İnsanlar	28
► Nurettin Topçu'nun Eğitim Anlayışı	30
► Eğitim ve Öğretmenin İşlevi	34
► Kitap Tanıtımı Cephede Bir Muallim (Şehit Ethem)	37
► "Kış Tatili" ve "Yaz Okulu" Meselesi	38
► Senelik Çalışmama Ayını	40
► Tatil, Her Müslümana Farz mıdır Yoksa Vacip mi?	42
► Hayat Suyu Öğrenmek de, Öğretmek de Bir Görevdir	45
► Beyin Acıkınca Ne Yer?	46
► Kitap Okumanın Zararları	48
► Kur'an Okuyalım Ama Nasıl?	50
► Sözün Gücü	53
► Sınavlar Öncesi Başarıda Anne Baba Desteği	54
► İlişkilerimizin Temelleri	58
► Beni Sakın Kaybetme	60
► Bulmaca	64

REKLAM İÇERİĞİ

► Ünveren Mobilya	23
► Hisar Eğitim Kurumları	57

Müslüman Olarak Ölmek | 4

İsmail Hakkı AKKİRAZ
ÖĞ-DER Genel Başkanı

8 | Ka'b B. Zeyd Et Temîmî (Ra)

Dr. Nuh SAVAŞ
Eğitimci

Emevilerin İlme Destekleri | 10

İbrahim Halil ER
Eğitimci, Yazar

14 | Fikirler Nasıl Kirlenir?

Tacettin ÇETİNKAYA
Eğitimci, Yazar

Eğitim Tarihimiz - 6
Sanat ve Edebiyatımızdaki
Kirlenme (1) | 18

Ömer Faruk SİFİL
Eğitimci

20 | İzzetle Var Olmak

Dr. Ebubekir SİFİL
Araştırmacı, Eğitimci-Yazar

Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın
Terbiyeye Dair Mülâhazaları | 24

Fahrettin GÜN
Eğitimci, Yazar

28 | Dergâhlar ve İnsanlar

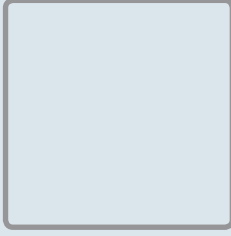
Prof. Dr. Mustafa KARA
mkara@uludag.edu.tr

Nurettin Topçu'nun
Eğitim Anlayışı | 30

Mehmet BATUK
Eğitimci, Saadet Partisi GLK Üyesi

34 | Eğitim ve Öğretmenin İşlevi

Abdulkadir TURHAN
Eğitimci

Tatil, Her Müslümana Farz
mıdır Yoksa Vacip mi? | 42

Fatih SERTYÜZ
Eğitimci, Yazar

50 | Kur'an Okuyalım Ama Nasıl?

Hamit KAYA
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretmeni

Sınavlar Öncesi Başarıda
Anne Baba Desteği | 54

Hüseyin KAZAN
Eğitimci, Yazar

60 | Beni Sakın Kaybetme

Yusuf YEŞİLKAYA
Eğitimci

İsmail Hakkı AKKİRAZ
ÖĞ-DER Genel Başkanı

MÜSLÜMAN OLARAK ÖLMEK

İnsan kâinatın en mükemmel varlığıdır. İnsan; eşyada mevcut kuvvet ve kabiliyetlerin kendisinde toplandığı bir varlıktır. O, varlıklar âleminin özetidir. Bu özeti doğru okuyanlar, bütün varlıkların yaratılış hikmetlerini anlama ve kavrama imkânına sahip olurlar. Kâinatın ve insanın yaratılışını doğru okuyanlar yaratan, yaşatan, yöneten Allah(c.c)'ın varlığını ve birliğini idrak ederler. Bu idrak insanı Allah(c.c)'ı bilmeye ve tanımaya götürür.

İnsanı Allah (c.c) yaratmıştır. Bunun dışındayla beyan edilen görüşlerin ilime ve gerçeğe ters düşen hurafeler olduğu muhakkaktır.

Allah(c.c) insanı eşrefi mahlûkat olarak yaratmıştır.

“İncire, zeytine, Sina dağına ve şu emin belde (Mekke) ye yemin ederim ki, Biz insanı en güzel kıvamda yarattık. Sonra da onu aşağıların aşağısına attık. Ancak iman edip salih amel işleyenler hariç. Onlar için eksilmeyen kesintisiz bir mükâfat vardır. Artık bundan (bu delillerden) sonra, hangi şey sana din gününü yalan saydırttı? Allah, hakimlerin en hakimi değil midir?” (Tin suresi: 1-8)

Takvim, eğriyi doğrultmak, kıvama nizam koymak, kıymet biçmek, kıymetlendirmek manalarına gelir. İnsan; yaratıcı tarafından kendisine verilen akıl nimeti, doğruyu yanlıştan, iyiyi kötünden, güzeli çirkinden, faydalıyı zararlıdan, adaleti zulümden ayırma

kabiliyeti, cüzi irade ve İslam nimeti nedeniyle mükemmel bir donanıma sahip kılınmıştır. Onun yaratılışını **"ahseni takvim"** kılan bu donanımdır.

İnsan İslam fıtratına sahip olarak yaratılmıştır.

"(Resulüm!) Sen yüzünü hanif olarak dine, Allah insanları hangi fıtrat üzere yaratmış ise ona çevir. Allah'ın yaratışında değişme yoktur. İşte dosdoğru din budur; fakat insanların çoğu bilmezler." (Rûm suresi:30) **"Hanîf"** eğriliğe sapmaksızın doğru yoldan, İslam yolundan gitmek demektir. Buhârî'nin Ebu Hüreyre'den rivayet ettiği bir hadise göre: "Her doğan çocuk ancak İslam fıtratı üzerine doğar. Sonra annesi ve babası onu Yahudi, Mecusi veya Hristiyan yaparlar..." İnsanın yaratıldığı bu İslam fıtratı, eğitim yolu ile ya korunur ya da bozulur, ifsat edilir. Anne babanın, eğitimcilerin ve devletin görevi bu fıtratı korumaktır. Dünya barışının sağlanması bu fıtratın korunmasına bağlıdır.

Bu mükemmel donanıma sahip olan insanı Allah(c.c) niçin yaratmıştır? : "Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım. Ben onlardan rızık istemiyorum. Beni doyurmalarını da istemiyorum. Şüphesiz rızık veren, güç ve kuvvet sahibi olan ancak Allah'tır." (Zariyat suresi: 56-58) Cin ve insan cinsinin yaratılmasının hikmeti Allah'ı tanıyıp ona ibadet ve kulluk etmesidir. Bu ise Allah(c.c)'in emirlerine teslim olmayı ve bu emirlere uygun bir hayat sürmeyi, O'na kulluk ve ibadet etmeyi gerektirir. Bunun aksini yapmak cinleri ve insanı azaba sürükler.

İnsanın dünya hayatı sınırlıdır. Bu hayatın sonu ölümdür. Bütün canlılar gibi insan da, vakti geldiğinde ölümü tadacaktır. "Her can ölümü tadacaktır. Ve ancak kıyamet günü yaptıklarınızın karşılığı size tastamam ödenecektir. Kim ateşten uzaklaştırılıp cennete girdirilirse o, gerçekten kurtulmuştur. Bu dünya hayatı ise aldanma metaından başka bir şey değildir." (Ali İmran: 185)

Hayat ve ölüm. İnsan bu iki olayı doğru okumalıdır. İnsan hayat ve ölümün ne anlama geldiğini öğrenmeli ve muhasebesini ona göre yapmalıdır. "O (Allah)ki, hanginizin daha güzel amel yapacağını imtihan etmek için, ölümü ve hayatı yaratmıştır. O, her şeye galip gelendir, affedendir." (Mülk suresi: 2) "O, hanginizin amelinin daha güzel olacağı hususunda sizi imtihan etmek için, Arş'ı su üzerinde iken, gökleri ve yeri altı günde yaratan"dır. Yemin ederim ki, (Resulüm!): "Ölümden

sonra muhakkak diriltileceksiniz" desen, kafir olanlar derhal "Bu, açık bir büyüden başka bir şey değildir" derler." (Hûd suresi: 7)

Bu beyana göre insan dünya hayatında Allah(c.c) tarafından imtihan edilmektedir. Dünya hayatı insanoğlu için bir imtihan yeridir. Dünya hayatının sonu ölümdür. Sonu olmayan hayat ise ahiret hayatıdır. Ahiret hayatı dünya hayatının hesabıdır. Ahirette insanlar dünya hayatında yaptıkları seçime göre akıbet bulacaklardır.

Yaratan Allah(c.c) insanı niçin imtihan etmektedir?

İmtihanlar niçin yapılır? Bu sorunun cevabını kavramak için fazlaca bir bilgiye ihtiyaç yoktur. Kime bu soruyu sorsanız size bir şeyler söyleyecektir. Önemli şeyleri elde etmek için imtihanlar yapılır. Diploma için, sınıf geçmek için, işe girmek için, ehliyet almak için, unvan kazanmak için ve benzeri şeyler için imtihanlar yapılır.

Yaratan rabbimizin bizi imtihan etmesinin sebebi bize verdiği nimetlerdir. O bize akıl nimetini vermiştir, doğruyu yanlıştan, iyiyi kötüden, güzeli çirkinden, faydalıyı zararlıdan, adaleti zulümden ayırma nimetlerini vermiştir, cüzi irade nimetini ve İslam nimetini vermiştir, Kur'an-ı Kerim nimetini ve örnek olarak efendimiz Hz Muhammed Mustafa(s.a.v) nimetini vermiştir. Bunun için bu dünyada imtihan oluyoruz. "İnsan üzerinden öyle zamanlar geçti ki, o(insan, o zamanlar içinde) anılmaya değer bir şey değildi. Gerçek şu ki, biz insanı katışık bir nutfeden (erkek ve kadının dölünden) yarattık; onu imtihan edelim diye, kendisini iştir ve görür kıldık. Şüphesiz biz ona yolu (İslamı) gösterdik. İster şükretsin ister küfretsin."(İnsan suresi: 1-3)

Bilmemiz gereken en önemli gerçek, bu dünyada imtihan olduğumuz gerçeğidir. Gerçeği bilerek, görerek yaşamalıyız. Allah(c.c) bize verdiği cüzi iradeyle bizzat kendimizin mücadele ederek cenneti kazanmamızı dilemiştir.

Allah(c.c) bu dünya imtihanını bir hak-batıl mücadelesi şeklinde tanzim etmiştir. Hak, yaratan Rabbimizin rızasıdır, İslam'dır. Batıl ise yasaklanan yoldur, Allah'ın gazabıdır, nefse esarettir, Şeytan ve işbirlikçilerinin izinden yürümektir.

Allah(c.c) hak-batıl mücadelesi şeklinde tanzim ettiği bu imtihanı kazanalım diye bize yolumuzu göstermiştir. Bu yol İslam yoludur. Allah ve Resulünün emirlerine teslim olmak-

tır. İslam insanın dünya ve ahiret saadetine tek çaresidir ve ilacıdır. Çünkü bu dini insanlara beğenip gönderen Allah(c.c)'tır. "...Bugün size dininizi ikmal ettim, üzerinize nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam'ı beğendim..." (Mâide suresi: 3)

Biz kuluz. Dikkate ve ciddiye alacağımız şey Rabbimizin beyanıdır. O bize beyan ediyor. "Allah nezdinde hak din İslam'dır. Kitap verilenler, kendilerine ilim geldikten sonradır ki, aralarındaki kıskançlık yüzünden ayrılığa düştüler. Allah'ın ayetlerini inkâr edenler bilmedirler ki Allah'ın hesabı çok çabuktur." (Ali İmran suresi: 19) Ahiret hayatında, dünya hayatının hesabını Allah(c.c)'a verecek isek, ki ona hesap vereceğiz, o takdirde Allah'a ve peygamberlerine itaatten başka bir seçimimiz olamaz. Şayet biz tercihimizi hak din İslam'ın dışında başka bir din için kullanırsak, bu dinin adı ne olursa olsun yanlış ve hatalı bir seçim yaptığımızı bilmemiz lazımdır. "Kim, İslam'dan başka bir din ararsa, bilsin ki kendisinden (böyle bir din) asla kabul edilmeyecek ve o, ahirette ziyan edenlerden olacaktır." (Ali İmran suresi: 85)

İnsanlık âleminin ve özellikle Müslümanların idrak etmesi gereken en önemli husus, yaşamının gayesinin Müslüman olarak ölmeyi başarmak olduğudur. Hz Adem'den bizim peygamberimize kadar gelen bütün peygamberler insanlara Müslüman olarak ölmelerini telkin etmişlerdir. "Bunu İbrahim de kendi oğullarına vasiyet etti, Yakub da: Oğullarım! Allah sizin için bu dini (İslam'ı) seçti. O halde sadece Müslümanlar olarak ölünüz (dedi)." (Bakara suresi: 132)

Allah(c.c) inananlara Müslüman olarak ölmeyi emretmiştir "“Ey iman edenler! Allah'tan sakınılması gerektiği gibi sakının ve (Kâfir, müşrik, münafık, fasık ve facir olarak değil) ancak Müslüman olarak can verin.” (Âl-i İmran 102)

Müslüman olarak ölmeyi başarmak!

Bunu başarmak elimizdedir. İşe kendimizden başlayacağız. Nereden geldik, niçin geldik, nereye gideceğiz. Bileceğiz ki biz insanız. Hayvan da değiliz, melek de değiliz. Biz varlığı kendinden olan da değiliz. Yani kendi kendimize var olmadık. Bir olan Allah'ın yaratması ile var olduk. O'ndan geldik O'na döneceğiz. O bizi İslam fıtratı ile yarattı. Bizim görevimiz Müslümanlar olarak ölmeyi başarmak ve Müslümanlar olarak huzuruna çıkmaktır.

Allah bizi korusun. Kâfir olarak, münafık olarak, müşrik olarak, fasık ve facir olarak,

zındık olarak, zalim olarak, eşkıya olarak ölmemeliyiz. Ateist ve Marksist olarak, Materyalist olarak, Kapitalist olarak, Siyonist ve Yahudi olarak, Hristiyan olarak, Budist ve Şaman olarak, ölmemeliyiz. Faizci olarak, zınakar olarak, rantiyeci olarak, yol kesici olarak, ifsatçı olarak, kumarbaz olarak, eroinci, içkici, kokainci olarak ölmemeliyiz.

Bütün peygamberler ve onlarla birlikte olanlar gibi, Peygamberimiz ve ashâbı gibi, Allah'ın veli kulları gibi, sadık âlimler, mücahitler ve şehitler gibi Müslümanlar olarak ölmeyi başarmalıyız.

Müslüman olarak ölmek ancak Hakkı üstün tutmak, Nefis terbiyesini esas almak, Maneviyatçı olmakla olur. "Asra yemin yemi olsun ki insan gerçekten zarardadır. Ancak iman edip salih amel işleyenler, hakkı tavsiye edenler ve sabrı tavsiye edenler müstesnadırlar." (Asr suresi: 1-3)

Müslüman olarak ölmek; İslam'ın dünya ve ahiret saadetine tek çaresi olduğuna inanmak, şuurlu Müslüman olmak ve insanlığın saadeti için çalışmak anlamında cihad farzını bilmek ve yapmakla olur.

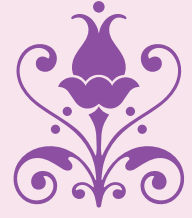
Müslüman olarak ölmek ancak İslam'ı bütün olarak kavrayıp yaşamakla olur. Çünkü İslam'ın yarısı kendisi değildir. "...Yoksa siz Kitab'ın bir kısmına inanıyor da bir kısmını inkar mı ediyorsunuz? Sizden böyle yapanların cezası ancak dünya hayatında rüsvaylıktır. Kıyamet gününde ise azabın en şiddetlisine itilmeştir. Allah yaptıklarınızdan gafil değildir. İşte onlar, ahirete karşılık dünya hayatını satın alanlardır. Bu yüzden ne azapları hafifletecek ne de kendilerine yardım edilecektir." (Bakara suresi: 85-86)

Müslüman olarak ölmek; Peygamberimiz (s.a.v) İslam'a nasıl inanmış, nasıl yaşamış, nasıl cihad etmiş, mücadele etmiş ise, onun gibi inanmak, yaşamak cihad etmek ve mücadele etmekle olur.

Peygamberimiz öğüt veriyor. "Kimin cehennemden kurtarılıp Cennet'e konulmak hoşuna giderse, ölümünü, Allah'a ve ahiret gününe inanmış olarak karşılasın..." (Ahmed b. Hanbel, 11, 192) Ve Müslüman olarak ölmeyi başarmak saadetimiz olacaktır. "Allah, mümin erkeklere ve mümin kadınlara, içinde ebediyyen kalmak üzere altından ırmaklar akan, cennetler ve Adn cennetlerinde güzel meskenler vadetti. Allah'ın razı olması ise hepsinden büyüktür. İşte büyük başarı da budur." (Tevbe suresi: 72)

ÖĞRETMEN DAVRANIŞLARININ NEDEN OLDUĞU İSTENMEYEN ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARI

Öğretmenin Davranışı	İstenmeyen Öğrenci Davranışı
1 Notla tehdit etme	Korku, not için çalışma, otoriteye itaat 1
2 Ceza olarak ödev verme	Dersten soğuma, isyan 2
3 Sadece anlatım yöntemini kullanma derse güdülememe, cesaretlendirmeme, espritüel olmama	Hayal kurma, başka şeylerle ilgilenme, derse katılmama, dağınık ilgi 3
4 Ödevleri kontrol etmeme	Ödevleri yapmama, eksik yapma veya özenle yapmama 4
5 Sınıfa sırtını dönme	Başka şeylere yönelme 5
6 İstenmeyen davranışları düzeltmeme	İstenmeyen davranışları sürdürme 6
7 Sadece başarılı olanlara söz hakkı verme	Diğer öğrencilerin söz istememe davranışlarını pekiştirme 7
8 Yanlış davranışı veya yanıtı aşırı eleştirme, olumsuz sözlerle etiketleme	Söz hakkı istememe, okula gelmeme 8
9 Öğretmediği konularda sınav yapma	Kopya çekmeye yönelme 9
10 Dersi iyi planlayamama, öğrencileri boş bırakma	Ders dışı olumsuz etkinliklere yönelme 10
11 Zorlama ile disiplin sağlama	Okul eşyalarına zarar verme, pasif veya saldırgan olma 11
12 Sınıfta herkesin görebileceği yerde durmama	Görülme öğrencilerin ders dışı etkinliklere yönelmesi 12
13 Öğrencilerin psikolojik, sosyal, akademik yeterlik ve gelişim dönemleri gibi özelliklerini tanımama	Salırgan veya pasif olma 13
14 Öğrencilerin ekonomik durumuna bakmadan araç gereç isteme	İçine kapanma, hırsızlık, okula gelmeme 14
15 İstenen davranış hakkında bilgilendirmeme	İstenen ve istenmeyen davranışı ayırt edememe 15
16 Öğretmenin kendi davranışları ve diğer öğretmenlerin davranışları arasındaki tutarsızlık	Öğretmenlere karşı disiplin ve otorite boşluğu hissi 16
17 Öğrencinin davranışı yerine kişiliğini eleştirme	Çekingen olma, içine kapanma, iletişimsizliği pekiştirme 17
18 İstenen davranış için uygun ortam oluşturmama	İstenmeyen davranışı sürdürme 18
19 İstenen davranış için uygun pekiştirici zamanında vermeme	İstenen davranışı gösterememe 19
20 Haklı ile haksız öğrenciyi ayırt edememe	Öğretmene ve derse karşı olumsuz tutum ve davranış 20
21 Cinsel, sosyal, ekonomik ve başarı durumu vb. özelliklere göre ayırım yapma, sürekli aynı öğrencilere sosyal alanlarda görev verme	Öğretmene ve derse karşı nefret duygusu, kıskançlık, yağcılık, protesto geliştirme. 21
22 Başarı zevkini tattıramama	Dersle ilgilenmeme, söz istememe. 22
23 Derse girip dersi işleyip dersten çıkma, kitap öğretmeni olma, dersi soğuk atmosferde işleme	Derse ve öğretmene karşı olumsuz tutum, isteksizlik 23
24 İstenmeyen davranışlar üzerinde istenenlerden daha fazla durma, ana konuyu kesip ayrıntılarla fazla ilgilenme	Karşı koyma, meydan okuma, duyguları saklama, başkalarını suçlama dikkati dağıtma 24
25 Bazı öğrencilere ismi ile hitap ederken diğerlerine hitap etmeme	Kıskançlık, öğretmenden ve dersten soğuma 25
26 Ödül ve cezayı adil kullanmama	Kıskançlık, derse ve öğretmene karşı olumsuz tutum 26
27 Körü körüne itaate alıstırmak için disiplin cezası verme, başarısız olarak değerlendirme	Güven duygusunu zedeleme haklarını savunamama, haksızlığa itiraz etmeme, 27
28 Ana dilini iyi kullanmama (örn. Argolu konuşma)	Argolu konuşma 28
29 Başarılı ile başarısız öğrencileri akademik açıdan ayırt edememe (örn. Her ikisine de aynı notu verme)	Derse ilgisiz, öğretmene sevgisiz olma, protesto geliştirme 29
30 Fiziksel ceza verme	Arkadaşlarıyla sorunlarını kavga ederek çözmeye çalışma, yalancılık, aşırı kaygı, karşı gelme, kişilişiz davranışlar 30

Ka'b B. Zeyd Et Temîmî (Ra)

Dr. Nuh SAVAŞ
Eğitimci

Saygıdeğer okuyucularım, değerli meslekdaşlarım!

İşte size, Kur'an âşığı, ömrünü Kur'an'a adanmış, İslam Peygamberinin dizinin dibinden ayrılmayan, Kur'an'ı öğretmek için Rasulullah tarafından gönderildiğinde canı pahasına dahi olsa çekinmeden giden, şuurlu, iz'anlı Kur'an öğretmeni bir Sahabi.

Hiz. Ka'ab b. Zeyd Et Temîmî (ra) Siyer kitaplarında, doğum tarihi tespit edilemeyen bu guzide sahabi, Medine'nin meşhur kabilelerinden biri olan Neccaroğullarındandır. Hicretten sonra Müslüman olan Ka'b b. Zeyd, Akabe'de Müslüman olanları hariç tutarsak, Medineli ilk Müslümanlardandır. Aynı zamanda ensarın ileri gelenlerinden biri olarak da bilinen bu sahabi, ilahî vahye olan sarsılmaz inancı sayesinde kendini Kur'an'a adanmış, Kur'an'la bütünleşmiş ve kendisini Allah'a hakiki kul, Resulüne canı gönülden bağlı bir ümmet olmayı hedeflemiş, Allah'a yakarmayı ve O'na yönelmeyi kul olanın en önemli bir görevi bilmiştir.

Hicretten sonra Müslüman olmasına rağmen, Kur'an-ı Kerim'i öğrenme ve öğretmede ve dini bilgileri kavrayıp derleme hususunda Rasulullah'ın ashabı arasında tebarüz etmiştir. Bunun yanı sıra Hiz. Ka'b b. Zeyd, Bedir ve Uhud savaşlarına katılarak Ashab-ı Bedir ve Ashab-ı Uhud'dan olma şerefine de nail olmuştur.

Hicretin 3. yılında Necid'de ikamet eden Amiroğulları kabilesine Kur'an-ı Kerim'i öğretmek, dîni emir ve yasakları tebliğ ederek onları İslam'a davet etmek üzere Resulallah (s.a.v.) tarafından gönderilen kırk kişilik öğretmen heyeti gönderildi. Bu heyetin içinde Hiz. Ka'b b. Zeyd de bulunuyordu. Ne var ki, bu seçkin Sahabe "Bi'r-i Maune" denilen mevkiye ulaştıklarında bir takım kendini bilmez, inkârcı, hidayetten yüz çevirmiş, insanlıktan nasibini almamış, cahil, bâğî ve düzenbaz, müşrikler tarafından pusuya düşürüldüler. Dört bir tarafından kuşatılarak, haince bir saldırı sonucu çetin bir müdâfâ savaşına mecbur bırakıldılar. Bu çatışmada, Ka'b b. Zeyd (ra) hariç, hepsi şehit oldu. Bu şehit-

ler ilk şehit öğretmenlerdir. O zalimler savaş yerinden uzaklaştıktan nice sonra Hz. Kab b. Zeyd kendine gelerek cesetlerin altından bitkin hatta yarı ölü bir halde kalkıp yavaş, yavaş Medine'ye geldi.

Adeta şuur timsali olan bu mücahit Sahabî, Hendek savaşına kadar yaşamıştır. Hendek savaşında Hz. Ka'b, bütün ailesiyle birlikte hendek kazmada görev almıştır. Kur'ân ve Rasulûllah aşığı bu Sahabi, aç kalmış, susuz kalmış ama Rasulûllah'ın yanından ayrılmamış, Kur'ân okumasını ve okutmasını ölünceye kadar aslâ terk etmemiş, en sonunda da bu uğurda şehit olup Rabbinin huzuruna kavuşmuştur.

Ama ne yazık ki! Öte yandan Kab gibi sahabeler tarafından akla, mantığa, düşünmeye, imana davet edilen bu kişiler, kolay, kolay eski anlayışlarından vazgeçmiyorlar, inanmadıkları gibi inananların da peşini bırakmıyorlar ve onlara rahatlık vermiyorlar, inatlarını sürdürüp, boş direnişten bir türlü vazgeçmiyorlardı. Mucizeleri, güzel ahlakı ve erdemliliği, helal ve hoş giden her şeyi kabul etmiyor ve ret ediyorlardı. Yüce Peygamber ve O'nun sevgili ashabı ise, kötülüklerden, zulüm, fuhuş, azgınlık, düşmanlık, böbürlenme ve zorbalıktan sakındırmak için gece gündüz demeden gayret sarf ediyorlardı. Ama kötü niyetli, kavrayışı yetersiz, ahlakı fesada uğramış hak, adalet ve insaf yolundan sapmış bu kimselere, ne kadar mucize gösterilse ve ne kadar çaba sarf edilse de bir türlü gerçek kabul ettirilemiyordu.

Bu zorluklara katlanarak Kur'ân öğretiminde ve İslam'ı tebliğde bulunan Hz. Ka'b, İslam'ın asıl davetçisi olan Hz. Muhammed (s.a.v.) Medine'ye ulaştıktan sonra Müslüman olmuştur. Dolayısıyla bir şeyin tebliğinde ayağa gidilmenin ne kadar önemli olduğunu bilmekte idi ki!

Hz. Muhammed (s.a.v.) onu, Hicretin 3.yılında, Kur'ân öğretmesi ve yeni dinin kurallarını, Necid'de ikamet eden Amiroğulları

kabilesine tebliğ etmesi için gönderdiğinde, hiç tereddüt etmeden gitmişti. Bu nedenle bizler de bazılarının ayağına giderek onlara hakikatı ve bildiklerimizi öğretmeliyiz ki! Bizim Şuurlu Öğretmenler olarak farkımız ortaya çıksın.

Eğer bizler de böylece; Kab b. Zeyd ve diğerleri gibi, vazifemizin şuurunda olarak, bu gibi sahabilerin yolunu izleyerek görevimizi yaparsak, emin olun ki bunun semeresini çok yakınlarda göreceğiz. Çünkü bizim gayemiz; Allah'ın rızasını gözetmekten, Rasulü'nün şefaatinin kazanmaktan başka bir şey değildir. Bunun dışında başka bir amacımız yoktur. Olamaz da! Onun için bizler endişe etmeden yolumuza devam edeceğiz. Bizim genel hedef ve gayelerimiz; tüm insanlığın bataklığa düşmüş olanlarını oradan çıkarmak, oraya düşmek üzere olanlarını da oradan uzaklaştırmaktır. Zira anne ve babaların bir çoğu, dinî bilgilerden, Muhammedî ahlaktan yoksunlar. Bu nedenle görev bizlere düşmektedir. Gayret ve girişim bizlerden tevfiğ ise Allah'tandır.

Değerli okuyucularım! Bu güzide Sahabinin doğum tarihine araştırdığım bazı siyer kitaplarında rastlayamadığımı üzümler ifade ederken, ölüm tarihi hakkında; bazı kaynaklarda H.5 yılında; bazı kaynaklarda ise Hendek savaşında şehit olduğuna dair bir kayda rastladığımı ifade ederim. En doğruyu bilen şübhesiz ki Allah'tır.1

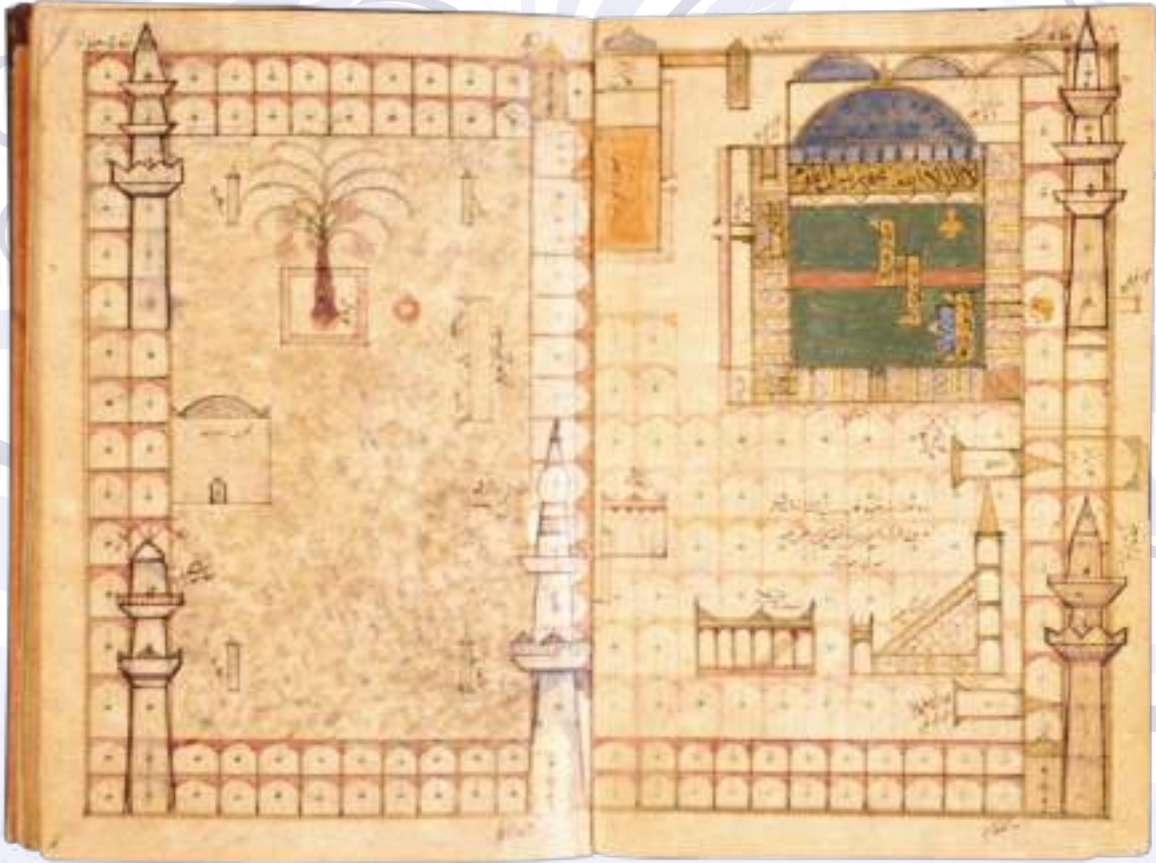
1 Üsüdü' l-Gâbe, c,1/935; Tarih-i Dimaşk, c,26/ 108; el-İstiab fi Marifeti' l- Ashab, c, 1/ 412

EĞİTİM TARİHİMİZ 6

EMEVİLERİN İLME DESTEKLERİ

İbrahim Halil ER
Eğitimci, Araştırmacı Yazar

Emevilerin ilime verdikleri destekleri de yazarak eğitim olayının Emeviler dönemini bitirmiş olacağız. Bundan sonraki aşama Abbâsiler dönemidir.

Emevilerin İlim ve sanat alanındaki çalışmaları ve destekleri

Ömer b. Abdulaziz, Nafi'yi Mısır'a hadis ilmini öğretmesi için göndermişti. Ömer b. Abdülaziz; ilim adamlarına, alimlere ve eğitimcilere Beytül maldan 100 dinar maaş bağlamıştı. Ayrıca, Humus valisine gönderdiği

mektupta; "Kendisini camiye adayıp vaktini fıkha ayıran kimselerin her birine 100 dinar ver. Mektubumu alır almaz bu iş için Beytül maldan ödenek ayır. Çünkü bu kimselerin geçimlerini sağlamak gerekir."¹

Emeviler, düşünce bazda halkın desteğini kazanmak için kendilerine yakın olan mezhepleri desteklemiş, diğerlerini de yasaklamışlardır. Hatta, kendi iktidarlarının ayakta kalması ve halkın bu durumu kabullenmesi için kendileri kelami mezhepler oluşturmuşlardır.

Emeviler dönemindeki ilk tartışmalar; kuru iktidara sadık olan ve büyük günah işleyenin durumunu Allah'a havale eden Mürcie ve Kaderiye ile insanın özgür iradesini savunan, tavizsiz muhaddislerle bağlantısı olan Allah'ın kadiri Mutlak olduğunu mudafa eden cebriye arasında cereyan etti.

Emeviler, daha Muaviye döneminde alimlere ilgi göstermiş, bunlara mali yardımda bulunmuşlardır. Muaviye'den itibaren saray alimlerin, şairlerin ve bilginlerin uğrak yeri olmuştur. Burada tartışma meclisleri oluşturuldu. Saraydan yükselen bu ilgi valilere ve oradan zenginlere kadar yayılmıştır. Bu teşvik ve destek her ne kadar ilmi teşvik etmişse de aslında Emeviler dönemindeki ilmi çalışmada devletten bağımsız olarak gelişmiştir. Daha çok bireysel çalışmalarla gelişmiştir. Bireysel gayretler sonucu ilim alanında kendilerini kabul ettiren kişilerin etrafına öğrenciler ve ilim halkası oluşmuştur. Halk da bu kişilerin görüş ve düşüncelerine önem vermiş, en ufak bir sorunlarında onlara baş vurmuşlardır. Alimler, aynı zamanda halkın arasındaki sosyal sorunları çözmüş, hakem olmuş, hatta ceza getirektirmeyen konularda (evlenme, miras, boşanma, veraset, kavga ve sürüşme) gibi konularda yargılama görevini de ifa etmişlerdir. Aynı zamanda halkın en ufak dertleriyle de ilgilenmişlerdir. Bütün bunlara örnek olarak Ebu Hanife ile ilgili anlatılan bir olayı gösterebiliriz. Bal yemeyi çok seven fakat bu aşırı bal yemesi kendisine dokunan bir çocuğun annesi, çocuğuna ne yapsa da bu sevdasından vaz geçiremez. Sonunda Ebu Hanife'ye getirir ve ondan çocuğunu bu bal sevdasından vaz geçirmesini ister. Ebu Hanife 40 gün süre ister. Bu sürenin sonunda yanına gelen çocuğa "Evladım bal yeme!" der. Çocuk da bu uyarı üzerine bir daha bal yemez. Bu örnek bize, halkın alimlerle nasıl içli dışlı olduğunu ve en ufak bir ailevi meseleri bile onlara getirdiğini göstermesi bakımından ilginçtir.

Bunun dışında sosyal hayatın düzenli yürütmesi, halkın ahlak seviyesinin yükselmesi konusunda da uyarılarda bulunulmuş, camiler kanalıyla da halka dini ve kültürel bilgiler vermişlerdir. Yani sadece talebelere ders vermemiş, kitap yazmamış, aynı zamanda halk eğitime de katkıda bulunmuşlardır. Onların, camilerde irşat kürsüleri bulunur, sıradan halk da bu halkalara katılarak bilgi sahibi olur, sorular sorarlardı.

Yani alimler sürekli halkla birlikteydiler. Günümüzde ki gibi, üniversite kampüslerin içine hapsolmuş, halktan kopuk bir aydın

profili çizmiyorlardı. Bundan dolayı, onların iktidarı desteklemeleri veya aleyhinde konuşmaları devlet tarafından sıkı takibe uğramıştır. İktidar sahipleri, icraatlarını onaylamak için bazen onların fetvalarına baş vururlardı. İktidarı eleştirmeleri cezalandırılmalarına mal olabiliirdi. Yöneticilerin alimlerin fetvalarını istemeleri dine duydukları saygı veya alimin görüşlerine önem vermekten çok, onları da suçlarına ortak ederek halkın desteğini kazanmak ve yaptıkları haksızlıklara meşruiyet kazandırmaktır. Bir İmam-ı Malik ve Ebu Hanife bu telepleri kabul etmedikelerinden çeşitli işkencelerle karşılaşmıştır.

Emevilerin Dini İlimlere Karşı Tavrıları

Emevi halifesi Abdülmelik'in isteği üzerine Said b. Cübeyr, ilk tefsir kitabını yazarak halifeye sunmuştur. Bu olay, yöneticilerin ilme desteklerini ve teşviklerini göstermektedir. Ayrıca, Emevi valileri de bu konuda ilmi desteklemişlerdir. Haccac, Kur'anın harekelendirilmesi ve Ziyad'ın Kur'anın hiziplere ayrılması çalışmalarını desteklemişlerdir.

Emevi halifeleri özellikle de Ömer b. Abdülaziz hadise ve hadis ilmine çok önem vermiş ve bu ilmin toplanmasını yazılmasını sağlayan ilk kişi olmuştur. Kuşkusuz bunda onun ilmi kişiliği etkili olmuştur. Bu olayda Ömer b. Abdülaziz'in şahsında Emevilerin bu ilme verdikleri önemi göstermektedir.

Nevevi; Ömer b. Abdülaziz için; "Dedesi Ömer b. Hattab Kur'anın toplanmasına nasıl öncülük etti ise, hadislerin derlenmesinde en büyük fazilet Ömer b. Abdülaziz'e aittir" demiştir. Yani Ömer b. Hattab'ın torunu hadis ilmini düşünen ilk kişidir. (Ömer b. Abdülaziz anne tarafından Hz. Ömer'in torunudur.) Ömer b. Abdülaziz, Ebu Bekir b. Muhammed b. Hazm'a yazdığı mektupta; "Resulullah'ın hadislerini yaz. Çünkü ben bu ilmin ve alimlerin gitmesinden korkarım" demiştir. Ayrıca, hadis memurlarına özel bir itina gösterilmesini istiyor ve tüm bölge valilerine de hadis toplamalarını emrediyordu.²

Emevi halifelerinden Abdülmelik b. Mervan; Zühri'ye maddi ve manevi destekte bulundu. Bu halifeden sonra sırasıyla Velid b. Abdülmelik, Ömer b. Abdülaziz, Yezid b. Abdülmelik ve Hişam b. Abdülmelik Zühri'yi desteklediler. Özellikle Ömer b. Abdülaziz Medine valisi iken Ebubekir b. Muhammed b. Amr b. Hazm'a ve Zühri'ye resmi olarak hadislerin toplanması husunda emir vermiştir. Hişam b. Abdülmelik de Zühri'ye hadis yazma konusunda zorlama derecesinde teşvik

etmiştir. Mervan b. Hakem daha Medine valisi iken Zeyd b. Sabid'den hadis dinlemiştir.

Bunun dışında Mürcie'yi ve diğer muhaliflerine karşı kendilerini destekleyen alimlere yardımcı olmuşlardır.

Emevilerin Din Dışı İlimlere Karşı Tavrıları

Halid b. Yezid, halifeler arasında ilk defa kimya eğitimi alan kimsedir. Halid, dönemin ünlü kimya uzmanı ve İskenderiyede yetişen Meryanus isimli bir Rum rahibinden tıp ve kimya eğitimini aldı. Bu ilimlerin Arapça'ya çevrilmesini emretti. Bu emri ile Halid, İslam medeniyetinde ilk meşaleyi yakmış oldu. Bu tercümeler, aynı zamanda İslam tarihinde yapılan ilk tercümelerdir. Halid ayrıca, İsfahan el-Kadim (Stephanos l'Ancient)den bir kimya kitabının tercümesini istemiştir. Pozitif bilimlere olan destek bir merak sonucu olduğu gibi aynı zamanda bir ihtiyaç sonucu da doğmuştur. Örneğin; tıp, matematik ve astronomi gibi bilimler aynı zamanda toplumsal ihtiyaçları da gidermişlerdir.

Emeviler bilimsel çalışmaları desteklemiş ve erken bir dönemde çeviriler başlamıştır. Örneğin Mervan b. Hakem döneminde aslen İranlı bir Yahudi doktor olan Masarcaveyh el Basri 683 yılında aslen Yunanca olan Ahrun adında bir Papaz tarafından İskenderiye'de yazıldığı sanılan sonradan Süryaniceye çevrilmiş bir tıp kitabını Arapça'ya çevirdi. Bu Arapça'ya çevrilen ilk bilimsel eserdir. II. Ömer, İskenderiye'deki Yunan-Helenistik geleneğine bağlı tob okulunu Antakya ve Harrana'ya taşıdığı söylenmektedir. I. Yezid b. Halid (ö. 708) ilk Müslüman kimyacıdır. Ayrıca kendisine verilen hakim lakabına bakılırsa ilk filozoftur. O, İstefan el-Kdim (Sephanos l'Ancient)'ten bir kimya kitabının terümesini istemiştir. Ayrıca Caferi Sadık'ın da kimya ve Astroloji ile uğraştığı rivayet edilmektedir.³

Emevilerin Şiiri Desteklemelerinin nedenleri

İslama katılımın artması ve bunların Arapça bilmemeleri, Arapça'nın bozulmasına neden olmuştu. Emevi halifeleri, Arapça'yı korumak amacıyla şiire önem vermişlerdir.⁴ Ayrıca halifeler, şairleri de desteklemiş ve onlardan kendilerinin şiir yoluyla propagandalarını yapmalarını istemişlerdir. Örneğin el-Ahtal, aynı zamanda klasik zamanların son büyük Hristiyan şairiydi. Bu dönemde şiir önemli bir propaganda aracıydı. Emevi halifelerinin zihniyeti cahiliyet çağı zihniyeti olup felsefeden ve derin dini araştırmalardan lezzet almamaktaydılar. Onlar ancak güzel şiirlerden, edebi

hutbelerden, güzel hikmetlerden haz duyardı. Fakat Ömer b. Abdülaziz cahiliye türü şiirleri desteklememiş, hatta onun döneminde şairler zarar görmüşlerdir. O daha çok dini alanlara önem vermiştir.

Devletin Tarih ve Tarihçilerle İlişkisi

Özellikle Muaviye, geçmiş Arap tarihini merak ediyordu. Bu nedenle tarihçileri destekledi. Ayrıca, Araplar arasında zaten bir nesep ilmi ve geçmişle övünme kültürü bulunuyordu. Devlet bu ilmin disiplin altına girmesini sağlamaya çalıştı.

Muaviyenin sarayında öğretmen ve danışman olarak görev yapan Ka'bül Ahbar aslen bir Yahudiydi. Bu durum; Ka'bın Yahudi ve Müslüman kültürü konusunda en eski otoritelerinden birisi haline getirmiş oldu. Muaviye; Ka'b'dan bir tarih kitabını yazmasını istemişti. O da cahiliye dönemiyle ilgili bir kitap yazmıştı. Muaviye, bazen Abidi yanına çağırarak tarih sohbetleri yapardı.

Emeviler Döneminde Hukuk:

Emeviler dönemine girildiğinde hukukta keyfi uygulamalar başladı. Emeviler, kendi çıkarları ve saltanatların bekası için hukuku zorlamaya başladılar. Fakat buna rağmen yine de bir çok olayda alimlerin de onayını alma ihtiyacı hissetmişlerdir. Bunun temel nedeni de yukarda belirttiğimiz gibi halkın desteğini alma ve meşruiyet ihtiyacıdır.

Devletin Musiki'ye Karşı Tavrı

Emeviler, zevklerine düşkün bir yönetim anlayışına sahiptiler. Bu nedenle de musikiye önem vermişlerdir. I. Yezid aynı zamanda bir bestekardır. Sarayda şarkı söylemeyi ve eğlenceyi düzenleyen ilk halifedir. Abdülmek b. Misceh isimli müzisyeni himayesine almıştır. Velid de ibni Ma'bed'i himayesine almıştır. II. Yezid, Habbabe ve Sellame, Hişam ise Hüseyini'yi himayelerine almışlardır.

Emeviler, musikiden sadece zevk almak için yararlanmamış, muhaliflerini ve muhalefeti susturmak amacıyla da kullanmışlardır. Bu amaçla Mekke ve Medine önemli Müzik bölgeleri olmuştur. Böylece, bölgeyi zevkû sefaya daldırarak muhalefeti kırmayı hedeflediler. Aynı zamanda propaganda amaçlı olarak devleti, Emevileri ve Halifeyi öven besteler de yapıldı.

Sanat ve Mimari ile İlişkiler

Şam Emevi camisi, esasen Jupitere vakfedilmiş bir putperest mabedi idi. Sonraları bir Hristiyan kilisesine dönüştürüldü. Şam'ın

Araplar tarafından fethedilmesinden sonra bu yapı Müslümanlar ve Hristiyanlar tarafından beraber kullanıldı. Şam, Emevilerin başkenti olunca ve müslümanlar da şehirde çoğunluğu oluşturunca bu yapı hristiyanlardan satın alındı.

Emviler, sadece ilmi düşüncelerle değil, bazen muhaliflerini susturmak veya kendi yandaşlarını teşvik etmek yada ilmi bir silah gibi kullanmak amacıyla da ilim ve sanatı desteklemişlerdir. Buna en büyük örnek olarak da Abdülmelik'in Kudüs'te yaptırdığı camidir. Böyle bir caminin yapmasının birçok siyasi nedenleri bulunmaktadır.

Hristiyan kiliselerinin güzelliğiyle rekabet etmek

Mekke'de İbn-i Zübeyr olduğundan ve burada halifelğini ilan ettiğinden, Hacıların Mekke'ye ziyaretlerini engellemek

İbn-i Tagribirdi, Abdülmelik'in insanların Mekke'ye gidip Zübeyr'in etkisine girmemek için kibleyi Mekke'den Kudüs'e döndürme niyetinden bile bahseder. (İbn-i Tagribirdi, en-Nucumuz zahire) Haccacın vasıttaki aynı dönemde yapılan camisi de bu şüpheyi destekler. Arkeologlar, Haccac'ın cami ve sarayını araştırdıklarında, biri diğerinin üstünde dört farklı cami buldular. Yukarıdaki üç yapı, Mekke'ye döndürülmüştü. Fakat, Haccac'ın sarayı ile bitişik en alttaki mescid, batıya 34 derecelik bir sapma yapıyordu. (Yani Kudüs'e dönüktü.) İskaf, Beni Cüneyd'in Bağdat'ın biraz kuzeyindeki Haccac'a da atfedilen ikinci mescid-i hemen hemen aynı sapmaya sahipti. (İraklı meslekdaşım Dr. Abdulaziz bilgileri sözlü olarak bana verdi.)⁶

Emevilerin Siyasi Nedenlerle İlim ve Sanatı Desteklemeleri

Emviler, sadece ilmi düşüncelerle değil, bazen muhaliflerini susturmak veya kendi yandaşlarını teşvik etmek yada ilmi bir silah gibi kullanmak amacıyla da ilim ve sanatı desteklemişlerdir. Buna en büyük örnek olarak da Abdülmelik'in Kudüs'te yaptırdığı camiyi verebiliriz.

Tercüme Hareketleri

Tarihçilerin çoğu İslam tarihindeki tercüme hareketlerini Abbasi döneminden başlatsalar da aslında tercüme olayının tarihi daha eskilere Emevi dönemine kadar uzanmaktadır. İlk tercüme, Halid b. Yezid b. Muaviye döneminde başladı. Mısır'da yaşayan Yunan filozoflarından bir ekip topladı.⁷ Onlardan Yunanca ve Kipticeden kitap tercüme etmelerini istedi.

İslam tarihindeki İlk tercüme hareketi budur. Haccac döneminde Farsça'dan bir divan tercüme edildi. Bu divan Beni Temim kölelerinden Salih b. Abdurrahman tercüme etmiştir.

Peygamberimiz de tercüman kullanmıştır. Peygamberimizin en önemli tercümanı Zeyd b. Sabittir. O, Rumca, Habeşçe, Farsça, İbranice ve Süryanice dillerini biliyordu. Peygamberimizin isteği üzerine bu dili öğrenmiştir.

İbni Nedim de İslam tarihinde ilk tercüme hareketini yapan kişi Halife Halid b. Yezid olduğunu belirtir. (Ö. 85) Ona mutercimlik yapan kimseler arasında İstean el-Kadin ve Harip Miryanus vardır. İlk defa yabancı bir dilden Arapçaya kitap çeviren kişidir. Tıp ve yıldızlarla ilgili kitap (Astronomi, Astroloji) ve kimya kitaplarını çevirmiştir. Halife Yezid, bazı filozofları toplayarak Yunanca ve Kipti dilindeki kitapları da Arapça'ya çevirmelerini istemiştir⁸. Ancak, bütün bu tercüme hareketleri ferdiydi. Kurumsallaşmış bir devlet politikasına dönüşmedi. Yine de elimizde Ömer b. Abdülaziz ve Hişam b. Abdülmelik döneminde divanların Arapçalaştırılması adını verdiğimiz ve yarım yüzyıl süren büyük tercüme hareketini unutmamak gerekir. Ayrıca, paranın basılmasında bir Arapçalaştırma hareketi sayılmaktadır.

Arap fetihleri yavaşlamaya başlayınca emevi halifeleri yönetimi organize etmek için antik imparatorlukların metotlarına yöneldiler. Küttablar halife Hişam için faydalı olabilecek kitapları onun isteği üzerine tercüme etmeye başladılar. Hişam'ın önde gelen katibi Mevla Salim Aristo'nun İskendere yazdığı zannedilen mektupları tercüme etti. Ayrıca, İran krallarının hikayeleri de Hişam için tercüme edilmeye başladı.

Salim'den sonra Abdülhamit el-Katip çeviri işine devam etti. Böylece bir Arap saray edebiyatı ortaya çıktı.⁹

1. Ömer b. Abdülaziz dönemi, Sh. 273
2. İmadüddin Halil, Ömer b. Abdülaziz dönemi ve İslam İnkılabı, Bir yay., İstanbul 1984
3. Doç. Dr. Bayraktar, Mehmet, İslam Felsefesine Giriş, A.Ü. İlahiyat Fakültesi Yayınları, Ankara 1988
4. Faruki, a.g.e
5. M.Holt, a.g.e, C.4 Sh: 206
6. M. Holt, İslam Tarihi, C.4 Sh: 247
7. Dr. Abdulhalim Mustasır. a.g.e Sh: 79
8. Dr. Abdulhalim Mansur, a.g.e
9. Gibb, Hamilton A.R, İslam Medeniyeti Üzerine Araştırmalar, Endülüs Yayınları, İst. 1991

FİKİRLER NASIL

Tacettin ÇETİNKAYA

Eğitimci, Yazar

cetinkayatacettin@yahoo.com

Çölde atıyla yolculuk eden bir Arap yerde yatan birisini görür, hemen su kabıyla beraber attan iner ve ona su vermek üzere yanına yaklaşır. Ne olduysa o anda olur. Yatan kişi bir anda yardımına gelen kişiyi iter ve ata binerek hızla kaçmaya başlar. Neye uğradığını şaşırarak atlı arkasından bağırır.

— Dur, dur! Bir şey söyleyeceğim...

Kapkaççı durur, mesafeyi de koruyarak;

— Söyle, ne söyleyeceksen.

Tamam, at senin olsun, ama sakın bu yaptıklarını hiçbir yerde anlatma. Eğer bu duyulursa bundan sonra hiç kimse birisine su vermek veya yardım etmek için durmaz.

Günümüzde de arabanıza aldığınız bir yolcunun gaspına ya da arabasına bindiğiniz kişinin tacizine uğrayabilirsiniz. Hatta canınıza bile kastedilebilir.

Burada artık fikir kirlenmiştir. Böyle bir hadise ile karşılaştıysanız ya da duyduysanız

KİRLLETİLİR?

–ki bu tür hadiseler çok çabuk yayılır ve kalıcıdır- risk almazsınız ve gerçekten ihtiyacı olan birine de asla yardımcı olmazsınız. Artık iyilik duyguları istismar edilmiş ve zihinler bu konuda kirlenmiştir... İnsanın fıtratında var olan yardım etme duygusu artık yara almıştır. Böyle güzel adetler de ortadan kalkmaya yüz tutmuştur. Zaten fısıltı gazetesi de bunu yayabildiği kadar yaymıştır.

Basının Rolü

Fikirleri kirletmede asıl görev fısıltı gazetesinden çok her zaman olduğu gibi basında. Basın bu konuda iyi bir misyonerdir. Zihinleri bulandırmak ve fikirleri kirletmek için üstüne düşeni cansiperane yapar.

Bu konudaki literatürün klasiği ise, keçisi çalınan imam için: “İmam keçisi çaldı.” haberi- dir. Bu dine doğrudan çatmayarak onu temsil durumundaki din adamını hedef alan bir taktik idi. Halen de çok kullanılan bir yoldur. Türk filmleri ve Türk romanları da bu işe oldukça destek verdiler. Kirli, gözlerinden hainlik akan, üfürükçü, ağanın ya da zalimin işbirlikçisi ve dalkavuğu, başkasının malına

ve namusuna göz diken bir din adamı tiplemesini zihinlere yerleştirmeye gayret ettiler ve bunda da başarılı oldular.

Okulun bodrumundaki uygun bir yerde namazlarını kılan kız öğrenci için bakın medyanın kıdemlisi (!) iki gazetenin haberi.

“Lisenin bodrumundaki toplu namazı ortaya çıkaran baba: ‘Kızımı artık başka okula göndereceğim.’”¹

“Mescidi okulda bilmeyen yokmuş.”²

Bir öğrenci, üzerine farz olan, dininin emri ve Yaratana’na karşı görevini yerine getiriyor, yani gayet doğal olarak namazını kılıyor.

Ders saatine denk gelen namazını nerede kılacak?

Teneffüste uygun bir yer bulup orada kılacak.

Peki, bu yer neresi? Bu yer kişinin beşeri ihtiyacı olan ibadetini yerine getirmek için yetkililerce uygun yer temin edilmediği için, genelde ya bir merdiven altıdır ya da bodrumda bir yerdir ya da sıranın oturma yeridir.

Acayiplik bunun neresinde? Ya da burada ne gibi bir haber değeri var?

Bakın basit gibi görünen, belki de birçok Müslüman'ın hiç dikkate bile almadığı bu haberin içinde ne kadar tuzak var ve bir taşla kaç kuş vuruluyor?

Bir kere bayanlar kendi aralarında cemaatle namaz kılmaz. Toplu namaz diye yazan kişilerin ya dinle diyanetle alakası yok ya da bu cümleyi kasıtlı koyuyor. Burada kesinlikle iyi niyet yok. Art niyet var.

Bir diğer art niyetli yaklaşım, namaz kılmayı yasak bir fiil gibi gösteriyor. Aklınca suç duyurusunda bulunarak yetkilileri göreve çağırıyor. Meşru bir şeyi gayri meşru imiş gibi gösteriyor. Sorumlular hakkında soruşturmalara açılacak, bir süre daha bu iş gündemde kalacak, yeni haberlere malzeme çıkacak.

"Mescidi okulda bilmeyen yok." diyerek okul görevlilerini suçlu psikolojisi içine sokarak sindirmeye çalışıyor.

"Toplu namazı ortaya çıkaran..." derken sanki uyuşturucu veya sex partisi ortaya çıkarılmış ya da bir terör örgütü hücresi çöktürülmüş. Namaz kılmayı bu süfli işlerle aynı kategoriye koyuyor.

Babanın ağzından "Kızımı başka okula göndereceğim" beyanatı verdirek, bu işten Müslüman bir ebeveynin dahi rahatsız olduğunu, dolayısıyla bu türden hadiseler kamuoyunun da olumlu yaklaşmadığı imajını vererek sözüm ona kamuoyu adına da ahkâm kesmiş oluyor.

Bu haberden sonra ne mi oldu?

Okul yönetimi gazeteleri yalanlayan mahiyette açıklama yaptılar.

Öğrencinin babası kayıplara karıştı.

Akliselim sahibi köşe yazarları olumlu yazılarıyla haberin olumsuz etkisini azaltmaya çalıştılar.

Gazeteler bu haberle tekzip almadılar ve hukuki bir girişim de olmadı.

Yeterince ve ses getirici bir kamuoyu tepkisi de gözlenmedi.

Bu işin peşini bırakmayacak etkin kurum ve kuruluşların sayısı da fazla değil zaten.

Fikirlerimiz kirlendiği için gelişmeler duyarsız bir şekilde izledik.

Birçoğumuz da "Namazı niye okulda kılarlar ki, başka yerde kılsınlar, kaza yapsınlar..." gibi laflar ettik belki de...

Eğer bu cümleler dilimizden döküldüyse ya da zihnimizden geçtiyse işte o zaman haber maksadına ulaşmış demektir. Atılan taş hedefini bulmuştur.

Her gün benzeri bir haber ve hadise yaşanıyor. Biz burada örnekleme yaparak sadece bir haberin tahlilini yaptık. Aşağıdaki örneklerin tahlilini de siz yapın

"Öğlen namazında hutbe bütün çevreye hoparlörlerden veriliyor. Yetmiyor aynı iş akşam da yapılıyor."³

Der Spiegel bir sayısında Kur'an-ı Kerim için "Dünyanın en güçlü kitabı." diye yazmıştı. Bizim medya bunu haber yaptı. Bakın nasıl yaptı. "Dünyanın en güçlü kitabı Kur'an, Türk İncili."⁴

Emperyalizmin Hedefi

"Bu plan, emperyalizm adına iki amacı gerçekleştirmektedir. Birincisi kendisine karşı oluşmuş olan ideolojik ve organize mücadelenin hızını düşürmek, ikincisi karşısındaki dinci dağıtmaktır.

Yöntemler şunlardır:

Kaydırma Yöntemi: Gündemdeki fikrin üzerine yoğunlaşmanın önlenmesi istendiği durumlarda uygulanır. Tartışma esnasında araya yeni fikirler ileri sürülerek konu başka mecraya çekilir ve dağıtılır.

Değiştirme Yöntemi Belli bir fikrin etrafında yoğunlaşmasını önlemek istendiğinde, çıkarına daha az zarar verecek olan bir fikir ileri sürülerek temel prensiplerden taviz verilmesi sağlanmış olur.

Kaynağını Kurutma: Tartışmanın kızışıp önemli bir noktaya doğru seyrettiği durumda uygulanır. Bu durumda örneğin gazetesinde bu konuyu tartışan yazarın yazılarına müdahale edilir. Yazar tam da tartışmayı sonuçlamak üzereyken kendisini kapının önünde bulur. Siyasetçinin partisi kapatılır, siyasi yasaklı hale düşürülür. Sivil toplum kuruluşunun kapılarına kilit vurulur. Öğrenci ise okuldan atılır ve okuma hakları elinden alınır. Kaynak kurutmaya yönelik bu liste uzayıp gider.

Dikkat Dağıtma: Kamuoyunun dikkati emperyalistlerin yapmak istediği olaylara yoğunlaştığı bir durumda uygulanır. Emperyalistler, üzerlerindeki dikkati dağıtmak ve rahat çalışmak için gündeme herkesi meşgul edecek başka bir konu sokarlar. Örneğin halkın sevdiği bir aydın aniden silahlı saldırı sonucu öldürülür. Ya da magazin dünyasından bir aşk skandalı patlatılır. Hassasiyet duyulan milli konulardan birisi piyasaya sürülür.

Oyalama: Eğitim hayatı süresince insanlar yıllarca okurlar. Fakat bu okudukları konuların aslında pratik hayatta onlara hiçbir yararları olmayacaktır. Yani hayatları boyunca kullanmayacakları birçok bilgi yığınları on yıllarca sömürge ülkelerinin genç beyinlerine eğitim diye yerleştirilir.

Satin Alma: Emperyalistlerin en sık kullandıkları metotlardır. Onlar siyasetçi, bilim adamı, gazeteci ve sanayici birçok yandaşları satın alır veya bizzat kendileri yetiştirerek önemli mevkilere getirirler.

Kadınları Kullanma: Mücadelede yenemedikleri birçok kişiyi kadın tuzağına çekerler. Ardından bu görüntüler basın aracılığıyla kamuoyuna yansıtılır. Böylece hem sahnedeki etkili bir mücadele adamı silinmiş ve hem de onun şahsında savunduğu dava büyük bir yara almış olur.

Karalama: Kendilerine sorun çıkartan kişilerin aleyhine mesnetsiz haberler çıkartarak kamuoyunda onun itibarının ve gücünün kaybolmasını sağlarlar. Yapılan haberlerin asılsız olduğu mahkemece ispatlansa bile bu bilgi kamuoyuna yansıtılmayacağı için hedeflerine ulaşmış olurlar.

Suikast: Emperyalistler, kendilerine sorun çıkaran siyasetçi, gazeteci, aydın ve işadamlarını öldürmekten çekinmemişlerdir. Onları öldürerek hem muhaliflerine gözdağı verilmiş hem de kendilerine sorun çıkaran birilerini devre dışı bırakmış olmaktadır.

Aşağıdaki hadise bu işin arka planını ortaya koymuyor mu? "1923'te Ankara istasyonundaki binada, Teşkilat-ı Esasiye'ye ilişkin tartışmalarda, Kazım Karabekir'in, Tefik Rüşti Bey'e Hristiyanlığı mı savunduğunu hayretle sorduğu bir noktada, cevap o sırada söz alan ve Cumhuriyet seçkinlerinin otoriter düşüncelerini her zaman en iyi dile getirmiş olan Mahmut Esat Bey'den gelir. Mahmut Esat Bey, bu soruya karşılık verirken, bugüne de ışık tutacak olan şu sözleri söyler: 'Evet Hristiyanlığı... Çünkü İslamlık, terakkiye mânidir. Bu dinle yürünmez, mahvoluruz. Ve bize kimse de ehemmiyet vermez!'"⁶

Görülüyor ki amaçlanan; İslam'ı yasaklanması, yaşamın dışına çıkarılması ve asıl ruh ve manasının değiştirilmesidir.

1. Milliyet-Gülay Fırat- 01 Mayıs 2007
2. Hürriyet-Esma ÇAKIR 1 Haziran 2007
3. Güneş -26 Eylül 2007
4. Hürriyet -23 Aralık 2007
5. Malik b. Nebi, Sömürge Ülkelerinde Fikir Savaşı, İnsan Yayınları
6. Ahmet Yıldız, Ne Mutlu Türküm Diyebilene, İletişim, 2001, s.273-4

SANAT VE EDEBİYATIMIZDAKİ KİRLLENME (1)

Ömer Faruk SİFİL
Eğitimci

Faydalı ve güzel, Allah'ın eşref-i mahlûkat olarak yarattığı insanın beyni ve kalbinin derinliklerinde bitmez tükenmez iki hazinedir. İnsanoğlu varolalı beri bu iki yitik hazinenin ardına düşmüştür. Faydalı olan yani **bilim**, insanın madde yönüyle ilgilidir. Onun gündelik hayatta daha rahat etmesini amaçlar. İnsan beyninin derinliklerine yapılan keşiflerden elde edilen buluntularla büyür, zenginleşir. Güzel olansa **sanat**-tır. İnsanın mana yönüyle ilgilidir. Pratikte insana bir fayda sağlamaz. Hayatını maddi ihtiyaçların giderilmesi anlamında rahatlatmaz. Sanat, insana haz verir, onda hoş giden hisler uyandırır. İnsanın ruh ve bedenden mürekkep bir varlık olduğu göz önünde bulundurulduğunda en az ilki kadar hat- ta bize göre ilkinden daha değerli bir hazinedir.

Bugünün insanının, sanat kelimesinden en genel kapsamla anladığı şey, insan eliyle ortaya konmuş hoş giden her türlü malzemedir. Edebiyat, resim, müzik, sinema, tiyatro vs. türler sanat içerisinde değerlendirilir.

İnsan eliyle şekil bulan sanat aynı zaman da insanı da şekillendirir. Kendisini ortaya koyanın kabiliyetine ve gayesine göre çok büyük etkiler uyandırır, akis bulur. İyi bir sanatçının elinden çıkmış bir şiir, bir roman; okurun bütün bir yaşamını değiştirebilir. Bu bağlamda günümüz insanının toplumsal kodlarını oluşturan son yüz elli yıllık tarihimizde edebiyatın etkisi yadsınamayacak büyüktür. Cumhuriyet öncesinde birtakım anlayışlar etrafında farklı topluluklar olarak eserler üreten sanatçılara topyekün bakılmış ve tek bir dönemde ele alınmıştır.

Osmanlı'nın son demlerini yaşadığı tarihlerde istikametini Batı'ya çeviren aydınların(!) oradan devşirdikleri sanat kolları (özellikle roman, hikâye ve tiyatro) doğal olarak bir gele- nekten yoksundu. Osmanlıda güzel sanatlar anlayışına damgasını vuran hat, minyatür, tezhip, ebru gibi bireysel uğraşı özelliği olan sanatları bir kenara bırakırsak edebiyatımızdaki baskın unsur olan Divan şiiri, Tanzimat-

la birlikte, gözden düşmeye başla- mıştı. Bir yandan bu şiirin biçimi ve içeriği sorgulan- mış, diğer yandan şiir dışındaki tür- lerde de ilk yerli ürünler tezahür etmeye başla- mıştı. Hangisinin di- ğerini etkilediğini kestirmek zor ama bu günlerde hem Osmanlı toplum- sal hayatında hem de edebiyatında

önemli değişiklikler yaşanmıştı. Matbaa da iyi kötü yerleşmiş ve eserlerin basılması ve çoğaltılması da iyice kolaylaşmıştı. Böylelikle edebiyatçıların çok daha fazla insana ulaşma- sı mümkün olmuştu. Köken itibarıyla "edeb"le ilişkilendirilen edebiyattaki kirlenmeye de bu dönemi milat saymak yerinde olacaktır.

Bu dönemin güçlü kalemlerinden Ahmet Mithat Efendi, Türk insanının hayatına henüz arz-ı endam etmiş gazete yoluyla edebiyat ve ahlak hakkında görüşlerini makaleler yayımlayarak dile getirmiştir. Eserlerinin çokluğu ile dikkati çeken ve edebiyatı meslek edinen ender yazarlardan biri olan 'hâce-i evvel' Ahmet Mithat Efendi, gerek eserlerinde gerekse gazetecilik hayatı boyunca yayımladığı makalelerinde edebî eserin işlevine değinmiş; edebiyat ahlak ilişkisini sorgulamıştır. Ahmet Mithat Efendi, Şark Mecmuası'nda yayımla-

nan 1297 (1880) tarihli 'Romancı ve Hayat' adlı yazısında şu soruya cevap aramaktadır: "Roman ve hikâyeler ahlak-ı umumiye için muzır (zararlı) mıdır müfid (faydalı) midir?"

Ahmet Mithat bu yazısında, ahlak edebiyat ilişkisine dair iki görüşten bahseder. Bir kısım aydına göre romanlar eğer insanların ahlak-ı hasene ve melekiyesine dair olursa faydalı, ahlak-ı seyyiesine dair olursa zararlıdır. Bir başka görüşe göre, insan ahlakındaki kötülükler, çirkinlikler roman suretinde insanlara sunularak insanların bu çirkinliklerden sakındırılması söz konusudur. Ahmet Mithat'ın belirlediği bu iki kategori, edebiyat dünyasındaki bu konuyla alakalı genel panoramayı çizmesi bakımından dikkate değerdir. Edebiyatımızda ahlak eksenini çerçevesinde daha o dönemlerde tartışmaların ortaya çıkması elbette ki tesadüf değildir. Edebiyatımızda ilkler anıldığında adı "ilk psikolojik roman (Eylül) yazarı" olarak anılan Mehmet Rauf "Bir Zambağın Hikâyesi" ile o dönemin şartlarını zorlayan bir cinsel içerikli bir romanla – ki bu yüzden yazar mahkemece yargılanmış ve ordudan atılmıştır- edeb ve edebiyat ilişkisine muhalif bir tavır ortaya koymuştur. Arkasında bu eseri "Kaymak Tabacı" ve diğerleri takip edeceklerdir. Sonuçta Servet-i Fünûn yazarlığından magazın dergileri yazarlığına terfi eden (!) yazar hayatının son dönemlerini sefalet içerisinde geçirerek dünyadan ayrılmıştır.

Mehmet Rauf birliktedir start alan Ebü'l Burhan "Bir Çapkının Hikayesi" ile (1910), T.P.Z'nin (yazar ismini saklamış) "Muhabet Odası"(1912), M.S. nin (yazar ismini saklamış) "Zıfak Gecesi Harem Ağasının Muaşakası"(1913), A.Hasan'ın "Bir Bakirenin Gebeliği"(1914), Ahmet Naci'nin "Bir Aşuftenin Jurnalı"(1914), G.R.'nin (yazar ismini saklamış) "Beyoğlu Alemi"(1914), Adil Nami'nin "Balodan Sonra"(1914), M. Alişan'ın "Kadınların Aradığı"(1914) ve yine bu seri içinde değerlendirilecek "Anahtar Delğinde", "Azgın", "İki Güzel Günahkar", "Bir Çapkının Hikayesi", "Çılgın İhtiyar", "Hediye Boşandıktan Sonra", "Kanlı Zıfak", "Karagöz Yataktaki", "Üryan", "Zıfak Gecesi" gibi romanlarıyla dönemin edipleri (!), toplumun ahlaki değerlerle olan bağlarını sarsmak için bilinçli olarak her türden cinsel ilişkiyi en cüretkar ifadelerle dile getirerek toplumun yerleşik değerlerini tahrip etmeye çalışmışlardır.

Dönemin en güçlü romancılarından biri olarak kabul edilen Hüseyin Rahmi Gürpınar da yine sözü edilmesi gereken bir şahsiyettir. Neredeyse bütün romanlarında ahlâk ku-

rallarını çiğnemekte hiçbir sakınca görmeyen deli, canı, züppe ve bencil, ahlaksız tipler ön plandadır. Hüseyin Rahmi'nin edebi karakterini değerlendirenlerin çoğu, onun bu tipler toplumsal hastalıkları gözler önüne sermek için kullandığını söylerler. Ancak Freud'un Dostoyevski'yi değerlendirirken : "Yapıtları için zorba, canı, bencil tiplerin özellikle yer aldığı konular seçmesi; söz konusu tiplerdeki eğilimleri Dostoyevski'nin kendi ruhunda da barındırdığını kanıtlar." tespitiyle her yazarın eserine kendinden bir şeyler kattığı gerçeği dikkate alınırsa Hüseyin Rahmi'nin yarattığı tiplerdeki türlü eğilimlerin de kendi kişiliğinden kaynaklandığını düşünmek gerçeğe aykırı olmayacaktır.

Hüseyin Rahmi'nin romanlarında karşılıklı ve derin bir sevgiyle birbirini sevenlere, iki gencin sonunda evlenip mutluluğa erişmesiyle sonuçlanan ilişkilere rastlanmaz. Ona göre aşk, çılgınlık sayılabilecek korkunç bir cinsel tutkudur ve doyuma ulaşarak kısa zamanda söner. Sonra yeni yeni heyecanlar aramaya başlanır. Böylece birbirini aldatan insanlarla dolar dünya. Gerçekten de onun romanlarına bakıldığında neredeyse birbirini aldatmayan yok gibidir. Edebiyatımızdaki hiçbir yazarda bu kadar çok zina olayına rastlanmaz. Örneğin "Mürebbiye" de birbirini aldatan eşleri işlemiştir. Bu eseri değerlendiren eleştirmenler, onun böylelikle alafrangalığın toplumda meydana getirdiği ahlaki depremi ortaya koyduğunu belirtmişlerdir.

Evlilik kurumundaki yozlaşma ve ikiyüzlülüğün sürüp gittiği bu ortamda, o dönem için fanteziden öteye gitmeyecek çözümler üzerinde duran Hüseyin Rahmi, "Yeni kafa genç kızlar" aracılığıyla yapar bunu. Yeni kafa genç kızlara göre, ikiyüzlü bir evlilik sürdürmektense serbest ilişki yaşamak daha dü-rüstçedir. Onlara göre evlenmeden de biriyle yaşanabilir.

Burada yine bir noktaya dikkat çekmek gerekiyor: O dönem için fanteziden öteye gitmeyecek çözümler bugünün dünyasında ve Türkiye'sinde hiç de fantezi gibi görünmüyor. Bir akıllıya kırk gün deli dersin deli olur misali bu tür kirliliklerin insanımızın gündemine taşınması ve bunun edebiyat gibi masum bir kılıfla evlerden, akıllardan içeriye sızdırılması, ahlak direğinin temeline dinamit konmuş bir dinamit etkisi yapmış bugünkü ahlaki çöküş ortamına zemin hazırlamıştır.

Devam edecek...

İZZETLE VAR OLMAK

Dr. Ebubekir SİFİL
Araştırmacı, Eğitici-Yazar

Hadis kaynaklarının naklettiğine göre Hz. Peygamber (s.a.v), birgün Kâbe'ye bakarak şöyle buyurmuştur: "Sen ne güzelsin; kokun ne güzel! Sen ne büyüsun; hürmetin ne büyük! (Ama) Muhammed'in nefsinin kudret elinde bulunduran (Allah)'a yemin ederim ki, mü'minin hürmeti Allah nazarında senin hürmetinden daha büyüktür..." (İbn Mâce, "Fiten", 2, hadis no: 3932). Benzer ve yakın ifadeler, birçok güzide sahabiden de rivayet edilmiştir.

Acaba mü'minin bu hürmeti nereden gelmektedir?

Bu sorunun tek bir cevabı vardır: Mü'min olmasından! Zira ilahî vahyin kılavuzluğuna bütün benliğiyle bağlanıp teslim olmak, insanın Yüce Allah nezdindeki en kıymetli amelidir. Esasen var oluşumuzun biricik anlamı budur. İnanmak, teslim olmak ve yücelmek... Bu anlamı hakkıyla idrak etmek, yeryüzünde "Hakk"ın ve "Hakikat"ın biricik temsilcisi olma şuuruna ulaşmak demektir ki, izzet ve hürmetin bundan başka bir kaynağı da, adresi de yoktur.

Günümüzde dünyanın birçok yerinde oluk oluk Müslüman kanı akıtılıyor olması, adı te-rörle birlikte anılarak insanların beynine "kü-resel tehdit" diye Müslümanların yerleştiril-miş bulunması ile izzetin unutulması arasında bir ilişki yok mudur?

İlahî vahye gönülden bağlanıp teslim ol-manın insana kazandırdığı değer, her türlü beşerî kıymetin ötesinde ve üstündedir ki, Allah Teala Kur'an'da Mü'minler'e hitaben şöyle buyurmaktadır: *"Ve Allah uğrunda hak-kıyla cihad edin. Sizi O seçti, üzerinize din-de bir zorluk da yükledi. Haydin babanız İbrahim'in milletine! Bundan evvel ve bunda (Kur'an'da) size Müslüman ismini O verdi, ki Peygamber size karşı şahid olsun, siz de bütün insanlara karşı şahidler olasınız."* (22/ el-Hacc, 78)

İsrailoğulları, sırf belli bir soydan gelmele-ri sebebiyle "seçilmiş" olduklarına inanırlar. O soydan gelmeyenlerin "seçilmişler" safı-na geçmesi mümkün değildir. Bu tamamen onların kuruntusudur. Zira Kur'an, bu ayet-te, iman eden herkesin "seçilmişler" safına dahil olduğunu vurgulamaktadır. Dolayısıyla buradaki -herkese açık olan- "seçilmişlik" ile İsrailoğulları'nın sadece kendilerine tahsis ettikleri "seçilmiş ırk" anlayışını birbirine ka-rıştırmamak gerekir.

Allah Teala'nın, bir insanı kendisine kul-luk etsin diye seçmiş olması, o insan için eşi benzeri bulunmaz bir mazhariyet ve kıymet-tir. Bu sebeple ayetin devamında Ümmet-i Muhammed'in bütün insanlık üzerine şahit olacağı, Hz. Peygamber (s.a.v)'in de Ümmet-i Muhammed'e şahitlik yapacağı ifade buyurul-maktadır. Benzeri bir ayet de şöyledir: *"İşte böylece, insanlık üzerine şahitler olmanız, Resul'ün de size şahit olması için sizi adil bir Ümmet kıldık."* (2/el-Bakara, 143)

Acaba buradaki "şahitlik"ın anlamı ve mahiyeti nedir? Yani Ümmet-i Muhammed (s.a.v), bizler, insanlık üzerine nasıl şahitlik yapacağız?

Bu sorunun cevabını Hz. Peygamber (s.a.v) şöyle veriyor: *"Ben ve ümmetim kı-yamet günü, bütün yaratılmışları görecektir şekilde yüksekçe bir yerin üzerinde olacağız. (Bizim dışımızdaki) insanlardan her biri bizden (bizim aramızda) olmayı arzu edecek..."* (İbn Kesîr, Tefsîru'l-Kur'ânî'l-Azîm, I, 258)

Hakikate şahitlik etmek

Bizi diğer dinlerin mensuplarından ayıran en temel özellik, "Hakk"ın ve "Hakikat"ın mi-

hengi olmamızdır. Usul-i Fıkıh kaynaklarında İcma-ı Ümmet'in delil olduğunu ispatlamak amacıyla zikredilen ve Ümmet-i Muhammed (s.a.v)'in dalalet üzerinde görüş birliği etme-sinin söz konusu olmayacağını ifade eden ha-disler (bkz. el-Aclûnî, Keşfu'l-Hafâ, II, 460) de bu hususu ifade etmektedir. Yani bu Üm-met "Hak" ve "Hakikat"ın mihengi olduğu-na göre bu Ümmetin âlimlerinin görüş birliği ettiği hususların "Hak" ve "Hakikat" olması eşyanın tabiatı gereğidir.

Bir keresinde, yanında bulunanların, önle-rinden geçen bir cenaze hakkında güzel sözler söylemesi üzerine Hz. Ömer (r.a) "Vacip oldu" dedi. Bir başka seferinde bir başka cenaze hakkında tam aksi istikamette şeyler söylen-diğinde yine aynı ifadeyi kullandı. Kendisine, "Vacip olan nedir?" diye sorulduğunda şö-y-le dedi: "Hz. Peygamber (s.a.v)'in söylediği gibi söyledim. O şöyle buyurmuştu: *"Sizden dört kişi herhangi bir Müslüman hakkında ha-yırla şahitlik ederse Allah Teala onu cennete koyar."* Bizler, "Bizden üç kişi böyle şahitlik ederse?" diye sorduk, *"Üç kişi(nin şahitliği de aynıdır)"* buyurdu. "İki kişi?" diye sorduk. *"İki kişi de"* karşılığını verdi. Sonra (haya etti-gimiz için) bir kişinin şahitliğinin de aynı olup olmadığını sormadık." (el-Buhârî, "Cenâiz", 84, hadis no: 1302; Müslim, "Cenâiz", 60; et-Tirmizî, "Cenâiz", 68, hadis no: 1058; en-Nesâî, "Cenâiz", 50, hadis no: 1932; Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, III, 179, 186, 197, 245; İbn Hibbân, es-Sahîh, VII, 292...)

Bu rivayetin bir başka varyantında da Hz. Peygamber (s.a.v)'in şöyle buyurduğu nak-ledilmiştir: *"Sizler ilk cenazenin lehinde şa-hitlik yaptınız; ona cennet vacip oldu. İkinci cenaze hakkında ise aleyhde şahitlik ettiniz; ona da cehennem vacip oldu. Sizler Allah'ın yeryüzündeki şahitlerisiniz."* (Aynı kaynaklar, belirtilen yerler)

Allah ve Resulü'nün bizi yükselttiği mev-ki ile İslam dünyasının bugün içinde yaşadığı durumu bir arada düşünmek bile mümkün de-ğildir. Batılılar gibi yaşayan, onlar gibi düşü-nen, dünyasını onların değerlerine teslim et-miş, değer yargılarını ve hatta alışkanlıklarını dahi onların belirlediği bir toplumda izzetten eser kalmış olabilir mi? Dahası böyle bir top-lum, takipçisi ve mukallidi olduğu toplumlar hakkında hangi sıfatla ve hangi esaslar çer-çevesinde "şahitlik" yapabilecektir?..

Hz. Peygamber (s.a.v)'in *"Ölülerinizi ha-yırla yad edin"* ve *"Ölülerinizin iyi amellerini anın, kötülüklerini zikretmeyin"* (Ebû Dâvûd, "Edeb", 50, hadis no: 4900; et-Tirmizî,

“Cenâiz”, 35, hadis no: 1019; İbn Hibbân, es-Sahîh, VII, 290, hadis no: 3020; Ebû Dâvûd et-Tayâlisî, el-Müsned, 209, hadis no: 1494; el-Hâkim, el-Müstedrek, I, 542, hadis no: 1421; Abdürrezzâk, el-Musannef, III, 385, hadis no: 6042...) tarzındaki emirlerinin altında yatan hikmet de –Allahu a’lem– Ümmet-i Muhammed’in şahitliğinin makbuliyetinden başka bir şey değildir.

Bu itibarla son yolculuğuna uğurlanan kardeşlerimizin cenaze namazını kıldırdıktan sonra, imam efendinin “Merhumu nasıl bilirdiniz?” diye sorması, cemaatin de “İyi bilirdik” cevabını vermesi anlamsız, boş ve “laf olsun diye yapılan bir iş” değildir. Orada bulunan mü’minler, cenaze namazını kıldıkları kardeşleri hakkında böyle hüsn-i şehadette bulundukları zaman onun bağışlanmasına vesile olmaktadırlar.

İşte biz buyuz!

Kendi değerinin farkında olmak

Bir Kur’an ve Sünnet’in inananlara verdiği değere, bir de İslam âleminin içine düştüğü acıklı duruma bakın! Bir yandan türlü manipülasyonlarla Batı’ya bağımlı hale getirilmiş ve bunun tabii bir uzantısı olarak ekonomik bağımsızlığını kaybetmiş, diğer yandan da “ulema-i sû” (batıla çağırان ilim adamları) vasıtasıyla Batı’dan ithal edilen değer yargılarını ve din anlayışını merkeze alarak kendi inanç ve değerlerini sorgulama talihsizliğine düşürülmüş bir millet!

Türlü oyunlarla içine düşürüldüğü zaaf dolayısıyla batıl’ın taklitçisi olma noktasına getiri-lmiş bir millet, hangi vasıfla batıl üzerine şahitlik yapabilir ki?! Allah ve Resulü’ nun bizi layık gördüğü konum ile bugün milletimize biçilen rol arasındaki uçurumu fark edebiliyor muyuz?

Kur’an’da “İzzet Allah’ın, Resulü’nün ve Mü’minler’indir” (63/el-Münâfikûn, 8) buyrulur. “Güç ve kuvvet, itibar ve şeref, üstünlük ve galibiyet anlamlarına gelen “izzet”in Kur’an’da bu şekilde tahsis edilmiş (münhasıran Allah Teala’ya, Resulü’ne ve Mü’minler’e ait kılınmış) olması son derece anlamlıdır. Mü’min olmanın, aynı zamanda onurunu, haysiyetini, kimliğini ve izzet-i nefsinin hassasiyetle korumak ve bedeli ne olursa olsun bu değerlerin yıpranmasına asla göz yummamak, izin vermemek anlamına geldiği asla unutulmamalıdır.

Bu hususiyet Hz. Peygamber (s.a.v) ve Sahabe’den devralınan bir müstesna miras olarak nasıl tarih boyunca Mü’minler’in ayrılmaz bir özelliği olarak taşına gelmiş ise, bugün ve yarın da Müslüman kimliğimizin temel unsuru olarak aynı liyakat ve ehliyetle taşınmak durumundadır. Bu, “mü’min” adını almanın ne anlama geldiğinin idrak ve şuurlunda olan herkes için temel bir görevdir.

Müslümanlar’ın başkaları önünde eğilmediğini bilen gayrimüslim yöneticiler, “hiç olmazsa kapıdan girerken önümüzde eğilmiş olsunlar” diye düşünerek makamlarına girilen kapıyı ancak eğilerek geçilebilecek alçaklıkta yaptırmışlardır. Ne ki el-Bâkılânî, İmam-ı Rabbânî gibi İslam büyükleri, müslümanın izzetini muhafaza hassasiyetiyle böyle bir kapıdan geçerken eğilmek yerine, ya geri geri yürüyerek, ya da dizleri üzerine çömelerek huzura girmişlerdir.

İslam dünyasının bugün içinde bulunduğu duruma ilişkin şimdiye kadar yapılan değerlendirmelerin temeline şu hakikatin yerleştirilmesi gerekmektedir: Ecdadımızın kurduğu muhteşem medeniyetler, Müslüman kimliğinin en temel unsuru olan “izzet” üzerinde yükselmiştir. Onlar izzetlerine hassasiyetle sahip çıktıkları için yüceltiler. Bizim önümüzdeki seçenek de tekdir: İzzetimize sahip çıkmak.

Müslümanlar, yeraltı ve yerüstü kaynakları bakımından dünyanın en zengin coğrafyalarında bulunuyor. Ne ki bu zengin coğrafyanın nimetleri sadece bir avuç azınlığın kasasına akıyor. Halk hem yoksul ve perişan, hem de birçok özgürlüklerinden mahrum bırakılmış vaziyette.

Ülkemizin durumu da ne yazık ki farklı değil. Bir yandan modernleşme projesi çerçevesinde manevî değerlerimiz dinamitlenirken, bir yandan da maddî kaynaklarımız bir avuç mutlu azınlığın kesesini şişiriyor.

Aziz milletimiz silkinip kendi değerlerine ve izzetine sahip çıkmadıkça bu düzen böyle sürüp gidecek, yapay gündemler ve sanal korkular dünyamızı işgale devam edecektir.

Şimdi yol ayrımının en hayatî noktasındayız:

Ya izzetimize sahip çıkıp Hak ve Hakikat’in şahitleri olarak tarih yazacağız, ya da zilleti tercih edip hayatımıza başkalarının şekil vermesini onaylamak suretiyle tarihe maruz kalacağız!..

Mobilya A.Ş.

Since 1976

Yemek Odası
Yatak Odası
Oturma Grupları
Genç Odaları
Mutfak Takımları
Kanepeler
Ev Tekstili
Aksesuarlar

Merkez (Head Office) : Taşdelen Cad.No:134
(Yıldız son Durak) Siteler / Ankara / TÜRKİYE

Tel: + 90 (312) 353 13 11 - 349 38 16 - 348 71 97
Fax: + 90 (312) 350 63 35 GSM: + 90 (532) 456 59 12

e-mail: unveren@unverenmobilya.com

www.unverenmobilya.com

Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın Terbiyeye Dair Mülâhazaları...

Fahrettin GÜN

Eğitimci, Yazar

fahrettingun@gmail.com

Üstad İbrahim Hakkı, eğitime dair müstakil bir eser kaleme almamışsa da her vesileyle eğitim ve öğretimin önemine dikkat çekmiş, konuyla ilgili fikir ve görüşlerini meşhur eseri "*Mârifetnâme*"nin yanı sıra diğer eserlerinde de yeri ve sırası geldikçe zikretmiştir.

Eğitim konusundaki görüşlerini ise en fazla "*Mârifetnâme*"de dile getirmiştir. Bu klasik eser, kaleme alınışının üzerinden asırlar geçmesine rağmen hâlâ pek çok konuda önemini ve güncelliğini korumakta olup temel bir başvuru kaynağıdır. Daha pek çok asır da bu niteliğini koruyacak mahiyettedir.

Alanında klasikler arasına girmiş olan bu eser, "mukaddime" ile üç "fen" ve bir "hâtıme" olmak üzere beş ayrı bölümden müteşekkildir. Bu kısımlarda kendi içlerinde "bâblara, fasıllara ve nevilere" ayrılmıştır.

Üstad İbrahim Hakkı, çocuk terbiyesiyile ilgili düşüncelerini, fikir ve kanaatlerini eserinin "Hâtıme" bölümünde ele almıştır. Ama bu noktada "İslâm tasavvuf anlayışının temel amacının kâmil mânâda insan yetiştirmek olduğu dikkate alınırsa, onun başta "*Mârifetnâme*" olmak üzere bütün eserlerinin eğitim ve öğretimi içeren kitaplar olduğunu söylemek de mümkündür".

Büyük bir âlim ve mutasavvıf olan muharirinin "*Mârifetname*"nin "Hatime" kısmındaki yazdıkları ise oldukça dikkat çekici bir niteliktedir.

Çocuklar konusunda alabildiğine hassas olan Üstad İbrahim Hakkı, onların dış etki-

lenmeye açık varlıklar olduğunu bildirir ve bu noktada anne ve babaların çocuk yetiştirme-deki işlevlerine dikkat çeker.

Bilindiği üzere çocuğun ilk mektebi, sosyal çevresi ve ilk mürebbi ve mürebbiyesi ailesidir. İbrahim Hakkı da sürekli olarak güçlü bir aile yapısının önemine değinmiş, çocuğun bu güçlü aile yapısında bedensel ve ruhsal yönden sağlıklı yetişeceğini pek çok yerde tekrarlamıştır. Bununla da yetinmeyen bu gönül adamı, eserinden bir kısmını da “Kişinin çocukları ile sohbet ve ülfet şartlarına” ayırmış, anne ve babaların çocukları ile ünsiyetlerinin, ilişkilerinin nasıl olması gerektiğini tek tek sıralamıştır. Hatta bu bilge kişi bazen öylesine ayrıntılara girmiştir ki ancak günümüz pedagoji ilminin yeni yeni dillendirdiği hususları asırlar önce dile getirmiş; bununla da yetinmeyerek söylediklerinin tecrübe ile sabit olduğunu söylemekten de imtina etmemiştir.

İbrahim Hakkı’nın, anne ve babaların çocukları ile sohbet ve ülfetin şartlarını bildirirken söylediklerini ele alırsak şu ilginç hakikatlerle karşılaşırız:

“Evveleminde anne ve babalar çocukları çok sevmeli, onları bağrılarına basıp koklamaları, sevgilerini fazlasıyla göstermelidir.”, diyen İbrahim Hakkı, söylediklerine referans olarak Hz. Peygamber’in, “Çocuklar dünyada sürür, ahirette nürdür.” hadisini gösterir.

Çocuklar arasında ayırım yapılmaması, kız erkek diyerek farklı muameleye gidilmemesi gerektiğini ifade eden Erzurumlu İbrahim Hakkı, bu noktada kız çocuklarının, cahil teatmüllerin aksine, daha çok sevilip sayılması ve hürmet edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Anne ve babaları çocuklarına güzel isimler vermeleri gerektiği konusunda uyarın müellif, özellikle de kız ve erkek çocuk ayırımı yapmadan bütün çocuklara altı yaşına geldiklerinde Kur’ân-ı Kerim’in, İslâm’ın farzlarının, emir ve nehiyelerinin, dinin edeplerinin öğretilmesinin önemi ve lüzumuna vurgu yapmış, ebeveynleri; çocuklarını tahsil yaptırmaları hususunda uyarımıştır.

“Aileler; çocuklarının bakımı ve beslenmesi, itina ile giydirilmesi ve onlara hediye verilmesi hususunda eşit ve dengeli davranmalıdır” diyerek çocuklar arasında vuku bulabilecek kıskançlıklara sed çekmiş, çocuklara sevgi ve ilginin aynı oranda gösterilmesi hususunda tavsiyelerde bulunmuştur.

Yine bir başka konuda ikinci kez sevgi olayından bahisle çağdaş pedagogların ve psiko-

logların anne ve babaların çocuklarına karşı bir sevgi gösterimi ve numunesi olarak onları öpmesi hususunu İbrahim Hakkı “Anneler ve babalar çocuklarını şefkatle öpmelidir.” diyerek sevgide beden dilinin kullanılmasının önemini asırlar önce dile getirmiş, ayrıca çocuklara kızgınlıkla, öfkeyle, sertlikle davranılması, muamele edilmesi yerine, “Çocuklar merhametle kucağa alınmalıdır.” ifadesiyle onlara merhamet içeren davranışların gösterilmesinin lüzumunu pek güzel hülasa etmiştir.

Dua konusunu da ele alan Üstad, çocuklara karşı biteviye hayır duaların yapılmasını tavsiye etmiş; özellikle de ebeveynlerin evlatlarına beddua etmekten kaçınmalarını istemiştir. Bedduaların çocukları fakirliğe sürükleyebileceğini belirtip, hayır dua edilmesi hususunda ısrarcı davranmıştır.

Üstad İbrahim Hakkı’nın belirli bir çerçevede ele aldığı, konulardan biri de ebeveynlerin çocuklarıyla “oyun” oynamaları meselesidir. Bugün Batılılar tarafından Türk aile yapısına ilişkin en ciddi eleştirilerden biri, Türk ailelerin oyuna uzak durması, rağbet etmesidir. Oysa “oyun” aile içinde bir yakınlık aracıdır. Özellikle de anne ve babaların çocuklarıyla iletişim kurma, güven aşılama, onların dünyasına girme konusunda en etkin yöntemdir. Hz. Peygamberin torunlarıyla olan münasebetleri incelendiğinde onun ne denli oyuna itibar ettiği, torunlarıyla bu açıdan yakın bir ilgi kurduğu görülür. Dolayısıyla İbrahim Hakkı’da aile bireylerinden özellikle ebeveynlere çocuklarıyla oynamalarını tavsiye ederken bütünüyle haklıdır. Dahası Üstad’ın

oynamayı tavsiye eden cümlesinin devamında “çocuklarla güler yüzle konuşulmalıdır.” ifadesi, yine Üstad’ın çocuğun ruh safiyetine vakıf olduğunun en açık nişanesidir. Hâl böyle olunca tebessümün sadaka olduğu bilinci aile bireylerinden asla esirgenmemelidir. Çocuğun ruh dünyasının ebeveynlerin tebessümleriyle karşılaştığında giderek daha bir berraklaşacağı ve aydınlanacağı bir realitedir. İşte Erzurumlu İbrahim Hakkı da çocuklarla daima güler yüzle konuşulması gerektiğini ifade ederken bu gerçekliğe vurgu yapmıştır.

Üstad’ın çocuk terbiyesi konusunda hiç değinmediği, hiç yer vermediği bir husus vardır. Bu da çocuk terbiyesinde “dayaktır”. “Çocuklarla sohbet ve ülfette” dayanın adını dahi anmayan bu bilgemiz, bırakın dayak konusunu, ceza konusundan bile hiç söz etmemektedir.

Diğer taraftan Üstad’ın söz konusu eserinin bir yerinde bırakın çocukları dövmeyi, köle ve cariyeleri mevzu edinirken, bir gün ve bir gecede onların yetmiş defa kusur etmeleri, hasar işlemeleri hâlinde dahi af edilmeleri gerektiğini ileri sürer. Şayet bir günde yetmiş birinci defa hata işlemeleri durumunda bu kez de dil ile azarlamakla yetinilmesi gerektiğini ifade eder. Ta ki yetmiş ikinci defa kusur işlerse o zaman onların cezalandırılabilceğini belirtir. Yine bu cezanın uygulanmasında dahi muharrir, belli kıstaslar koyar... Köle ve cariyelerin yüzlerine ve tehlikeli yerlerine asla vurulmaması gerektiğini, bu vurma olgusunun elle yapılması kızgın ve öfkeli bir durumda iken değil, sakın bir halde ve az bir surette uygulanması gerektiğini ifade eder. Bu nokta-

da dikkati çeken husus, ister köle, ister cariyeye gibi bırakın sıradan insanları, hiç aklını kullanmayan insanların bile günde yetmiş defa hata yapmasının imkânsız olduğu dikkatli nazara alınırsa Erzurumlu İbrahim Hakkı’nın cezaya ve özellikle de eğitimdeki dayak olgusuna karşı tavrı bütün yalınlığıyla ortaya çıkar.

Cezaya karşı şiddetli bir şekilde muhalefet eden Üstad İbrahim Hakkı, diğer taraftan ebeveynlerin çocuklarına yazı yazmayı, ok atmaya, yüzmeyi ve çeşitli sanatları öğretmeleri gerektiğini bildirir. Ayrıca, çocukların ergenlik çağına gelince erkek kız diye ayırıp, farklı odalarda yatırılmasının lüzumuna değinir. Yine ailelerin çocuklarını evlendirirken onların rızalarını almalarının gerekli ve yerinde bir davranış olduğunu irdeler.

Erzurumlu İbrahim Hakkı, çocuk eğitiminde anne ve babalar çocuklara yapamayacakları, üstesinden gelemeyecekleri iş, hizmet ve görevlerin onlara buyrulmaması konusuna işaret eder. Çocuklara zorlanacakları iş ve davranışlar verildiği takdirde, çocukların bu zorlukları yerine getirmede başarısız oldukları, işin üstesinden gelemedikleri takdirde bu durumun onları hırçınlığa ve asi ruhlu olmaya sevk edeceğinin altını çizer...

Hulâsa, Üstad’ın *Mârifetname*” adlı eseri pek çok açıdan olduğu gibi özellikle de terbiye açısından çok kıymetli bir hazinedir. Eğitimcilerin ve ebeveynlerin bu hazinenin kadr ü kıymetini bilmeleri gerekmektedir...

* İbrahim Hakkı’nın hayatı ve eserleri için bkz. Erzurumlu İbrahim Hakkı, *Mârifetnâme*, Hazırlayan. M. Faruk Meyan, Bedir Yayınevi, İstanbul 1977.

İNANMANIN MÜKÂFATI ZULMÜN VE KÜFRÜN CEZASI

BÜRÛC SURESİ

İman etmekten başka suçu olmayanları, ateş çukurlarına, hendeklere atarak yakanları haber verir. Sonunda iman edenler iki dünyada da başarıya ulaşırlar.

Bismillâhirrahmânirrahîm

Burçlara sahip gökyüzüne, geleceği bildirilmiş olan(kıyamet) gününe, (o günde) şahitlik edene ve şahitlik edilene andolsun ki, hendeklerin sahipleri (Ashabı Uhdud) geberip gitti. Tutuşmuş ateşle (dolu hendek sahipleri), o hendeklerin etrafında oturmuşlardı. Ve müminlere yapmakta oldukları işkenceyi seyrediyorlardı.

Müminlerden, sırf, göklerin ve yerin mülkü kendisine ait olan, azîz ve hamîd olan Allah'a iman ettikleri için intikam alıyorlardı. Oysa ki Allah, her şeye şahid olandır.

Şüphesiz inanmış erkeklerle inanmış kadınlara işkence edip sonra tövbe de etmeyenlere cehennem azabı ve (orada) yanma cezası vardır.

İman edip sâlih ameller işleyenlere ise, zemininden ırmaklar akan cennetler vardır. İşte büyük kurtuluş budur.

Şüphesiz Rabbinin yakalaması çok şiddetlidir. Bilin ki O, (kâinat yokken) ilk olarak yaratan, (ölüm-den sonra tekrar hayatı) geri getirendir. O, çok bağışlayan ve çok sevendir. Arş'ın sahibidir, çok yücedir. Dilediği şeyleri mutlaka yapandır.

Firavun ve Semûd'un ordularının (uğradıkları felâketin) haberi sana geldi mi? Doğrusu inkârcılar (gerçeği) yalanlayıp dururlar. Allah onları arkalarından kuşatmıştır.

Hakikatte o (yalanladıkları, aslı) levh-i mahfuzda bulunan şerefli Kur'an'dır. (Bürûc Suresi: 1-22)

DERGÂHLAR VE İNSANLAR

Medeniyetlerin “olmazsa olmaz”ları vardır. Medeniyetlerin mimarları, âlim, arif ve sanatkârları vardır. Bunlar tarafından ortaya konan eserler, fikir ve felsefeler vardır. Kafa ve gönlün sentezini yapan insanların kurup geliştirdiği müesseseleri vardır. Nihayet bu müesseseler kanalıyla bütün insanlığa sunduğu mesajlar vardır.

İslâm medeniyetinin “olmazsa olmaz” unsurlarından biri de tasavvuftur. Mutasavvıflar tarafından ortaya konan eserler ve müesseseler anlaşılmadan bu medeniyeti bütün boyutlarıyla kavramak mümkün olmaz.

Tasavvuf ilminin tahsil ve terbiyesi için kurulan müessesenin adı ise dergâhtır. İslâm dünyasının farklı coğrafyalarında ve farklı tarihlerde başka kelimelerle de anılmıştır: Tekke, zaviye, hangâh, ribat, savmaa, sofihane, kalenderhane...

İslâm tasavvufunu anlamak ve anlatmak için kurulan bu kurumlar zaman içinde çok farklı alanlarda hizmet vermiştir.

Bunlar şöyle özetlenebilir:

1. İlim: Dinî hayatı yaşamının ilk şartı bilgidir. Günlük ibadetleri yerine getirebilmek için de belli şeyleri bilmek gerekir. Dergâha gelen insanların öncelikle bu konu ile ilgili eksiklikleri giderilir. İlmihal bilgileri verilir.

Bazı dergâhlar konuyu biraz daha ileri götürür ve medresede okunan ilimlerin tahsil ve terbiyesine zemin hazırlar. Mürşit aynı zamanda müderristir. Tekke aynı zamanda medresedir.

- 2. İrfan:** Dergâhların esas görevi tasavvufî irfanî kültürün isteyenlere aktarılmasıdır. Kalp hastalıklarının tedavisini esas alan bu gayret aşk ve muhabbete dayalı bir hayatı hedef alır. Bunun bir diğer adı da ahlâktır, edebdir.
- 3. İbadet:** Dergâhlar aynı zamanda mescittir. Beş vakit namaz başta olmak üzere diğer namaz ve ibadetler de toplu olarak ifa edilir. Secdenin vecdi yaşanır.
- 4. Zikir:** Tasavvufî hayatla birlikte akla gelen ilk kelimelerden biri de zikirdir. Bazen sesli bazen sessiz bazen ferdî bazen toplu olarak yapılan zikir meclislerinde kelime-i tevhid başta olmak üzere Allah'ın isimleri ve Hz. Peygamber'in özellikleri tekrar edilir.
- 5. Sohbet:** Tasavvufî ahlak ve düşünce daha çok sohbet yoluyla aktarılır. Mürid ile mürşit arasındaki ilişki muhabbete dayandığı için sohbetler çok bereketli neticelere ulaşılmasını kolaylaştırır. Sohbet diz dize, göz göze yapılan bir eğitimin temel unsurudur. Dostluğun temel taşıdır.

6. **Fikir:** Mutasavvıflar düşünce ve felsefe tarihimizin vazgeçilmez şahsiyetleri arasında yer alır. Yunus, Mevlana ve İbn Arabî'yi dikkate almadan düşünce tarihimiz yazılamayacağı gibi, bu şahsiyetleri yetiştiren tekkeleri göz ardı etmenin makul ve tutarlı bir gerekçesi olamaz.

7. **Sanat:** Medeniyetlerin "olmazsa olmaz" unsurlarından birinin de güzel sanatlar olduğu bilinmektedir. Zikir meclislerinde ilahilerin okunması iki sanat dalını zirveye taşımıştır: Şiir ve musiki. Yani güfte ve beste. Bunun için söz konusu iki sanat dalının en büyük ustaları tekkede yetişmiştir. Türk şiirinin zirvesi Yunus bir dervıştır. Türk musikisinin zirvesi Dede Efendi bir dervıştır. Hat sanatının zirvesi Mustafa İzzet Efendi bir dervıştır. Hepsi tekke atmosferinde yetişmiştir.

8. **Yardımlaşma:** Manevî hayatın kemâli için bütün imkânları hazırlayan dergâhlar, aynı zamanda sosyal yardımlaşmanın en güzel örneklerinin sergilenmesine zemin hazırlamıştır. Tasavvufî temelinde madde ile para ile pul ile hesaplaşma bulunduğu için yardımlaşmanın önündeki engeller kaldırılmıştır. Bu çatılar altında insanlara sunulan eğitim şu kelimelerle özetlenebilir: "Allah'a kulluk, kullara insanlık."

9. **Barınma:** İlaş ve ibate yeni ifadeyle yeme içme ve geceleme konusu da bizim kültürümüzde tekke ve zaviyeleri akla getirir. Önceki asırların ulaşım zorlukları hatırlanırsa dergâhların ücretsiz olarak topluma sundukları bu hizmetin kadru kıymeti daha iyi anlaşılmış olur. Tekkeler yorgun ruhlar gibi yorgun bedenleri de dinlendirir.

10. **Güvenlik:** Bilindiği gibi tasavvuf "büyük cihad"la ilgilidir. Fakat gerektiğinde "küçük cihad" da öne geçebilir. Özellikle fetihlerden sonra serhatlarda kurulan dergâhlar nüfus hareketleri için güvenli

alanların başında yer almışlardır. Özellikle ribatlar müstahkem bir mevki olarak maddi-manevî düşmanların gözetimine yardımcı olmuştur.

11. **Sağlık:** Tasavvufî hayatın ruh sağlığını esas aldığı bilinmektedir. Fakat dergâhların toplumdaki müspet durumu birçok hizmetin bu çatılar aracılığı ile sunulmasına sebep olmuştur. Mesela toplumumuzda kötü anlamda kullanılan "Miskinler Tekkesi" aslında bir sağlık kuruluşudur. Cüzzamlı hastalara hizmet veren bir kurumdur.

12. **Spor:** Tasavvuf ruh atletizmidir. Beden eğitimi değil ruh eğitimi esas alır. Yani riyazet-i bedeniyeyi değil riyazet-i ruhhiyyeyi gerçekleştirmek ister. Fakat "Güreşçiler Tekkesi" "Atıcılar Tekkesi" olduğunu da tarihi kaynaklar bize haber vermektedir.

Sonuç

Dört halife devrinde kısa bir müddet sonra âbid ve zâhidler için müstakil bir kurum olarak tarih sahnesine çıkan tekkeler ve zaviyeler İslam medeniyetinin hâkim renklerinden biri olan tasavvufî hayat ve düşüncenin temel kurumudur. Bazen küçük bir oda, bazen küçük bir bina olarak karşımıza çıkan dergâhlar olduğu gibi geniş bir arazi üzerinde

ahırında mescidine inşa edilen zaviyeler de vardır.

İnsanların gönül dünyalarına ufuk vermek ahlâkî kemâlâtı elde etmek için toplumun hizmetine sunulan bu müesseseler zamanla sadece ruhî ve kalbî eğitime destek olmakla kalmamış iktisadî, siyasî, askerî birçok alana da uzanmıştır. Ahi zaviyeleri ile iktisadî hayatı kontrol altına aldığı gibi Bektaşî dervişlerinin Yeniçeri ordusuyla kurduğu sıcak ilişki sayesinde fetih hareketlerine de destek vermiştir. Böylece toplumun büyük bir bölümü tasavvufun "mahabbet" iklimiyle tanışmıştır. Kendini tanımış Rabbini bilmiştir. Çünkü "Kendini tanıyan Rabbini tanır."

**İslâm medeniyetinin
"olmazsa olmaz"
unsurlarından biri
de tasavvufur.
Mutasavvıflar
tarafından ortaya
konan eserler
ve müesseseler
anlaşılmadan
bu medeniyeti
bütün boyutlarıyla
kavramak mümkün
olmaz.**

Nurettin Topçu'nun Eğitim Anlayışı

Mehmet BATUK *
Eğitimci, Saadet Partisi GİK Üyesi

20. y.y. Türkiye'sinde yetişen büyük mütefekkir, kültür ve eylem adamı Nurettin Topçunun vefatının üzerinden 33 yıl geçmiş bulunuyor. Yaşadığı dönemTde mütevazı tavırlarıyla dikkati çeken Topçu, kalabalık kitlelerin hoşuna gidecek sözler söylemekten ve alkışlalardan ısrarla uzak durmuştur. Resmi ideolojinin karşısına düşünce ve kültürle çıkmış, kendisine ait görüşleri kararlılıkla ifade etmekten geri durmamıştır. Bütün hayatı boyunca ruhçu ve mistik düşüncenin fikri ve felsefi temellerini araştırdı. Teknik ve makine medeniyetine karşı duyulan ihtirasın asrımızda insanlığı nasıl bunalımlara sürüklediğini ifade ederek her fırsatta ruha, ahlaka ve insanı kendisine, dolayısıyla yaratıcısına dönmeye çağırdı.

Nurettin Topçu hayatta iken dini cemaat ve önderlere yönettiği sert eleştiriler sebebiyle hak ettiği ilgiyi görememiş, adeta dışlanmıştır. Vefatından sonrada hala Türk üniversiteleri, entelektüelleri ve geçliği tarafından keşfedilmeyi bekleyen bir hazinedir. Bu yazımızda onun kısa biyografisinden sonra eğitimle ilgili düşüncelerine değinmeye çalışacağız.

1909 yılında İstanbul'da doğan Nurettin Topçu ilk, orta ve lise tahsillerini İstanbul'da tamamladı.1928 yılımda Avrupa'da eğitim imtihanını kazanarak Fransa'ya gitti. Felsefe eğitimi gördü. Bunun yanında ahlak, sanat felsefesi, sosyoloji, psikoloji ve arkeoloji alanlarına ilgi duydu, dersler aldı. Sosyoloji

derneğine üye oldu, derneğin yayın organında yazılar yazdı.

Sorbon Üniversitesinde doktora yapan ilk Türk öğrenci oldu. Felsefe doktorasını birincilik derecesiyle tamamlaması üzerine bir isteğinin olup olmadığı kendisine soruluyor. Topçu "evet var" diyor. "Bir Türk Bayrağı getiriniz ve İstiklal Marşımızı bu salonda söyletiniz." İsteği üniversite yönetimi tarafından yerine getiriliyor.⁽¹⁾

1935 yılında Türk iyeye dönerek Galatasaray lisesinde felsefe öğretmenliğine başladı. Babasının dostu olan Hüseyin Avni Ulaş'ın kızı Fethiye Hanım ile evlendi ama bu beraberlik ancak 6 ay kadar devam edebildi. Topçu başka bir evlilik yapmadı.

İzmir Atatürk lisesine sürgün edildi. Şubat 1939 da yayınlamaya başladığı Hareket dergisi, basın tarihinde Tahrir-i Sükun uygulamaları sebebiyle muhalefet susturulduğundan Latin alfabesiyle Türkçe yayınlanan ilk muhalif dergidir.⁽²⁾ Başlangıçta muhalif olmayan, sonradan muhalif olan Büyük Doğu 1943 Eylülünde yayımlanmaya başlamıştır. Hareket Topçunun vefatına kadar inkıtalarla (7 dönem olarak) yayınlandı ve bir okul işlevi gördü.

Topçu, Hareket dergisindeki bir yazısından dolayı Denizliye sürgün edilir. Denizlide öğretmen olarak çalışırken orada mahkûm olan Said Nursi'yi ziyaret eder, tanışır, durumalarını takip eder. Yaz tatili vesilesiyle

İstanbul'a geldiğinde öğrencilik yıllarından arkadaşı Sırrı Tüzer Onu Nakşi Şeyhi Hasib Efendiye götürür. Bu ziyaret Topçu için yeni bir dünyanın kapılarının açılması anlamına gelmektedir. İstanbul'a Haydarpasa lisesine tayin edilir. Hasib efendi ile başlayan ilişki Abdülaziz Bekine Efendi ile süreklilik kazanarak devam eder.

Haydarpasa lisesinden Vefa lisesine tayin olur. Bir müddet Robert Kolejde öğretmenlik yapar. İstanbul İmam Hatip Lisesinde derslere girer.

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesine takdim ettiği "Sezgiciliğin Değeri" adlı tezi ile doçent oldu,

Fakat üniversitede ders vermesine izin verilmedi; eylemsiz doçent olarak cezalandırıldı.

Öğretmenlik ve dergi -kitap neşriyatının yanında cemiyetçilik yönü de önemli olan Nurettin Topçu bu çalışmalarını Türk Kültür Ocağı, Türk Milliyetçiler Derneği, Milliyetçiler Derneği, Türk Milliyetçiler Cemiyeti ve Anadolu Fikir Derneğinde sürdürdü.

Öğretmenlik görevini İstanbul Erkek Lisesi'nde sürdüren Topçu, 40 yıl hizmetin ardından 1974'te emekli olarak tamamlar. 1975 Nisanında hastalanır, 10 Temmuz 1975'te vefat eder.

Nurettin Topçu 40 yıllık öğretmenlik hayatında, Hareket Dergisi yayın çalışmalarında ve görev yaptığı derneklerde yetiştirdiği binlerce öğrencisinin yanında pek çok değerli eserlerde bırakmıştır. Bunların başında 110 sayı kadar hayatında yayımlayabildiği Hareket Dergisi, doktora tezi olan "İsyan Ahlakı" ve doçentlik tezi olan "Sezgiciliğin Değeri" (Bergson) ile ders kitabı olarak hazırladığı. Felsefe, Mantık, Sosyoloji, Psikoloji, Ahlak kitapları önemli yer tutmaktadır. Bunlara ilave olarak: Türkiye'nin Maarif Davası, Ahlak Nizamı, Kültür ve Medeniyet, Devlet ve Demokrasi, İslam ve İnsan, İradenin Davası, Var Olmak, Yarın ki Türkiye... gibi çok önemli eserler bırakmıştır. Topçu kitaplarının yanında, Hareket dışında değişik dergilerde yayınlanan çok sayıda makaleler ve "Yeni İstanbul", "Akşam", "Yeni İstiklal" gibi gazete-lerde günlük yazılar da yazmıştır.

Eğitim Anlayışı

Ömrünü eğitime adanmış olan Nurettin Topçu, başarılı bir öğretmen olmanın yanında eğitimle ilgili fikirlerini topladığı "Türkiye'nin Maarif Davası" adlı çok önemli bir kitap da yazmıştır. Ona göre millet, maarif demektir. "Millet ruhunu yapan maariftir. Maarifin düşmesi millet ruhunu yerlere serer. Maarife değer vermeyiş, millet ruhunun yıkılışını hazırlar. Maarif hangi yönde yürürse millet ruhu da onun arkasından gider. Şu halde millet maarif demektir."⁽³⁾

Eğitimin unsurları Ona göre dört başlıkta toplanabilir. "Ders, Talebe, Muallim ve dar manada öğretim yeri olan mektep... Bu dört duvarın hepsinin sağlam oluşu ile mektep ve maarif ayakta durur."⁽⁴⁾

Öğretmen kutsal bir görevi yüklenmiş çile insanıdır. O nitelikli bir kişiliğe sahip olmak zorundadırlar. Bunlar peygamberlerin takipçileridir. İslam'da peygamber ilk muallimdi. Öğreten O, inandıran O, yürüten O idi. Devlet ve mektep işini birleştirmiş, devleti mektep haline getirmiştir. Sonraki devirlerde bu ikisi ayrılmakla beraber birbirlerine teması muhafaza ettiler. Devlet

adamları muallimin emrinde bulunduğu müddetçe cemaat ikbal halini yaşadı. Muallim devlet adamının bendesi olduğu zaman, cemaat bozuldu, felaketler baş gösterdi."⁽⁵⁾

En fazla hür olması gereken grup öğretmenlerdir. Hürriyet için en fazla çile çekmesi gerekenler de bunlardır. Çünkü muallim mahkûm edilirse, onun şahsında milletin fikri ve irfanı mahkûm edilmiş olacaklardır."⁽⁶⁾

Öğretmenler idealin ustasıdır, geleceği inşa ederler. "Hayat var olanı olduğu gibi öğretme kabiliyetidir. Muallim var olması lazım geleni öğretir. Realitenin ustası bizzat kendisidir, idealin ustası ise muallimdir."⁽⁷⁾

Öğrencilerin okumak istedikleri hocaları seçebilmesini öneren Topçu, böylece öğretmenlerin de bir otokontrol sistemine kavuşacakları belirtmektedir. "Talebeyi muayyen mekteplere devam ve mutlaka muayyen hocaların takip için zorlamak ilmin hür otoritesi ile bağdaşmaz. Talebe muallim ve mektebi serbestçe kendisi seçebilmelidir. O istifade edeceği hocaları ve mektebi arar bulur. Hem

İslam'da peygamber ilk muallimdi. Öğreten O, inandıran O, yürüten O idi. Devlet ve mektep işini birleştirmiş, devleti mektep haline getirmiştir.

böylece eseri kontrolsüz olan muallimin bazen dağarcığındaki bir avuç bilgiyi otuz-kırk sene tekrarlama hali de önlenir.⁽⁸⁾

Son yüzyılda hayatın her alanında olduğu gibi eğitim alanında da taklitçilik en önemli problemimiz olarak karşımızda durmaktadır. "Yüzyıldan fazla zamandır sıra ile Fransız, Alman, İngiliz kültür ve maarifine teslim olduktan sonra, bugün Avrupa için bile korkunç yıkım kaynağı olan Amerikan maari-fine sığınma cinayetini işlemekten çekinmediler. Bütün insanlık için bir musibet olan bu sonuncusu, fikir ve irfan yoluyla değil, siyasetle ve onun dikenli eli olan ticaretle vatanımıza girmiş bulunuyor. Bu teknik ve ticaret maari-finin şimdiden çürütmediği milli hayat sahası kalmamış gibidir."⁽⁹⁾

"Yarım asır içinde sırasıyla Fransız, Alman, İngiliz, Amerikan hayranlığından usanmadı, şimdide hipp hayranlığına yaraşmak istiyor... Bakınız bir milletin kaç türlü ma-arifi var ?"⁽¹⁰⁾

Türkiye’de eğitimde yaşanan taklitçiliğin olumsuzluklarının yanında birde yabancı dil eğitimi ve yabancı okullar faciası mevcuttur. Nurettin topçu yabancı okullarına ve yabancı dille eğitime "Maarifteki kapitülasyon"⁽¹¹⁾ tabirini kullanmakta ve bunun Galatasaray Lisesi (Mektebi Sultani) ile başladığını belirtmektedir.⁽¹²⁾ "Bir milletin bağrında yabancı mektep, mektebi yıkıcıdır. Millet kültürüne sokulmuş hançerdir. Yabancı kültür dilenmekle, zannedilen garplılaşmada mümkün değildir. Deve hamuru yemekle deve olunmaz, deve olarak doğmak lazımdır. Yabancı kültür sadece, milli kültür ağacının köklerini kurutur, onu soysuzlaştırır. çocuklarına yabancı dil öğretmek için, yabancı mektebe koşanlar, pire uğruna yorganı yakıyorlar. Bu adamlar bir avuç su içmek için suda boğulanlardır. Mektep ancak milli mekteptir."⁽¹³⁾

Dil meselesi Topçuya göre en az ahlak, aile, sanat, iktisat... kadar önemlidir.⁽¹⁴⁾ Harf değişikliği de milletin tarihi ve kültürüyle bağlarını koparmış, bir gerilemeye sebep olmuştur. "Harf inkılabı yüzlerce yıllık milli kültürle bağları kopardıktan sonra, dilin değişmesi üniversite gençliğini ortaokul çocukları hizasına indirdi. Bu gün edebiyatımızı hakkıyla bi-

len birini bulmak veya böyle birini yetişmesini beklemek hayal olur."⁽¹⁵⁾

Nurettin Topçuya göre, fena bilgisi zararlıdır: "İnsan bir dereceye kadar öğrendiklerinin de esiridir. İyiyi bilen iyi olmak ister, fenayı bilen fena olmaya, farkında olsun olmasın, heveslenir. Zira her bilgide bir cazibe vardır. Bilmek harekete hazırlanmaktır. Fenalığın bilgisinden sonra, fenalıktan kaçınmak için ayrıca bir mukavemet kuvvetine ihtiyaç vardır. Bu ise insanı yıpratıcıdır."⁽¹⁶⁾

Nurettin Topçu, eğitimde sıkı devlet kontrolüne karşıdır. Hatta bu işi öğretmenleri alçaltıcı bir unsur olarak⁽¹⁷⁾ kabul etmektedir: "Maarif işlerinde devletin kendi görevlerini sınırlandırması, fertlerin kabiliyet dehalarına hür çalışma sahası bırakması daha doğru olabilir. Zira ma-arifte devletçilik, okulların, kitapların, öğretim metotlarının ve öğretilen şeylerin birleştirilmesi ve bir sistem içinde toplanması neticesine varınca, gençlerin ruhi yapısı, kültürü adeta büyük sanayi metotlarıyla seri haliyle makineden çıkan eşya gibi meydana getiriliyor: Hepsi aynı şekilde düşünüyor, aynı fikirleri benimsiyor;

içlerinde ferdiyet ve dehanın inkişafı adeta imkânsızlaşıyor. Hepsi devlet tarafından hazırlanmış şeyleri daima muayyen metotlarla öğrenmeye alıştıklarından aramak iradesi, yaratıcılık kuvveti kayboluyor. Şahsiyet ve kabiliyetlerin için maarifte serbestlik, serbest kurumlar, serbest metotlar ve serbest bir ilim hayatı yaşayabilmelidir."⁽¹⁸⁾

Eğitimin müfredatı bakanlık bürokrasisi tarafından değil "Milli üniversiteler tarafından düzenlenip gerçekleştirilmesi daha uygun olacaktır."⁽¹⁹⁾

Üniversitelere imtihanla öğrenci alınması ve öğrencilerden kayıt parası talep edilmesine şiddetle karşı çıkan Nurettin Topçu⁽²⁰⁾ günümüzdeki imtihana giren öğrencilerden 1/10'unun düzgün okula yerleşebildiği, yalnızca kayıt parası değil okumak için de ücret ödemek zorunda bulunduğunu görseydi acaba ne derdi?

İlimde tenkide büyük değer veren Topçu, tenkidi fikirleri tamamlayıcı olarak kabul etmektedir. Ona göre: "Tenkit herkes için hak, âlimler için ise bir vazifedir."⁽²¹⁾

"Dini tatbikata ait kaidelerin öğretilmesi, çocuğa dini ruh ve hürmet aşılayamaz... Okullarda din kültürünü, bütün kültür dersleri içinde, felsefe, tarih ve edebiyat derslerinin içinde vermek"

Din Eğitimi

Nurettin Topçu dini yaşayış, din adamları ve din eğitimi ile ilgili düşüncelerini sıkça ifade etmiş, yer yer çok sert eleştiriler yöneltmekten de geri durmamıştır. Din eğitiminde temel yaklaşım ona göre: "Genç ruhlara din adamlarının cennet cehennem tellallığı yapan tehditlerinden çok uzakta, kitapta yeri gösterilmeden, din kelimesi hiç kullanılmadan, dini ruh her adımda sunulmalıdır."⁽²²⁾ "Dini tatbikata ait kaidelerin öğretilmesi, çocuğa dini ruh ve hürmet aşılayamaz... Okullarda din kültürünü, bütün kültür dersleri içinde, felsefe, tarih ve edebiyat derslerinin içinde vermek"⁽²³⁾

Din eğitimi yaptıran ve din adamı olarak görev yapanların islami iyi öğrenmiş ve yaşantılarında uygulayan kimseler olması ayrı bir önem arz etmektedir. "Bizim kendimize gelebilmemiz için, herkesten evvela din adamlarına ruhi hayat lazım geldiğini gösteriyor. Din adamları bu gün ruhi hayat sahibi değildirler. Eğer olsalardı dinin olduğu gibi, dinle birlikte sistem teşkil eden kültür hayatımızın, sanatın, felsefemizin sahibi olurlardı. İslam'ın ruhunu, ruhtaki cihadın ne olduğunu bilen ve kültürün bütün içinde onun anlayışına ulaşabilecek olan gerçek din adamları bize anlatacaktır."⁽²⁴⁾

Felsefeyi din öğretimi yapanlar için zorunlu olarak görmektedir: "Din öğretimi yapılan okullarda en fazla sayıda ve esas ders olarak felsefe dersi okutulmalı ve onlar birer münakaşa mabedi olmalıdırlar. Bugünkü haliyle bu okullar ne İslam'ı, ne de din davasını tanıtmaya kabiliyetli değildirler."⁽²⁵⁾

Din öğretiminden maksat sadece bilgilerin aktarılması değildir. Din öğretimi ruhun bilgisinden Rabbin bilgisine yükseltici bir metafiziğin eğitimidir. Dinin insanlar için bilgi kaynağı değil, ruhi kuvvet kaynağı olduğu unutulmamalıdır. Bu bakımdan dini ilimlerde ferdin kendi ruhunda yapacağı dini denemelere yardımcı olmalıdır."⁽²⁶⁾

Nurettin Topçu sadece din eğitimini okullarda değil, bütün okullarda cinsiyet ayrımının da dikkate alarak eğitim yapılmasını, karma eğitime tercih etmektedir. "Liselerde kız ve erkek eğitiminin ayrılarak, ahlak ve terbiye eğitiminin bu farklılığı dikkate alınarak verilmesi gerekir demektedir."⁽²⁷⁾

Kur'an-ı kerim bütün okulların baş kitabı yapılmalıdır. "Bu kitabı asrın anlayışıyla bütün hürriyet, bütün hikmet ve bütün hakikatlerimize temel yapmalıyız."⁽²⁸⁾

Okul ile cami aynı anlayışa kavuşmalı, aralarındaki irtibatsızlık giderilmelidir. Bu konuda Nurettin Topçu'nun tespiti ve önerisi şudur: "Mektepteki öğretmen dinden habersiz; camideki hoca eğitimden yoksun. Fakat bu işin tevhid edilmesi zorunluluktur... Peygamber ve ashap devrinde hoca ve din adamları sınıfı yoktu. Bunun için maaşlı memur ve devlette idarecileri bulunan, diğerlerinden ayrı din adamları sınıfı kaldırılmalıdır. Dini hayatın yaşamasında parayla maaşın hiçbir yeri ve sözü olmamalıdır. Camilerde ibadet, ayin şeklinde ve gerçek ibadeti öldürücü terennümcülüktan kurtarılmalıdır. İmamlar maaşlarını mutlaka bağlı bulundukları başka bir memuriyetten almalıdırlar. Onlara en yakışan meslek öğretmenliktir. Köyün öğretmeni köyün imamıdır."⁽²⁹⁾

Son devrin Türk fikir hayatına iman ve ruh cephesindeki mücadeleleri, isyan ve ızdırapları ile mana kazandıran Nurettin Topçu düşünceleriyle keşfedilmeyi bekleyen bir hazinedir. Kendisini rahmet ve minnetle yâd ediyoruz.

*Eğitimci, ÖĞ-DER Kurucu Üyesi, Sendikacı, Saadet Partisi GLK üyesi, 21. Dönem Kocaeli Milletvekili

1. Prof. Dr. Ercüment Konukman, Tercüman Gaz. 10.07.1985, s.2
2. Türkiye'de dergiler ve ansiklopediler, s.52 (Gelişim Yay. 1984)
3. Topçu Nurettin, Türkiye'nin Maarif Davası, s. 24 (Hareket yay. 1970, 1st. 2. Baskı)
4. Age, s.94
5. Age, s.53-54
6. Age, s.61-62
7. M.Sarıkaş, Nurettin Topçu'da Sosyo Pedagogik yapı, s.123 (Mesaj yay. 1986 Ank.)
8. Nurettin Topçu, Türkiye Maarif Davası, s.96
9. Age, s.25
10. Nurettin Topçu, Yarıncı Türkiye, s.231 (Yağmur yay. 1972 1st.)
11. Nurettin Topçu, Türkiye Maarif Davası, s.28
12. Age, s.75
13. Age, s.25
14. Nurettin Topçu, Hareket Dergisi, Sayı:81, s.22
15. Nurettin Topçu, Türkiye Maarif Davası, s.26
16. Age s.43
17. Age, s.79
18. Nurettin Topçu Sosyoloji Lise 3, (Ders kitabı) s.71 (İnk. ve Aka, 1978 1st. 7. Baskı)
19. Prof. Dr. Orhan Okay, Türkiye Kültür ve Sanat Yıllığı, s.210 (T Y B Neş. 1986 Ank.)
20. N. Topçu, Türkiye'nin Maarif Davası, s.115
21. N. Topçu, İslam ve İnsan, s.24 (Hareket yay. 1969 1st.)
22. N. Topçu, Kültür ve Medeniyet, s.94 (Hareket yay. 1970 1st.)
23. N. Topçu, Türkiye'nin Maarif Davası, s.128
24. N. Topçu, Kültür ve Medeniyet, s.30
25. N. Topçu, İslam ve İnsan, s.26
26. Prof. Dr. Orhan Okay, Türkiye Kültür ve Sanat Yıllığı, s.211
27. Age
28. N. Topçu, Türkiye'nin Maarif Davası, s.45
29. Age, s.125

EĞİTİM ve ÖĞRETMENİN İŞLEVİ

Abdulkadir TURHAN
Eğitimci

Toplumun eğitim çalışmalarından beklentisi yüksektir. Toplum, yolsuzluk yapan bir devlet yetkilisinin tutumundan “annesini canice katleden, yüksek tahsilli bir kız”ın tutumuna kadar bütün olumsuz tutumlarda “Acaba bu kişi nasıl bir eğitim aldı ki böyle bir eylemde bulundu; bu ülkenin eğitim kurumları, öğretmenleri ne iş yapıyor?” diyerek eğitim sistemimizi ve bu sistemin en önemli unsurları olan öğretmenlerin işlevini sorgulamaktadır.

Gerçekte eğitim kurumları, toplumun bildiği ölçüde büyük bir işleve sahip midir, eğitim kurumlarına ve öğretmenlere hangi görev verilmiş ki onlar toplumun bütün tutumlarından sorumlu tutuluyor?

Eğitim, sadece bir bilgilendirme çalışması mıdır, yoksa insanı yaşamın bütün alanlarına hazırlayan bir çaba mıdır? Bir tarih öğretmeni, öğrencisine sadece tarih bilgisi mi verecek yoksa ona aynı zamanda tarih şuuru mu kazandıracak? Bir Türkçe öğretmeni öğrencisine dil eğitimini yalnız bir gramer bilgisi olarak mı verecek, yoksa ona topluma doğru seslenmeyi de öğretecek mi? Bir matematik öğretmeni dört işlemi bir bilgisayara yükler gibi mi anlatacak, yoksa arada bir de olsa ahlaki değerlere değinerek öğrencisinin kendisinden aldığı bilgiyi doğru işlerde kullanması için katkıda bulunacak mı? Bir felsefe öğretmeni felsefi akımları tanıtmakla mı yetinecek, yoksa hangisinin doğru olduğunu açık açık söyleyecek mi? Bütün dersler için sorabileceğimiz bu sorulara yanıt vermek, eğitim kavramlarını sorgulamayı gerektirir.

Geleneksel eğitim sistemimizde bugünkü “eğitim” kavramı yerine “maarif”, “talim ve terbiye” kavramları birlikte kullanılmıştır.

Maârif, sözlük anlamı ile mârifetler, bilgi, görgü, kültür gibi geniş anlamlar çağrıştıran, semantik yönünden zengin olan bir kavramdır. Maârifet, maârifetli, maârif-perver, ârif, irfan dilimize yerleşmiş olan aynı kökten kavramlardır. Bu kelimeler Arapça “arefe” kökünden türemiştir. “Arefe”, idare etmek, bilmek, tanımak anlamlarındadır. Bu kavramın yerine eğitim kavramının kullanılmasına karşı çıkan merhum Nurettin Topçu: “Milletin ruhunu yapan maârifdir. Maârifin düşmesi millet ruhunu yerlere serer. Maarife değer vermeyiş, millet ruhunun yıkılışını hazırlar. Maârif hangi yönde yürürse millet ruhu da onun arkasından gider. Şu halde millet, maârif demektir.” demiştir.

Talim, kişiyi yaşamın her alanıyla ilgili (teorik ve pratik olarak) bilgilendirerek yetiştirmek; onun ilim sahibi olarak kendini, Rabbi’ni ve Rabbi’nin yarattığı her şeyi tanımasını; kendi günlük yaşamı için veya devlet, millet için gerekli nesneleri kullanmasını sağlamaktır. Diğer bir deyişle onu ilim ve beceri sahibi yapmak, Rabbimizin Hz. Âdem’in özüne yerleştirdiği bilginin farkına varmasını ve bu bilgiyi kullanmasını sağlamaktır. Terbiye ise kişiyi güzel ahlakla donatmak, ona öğrendiklerini doğru kullanma, toplumla güzel geçinmesini sağlama becerisi kazandırmaktır.

İslam’a göre insan, Hristiyanların iddia ettiği gibi günahkâr olarak veya her şeyi “doğa ana” kavramı etrafında açıklamaya çalışan ateist çevrelerin iddia ettiği gibi vahşi bir varlık olarak doğmaz. Rabbimiz Kuran-ı Kerim’de Tin Süresinin 4.ayetinde “Ki biz insanı en güzel biçimde yarattık.” buyurmuştur. Müfessirler buradaki “en güzel (Ahse-i Takvîm)” kavramının iç dünyayı kapsadığı konusunda fikir birliği içindedirler. Çünkü süre bir sonraki ayette “Sonra onu aşağıların aşağısına çevirdik.” şeklinde devam etmektedir.

O halde İslam’a göre eğitim çalışması, kişiyi doğarken yüklendiği iddia edilen günah-tan kurtarma veya vahşi bir varlığı eğip bü-

kerek bir düzen içine alma değildir. Kişiyi düşünmeye yöneltme, onun fıtratını koruyarak yeryüzünde yüklendiği hilafet görevini en iyi şekilde yapması için ona yol göstermedir. Bir bakıma Allah’ın peygamberlerinin bildirdiklerini iletmedir. Bu iletişim, kuşkusuz sadece inanç ve ahlak kavramlarını kapsamaz, çünkü Müslümanlara göre “ilim” dünya ve ahirete dayalı her tür bilgiyi kapsar. Cennet ve cehennem hakkındaki bilgi, ilim kapsamına girdiği gibi matematik ve fizik bilgisi de ilim kapsamına girer. Çünkü bu ilimler insanın bilgi düzeyini geliştirerek onun kendisini, Rabbi’ni ve Rabbi’nin yarattığı yeri ve gökleri tanımasına katkıda bulunur, onun Rabbi’nin yüceliğine daha iyi tanıklık edip onu daha çok anmasını, ona daha çok şükretmesini sağlar. Terbiye kavramı da sadece güzel sözle ilgili değildir. Kişinin yürümesinden zor durumdaki bir insanı yalnız

birakmayıp ona yardımcı olmasına kadar bütün toplumsal değerleri dikkate almasını ve bu değerleri daha iyi bir noktaya çıkarmak için çaba göstermesini kapsar.

Modern “eğitim” kavramı İngilizcedeki “education” kavramından gelir. “Education” sözcüğü Latince bir kökten türetilmiş olup ‘educare’ ve ‘educere’ sözcüklerine karşılık gelmektedir. ‘Educare’ sözcüğü, öğreneni (öğrenciyi) özel bir beceriyle donatmak için

talim ettirmek anlamına gelir. Söz konusu beceri, genellikle fiziksel beceridir; bir mühendisin, bir su tesisatçısının, bir ustanın el mahareti gibi. Educare normal olarak özel bir iş ya da meslekle bağlantılıdır. Eğitime educare yaklaşımı öğrencileri hâlihazırda mevcut sisteme alıştırmayı tasarlayan bir yaklaşımdır ve sertifika, diploma ya da konuya çalıştığını gösteren bir belge vermek suretiyle bir vasfın kazandırıldığının yazılı onayı müfredatın olmazsa olmaz bir koşuludur. “Educere” yaklaşımı ise ilk başta bir yetkinleşme; öğrencilerin hem dünyayı hem de kendilerini keşfetmelerine izin verme; herhangi bir pragmatik nedenle değil, kişi olarak fikirleri ve becerileri değerli olduklarından fikirleri izlemek ve becerileri geliştirmek anlamını içermektedir. Çalışmalarında tutturduğu yön bu yüzden

“Milletin ruhunu yapan maârifdir. Maârifin düşmesi millet ruhunu yerlere serer. Maarife değer vermeyiş, millet ruhunun yıkılışını hazırlar. Maârif hangi yönde yürürse millet ruhu da onun arkasından gider. Şu halde millet, maârif demektir.”

dışsal güdülenim –beceri kazanmak, meslek vb- tarafından değil, konuyu keşfetmenin ödüllendirici ve doyurucu olan içsel güdülenimi tarafından belirlenecektir. (Dr. Ahmet Yayla- Eğitim bilimci)”

Bu alıntıdan da anlaşılacağı gibi Batı dünyası da eğitime kişinin becerisinin geliştirilmesinin ötesinde bir işlev yüklemiştir. Eğitime kişinin iç dünyasını zenginleştirme, ona özgürce düşünme ve üretme yeteneği kazandırma özellikleri vermiştir.

Geçmişe ait her şeye karşı çıkması ile bilinen dil bilimci İsmet Zeki Eyüboğlu, “Eğitim sözcüğü Türkçede eğ, eğmek, fiil kökünden türetilmiş olup, bükmek, uygulamak, öğretmek, yetiştirmek, geliştirmek, alıştırmak, egemenlik altına almak, yenilgiye uğratmak, ezmek, kırmak, yönlendirmek gibi anlamlara gelmektedir.” diyor. Onun bu dil bilim doğrultusundaki açıklamasını olduğu gibi alan kimi eğitimciler, eğitimin işlevi olarak bireyi denetim altına almak, onu kendisine dayatılan her şeye boyun eğen bir nesne haline getirmek olarak açıklamışlar. Oysa hiçbir terim, yalnız sözcük anlamıyla açıklanamaz. İ. Zeki Eyüboğlu ve benzerleri uyduruk bir sözcük olan “eğitim” sözcüğünün kökünü doğru biliyorlar. Çünkü bu sözcük onların bir masa başı uydurmasıdır. Ancak bir terim olarak “eğitim”, onların bildiklerinden çok farklıdır. Milli Eğitimin resmi amaçları arasında “Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek.” maddesi önemli bir yer tutmaktadır. Bu madde Milli Eğitimin kanuni amaçlarını belirleyenlerin eğitime “maarif, talim ve terbiye” yönünde bir işlev yüklediklerinin bir kanıtıdır. Nitekim Bakanlığın uygulamalarında en çok etkili olan kurulun adı da Talim ve Terbiye Kurulu’dur.

Durum böyleyken öğretmenlerin pek çoğunun eğitimin yalnız kendi dersiyle ilgili beceri kazandırma bölümüyle ilgilenmesi, bir bakıma “Gözlerimi kaparım, vazifemi yaparım.” düşüncesi doğrultusunda hareket etmesi bugüne kadar öğretmenlerin değişik yönetimler tarafından yönetmeliklerde yazılmayan cezalarla cezalandırılmasından ve onlardan Milli Eğitimin resmi amaçlarıyla uyuşmayan bir görev biçimi istenmesinden kaynaklanıyor. Hiçbir duyarlı insan, öğrencilerin çoğu zaman baskı altına alınarak onlara doğru olmayan işlerin yaptırılmasına göz yumamaz.

“Siz, insanlar için çıkarılmış hayırlı bir ümetsiniz; marufu (iyi ve İslam’a uygun) olanı emreder, münker olandan sakındırır ve Allah’a iman edersiniz.”(Al-i İmran 110) ayetiyle Peygamberimizin şu hadisi hepimiz için yol göstericidir: “Sizden herhangi biriniz bir kötülük gördüğünde onu eliyle değiştirsin. Buna güç yetiremezse diliyle değiştirsin. Buna da güç yetiremezse kalbiyle (buğz etsin). Bu ise imanın en zayıf mertebesidir.”(Müslim)

Kötülükten alıkoymanın en etkili ve en kolay yolu insanı iyiliğe yönlendirmektir. Yaz tatiline giriyoruz. Tatiller öğrencilerin doğru olana yönlendirilmesi için en büyük fırsattır. Bir öğrenciye kitap okumasını tavsiye etmek, onu Kuran-ı Kerim okumaya teşvik etmek eğitim çalışmasının bir devamıdır.

Öğretmene eğitimin “maarif, talim ve terbiye” yönünü yasaklayıp onu toplumun bütün eylemlerinden sorumlu tutmak yetki-sorumluluk dengesine uygun değildir. Bugün öğretmenden büyük işler bekleyenler, onun toplumdaki bütün ahlaki olumsuzluklara son vermesini isteyenler öğretmenin görevini en iyi şekilde yapması için ona yardımcı olmak zorundadır. Öğretmenin engellenmesi veya öğretmenin kendi kendisi için yasaklar koyup eğitimin en önemli işlevlerini yerine getirmekten sakınması durumunda toplumdaki bozulmanın devam etmesi kaçınılmazdır. Bir İslam âliminin dediği gibi “Her okulun önüne bir karakol, yanı başına bir akıl hastanesi kurulması kaçınılmaz olacaktır.” Bugün okullarda uygulanan veya tasarlanan güvenlik önlemleri ile psikolojik danışmanlık hizmetleri düşünüldüğünde o büyük âlimin haksız olmadığı anlaşılmaktadır.

Devleti bu büyük harcamadan, eğitim faaliyetlerini de riskten kurtarmanın yolu öğretmene Milli Eğitimin temel amaçları doğrultusunda hizmet verme yolunun açılmasından geçer.

Sözüñ Gücü

Aydın FERŞADOĞLU
Eğitimci

abc@millisuurdergisi.com

İlmin evveli niyet, sonra anlamak, daha sonra yapmak, ondan sonra muhafaza etmek, en sonra da yaymaktır.

(Abdullah Bin Mübarek)

Sevgin yoksa dost arama.

(Sâdi)

Bir; Peygamber Efendimizin sünnetini öğreneceksiniz, uygulayacaksınız! İki; ümmet şuuruna sahip olacaksınız!

(Prof. Dr. M. Es'ad COŞAN)

Açısı tam insan olmalıyız

(Adnan Demirtürk)

“Kış Tatili” ve “Yaz Okulu” Meselesi

EroI ERDOĞAN

Eğitimci Yazar

catısizokul@yahoo.com.tr

Tatille ilgili temel önerim şudur: “Yaz tatili” ile “kış okulu” yer değiştirmelidir.

Yani artık okullar kışın tatil edilmeli ve bunun adı “kış tatili” olmalıdır. Okuma işi yaz ayının sıcak günlerine bırakılmalıdır.

Kesinlikle güzel bir uygulama olacaktır bu. Sayısız faydası vardır hem bu işin. Yazının başında bu sayısız faydaların birkaç tanesini anlatayım. Sonrasında da “peki okul ne zaman olacak?” sorusuna beraberce cevap arayalım.

Kışın tatil olursa, okulların ısınma sorunu bitecek, milyarlarca tasarruf yapılacaktır. Siz bi düşünün sırf bu ısınma işinden Türkiye çapında MEB’in ne kadar tasarruf edeceğini. Hesaplaması bile zor. Sadece yakıt tasarrufu değil aynı zamanda ilaç tasarrufu da olacaktır. Çünkü okul yolunda ve soğuk sınıflarda

üşüyerek hasta olan çocuklar da artık hasta olmayacak; herkes annesinin yanı başında sıcacık evlerinde kış geçirecektir.

Bunun yanında bina tasarrufu bile olacaktır. Çünkü okullar kışın tatil olunca bu kadar çok okul binasına gerek kalmayacaktır.

Kışın tatil olunca çocuklar artık oyuna daha fazla vakit bulacak, canı sıkılan istediği an sokağa inecek, istediği kadar karla oynayacak ve kocaman kocaman kardan adamlar yapabilecektir.

Maaş azlığından dert yanan birçok öğretmen, kışın okula gitmeyeceği için rahatlıkla başka işte çalışabilecek hatta kendi işini de isterse kuracak ve güzel güzel paralar kazanabilecektir. Böylece “patron öğretmenler” devri bile başlayacaktır.

Okullar kışın tatil olunca ortaya çıkacak faydalar şöyle böyle 99 adettir; say say bitmez. Siz de aklınıza gelenleri kenara not edin, zamanı gelince kullanırsınız veya bu yazının altına ekleyebilirsiniz.

Gelelim diğer soruya. Tatil kışın olursa okullar yazın mı açık olacak yani bu okul işi ne olacak?

Aslında bu sorunun içimdeki esas cevabı “okul dediğin nedir ki, kış da tatil olsun, bahar da, yaz da” şeklindedir. İçimden gelen böyle bir cevap olmakla beraber şimdilik bu cevabı kenarda tutmam lazım, ne olur ne olmaz. Ben söylemedim, siz de duymadın sayın.

O zaman soruyu tekrar ederek cevabı yeniden arayalım. Sorumuz şu: okullar kışın tatil olursa yazın açık mı olmalı?

Hayır, okulların yazın da sürekli açık olmasına gerek yok, azcık açık olsa yeter. Yazın o sıcığında dört duvar arasında saatlerce ders mi yapılır?

Okulda 7 yıl boyunca uygulanan müfredat, doğru yöntemlerle uygulansa 2-3 yılda bitirebilecek kadar azdır. Bakmayın siz çocukların gece gündüz ders çalışıp, ödev yaptığına. Eğitim sistemimiz tüm çocukları düşük zekâlı kabul ettiği için öyle bir yöntem uyguluyor ki 2-3 yılda bitirebilecek müfredat çıkıyor 6-7 yıla. Sonra o da yetmiyor; özel hocalar, derhaneler, yaz kampları başlıyor. Onun için okullar kış boyu tatil olsa bile yaz boyunca da ders yapmak gerekmez; biraz ders yeter.

Yazının sonuna geliyoruz ama çözüm önerimiz de yavaş yavaş şekillenmiş oluyor. Özetleyelim... Okullar kışın tatil olacak, yazın ders yapılacak ama o da azcık olacak.

Peki, yazın o sıcakta az da olsa okulda ders yapılır mı? Yapılmaz tabii. Okula arada bir uğramak yeterlidir.

Yaz okulu çayırda, çimende, sahilde olmalıdır. Madem adı “yaz okulu” olacak adına uygun olsun o zaman. Yaylalım çayıra çimene, uzanalım boylu boyunca. Açalım kitaplarımızı sere serpe. Kuşlar uçsun üzerimizden, bulut geçişi ıslatsın hepimizi. Sinekler konsun burnumuza, arılar soksun arada. Eşek anırmaları duyalım tam dersin ortasında, akşamüstüne doğru güneşin batışını seyredelim. Çayımız kaynasın odun ateşinde. Denizde dalgalar bizim için çarpsın kayalara. Geceleri ay çıksın göğe. Yıldızları sayalım saatlerce. Okul dediğim ne ki. Bundan daha güzel ders mi olur...

Arada yüzmeye, pikniğe gitmeli. Dere, tepe, yayla, orman dolaşmalı. Vakit buldukça şehirden şehre, köyden köye geçip memleketi, insanları, çeşit çeşit yemekleri tatmalı.

Önerilerimi şaka zannediyor olabilirsiniz bu sadece sizin konuyu ciddiye alamayacak kadar meseleye uzak olduğunuzu gösterir.

İşin özeti şu: abartmayın şu okul denen şeyi; kışın tatil olsun, yazın da çayırda çimende olsun ve az olsun.

Senelik Çalışmamam Ayını

Hüseyin AKIN
Eğitimci, Yazar

Yaz yüzünü gösterir göstermez herkes elindeki işi unutturcasına bir yerlere gitme hayali kurmaya başlıyor. Ne yapıp edip, bulup buluşturarak çoluk çocuk şehrin dışına atıyoruz kendimizi. Bulunduğumuz yerin hudutları dışına çıkalım da neresi olursa olsun; biraz yeşillik ve biraz mavilik olsa yeter. Hem bütün bir sene bunun için çalışmadık mı? Aylar boyunca soluksuz çalışma ayınınin üç beş günlük mükâfatıdır bu. Bedenin ataletle ödüllendirilmesidir.

Eski çağlarda efendiler ne kadar kudretli olduklarını, ağır yük altındaki kölelerine kısa molalar verdirerek gösterirlermiş. Köle, efendisinin gösterdiği şefkat karşısında ne büyük bir rahatlığa kavuştuğunu anladıkça efendisi gözünde bir kat daha büyür ve bağlılığı bir kat daha artarmış.

Modern dünyanın ağır işçilerinin bakışlarında da bu minnet hissini yakalamak mümkündür. Sorumlu oldukları kişiye karşı 'Bedenimin ve gücümün bana ait olduğunu hatırlattığın için minnettirim' şeklinde tercüme edilebilecek bir anlamı yüzlerinde barındırırlar.

Kapitalist dünya insanı kullandığı makinenin bir parçası haline getirmiştir. Fabrika ve atölyelerde ne ürettiğini bilmeyen, sabahdan akşama kadar ter döktüğü mamulün neye yaradığından habersiz yaptığı işe yabancılaşmış bireyler dört gözle kendilerine ait vakitleri beklerler. Makinenin başında ya da bürokratik bir ortamda insan ilişkilerinden uzak formel davranışlarla fonksiyon icra etmenin sonucu doğal değil, mekanik bir yorgunluktur.

Doğal yorgunluk yaşayanlar elindeki işin neye yaradığını, kimin için yapıldığını bilenlerdir ki dinlenirken yaptıkları işe kattıkları maharet ve marifetin keyfini çıkarırlar. Atölyede marangozun ya da demircinin, tarlada çiftçinin, sınıfta hakkaniyetli ve sabırlı bir öğretmen yorgunluğu bu cinstendir. İşlerini hakkıyla bitirip, alınlarında biriken teri ellerinin tersiyle şöyle bir sildikleri andan itibaren onlar için tatil başlamış demektir.

Müslüman toplumlarında gündelik hayat namaz saatlerine göre düzenlenmiştir. Beş vakit namaz çalışma koşullarına ya da çalıştırmanın iznine değil, tam tersi çalışma hayatı beş vakit namazın iznine tabidir.

Oysa bugünkü çalışma hayatında işin namaz vakitleriyle duraksatılması ayının yarıda kesilmesi kadar büyük bir disiplinsizliğe hamledilebilecek bir olaydır. Böyle zamanlarda karşıdan gelecek cevap her zaman hazırdır: 'Ne münasebet efendim, bilmez misiniz çalışmak da bir ibadettir!'

Kapitalist mantığa göre üretim, tüketim, tanıtım, pazarlama ve dağıtım dair bilumum işler tek kelimeyle ibadettir ve müminlerinden ritüellere uygun davranışlar beklerler. Bu ritüellerden biri de üretim için taze kan ve yenden güç toplama ayini olan "tatil"dir. İngi-

lizcesinin "holiday" olması tesadüf değildir. Zira bu kelimenin etimolojisine inip ameliyat masasına yatırdığımızda anlamının "holy" ve "day" sözcüklerinden oluşmuş "kutsal gün" olduğu görülecektir.

Yahudiler Tevrat'ta, Allah'a aynı şekilde dinlenme ve tatil günü isnat ederler. Allah'ın yeri göğü altı günde yaratma esprisini anlamazlıktan gelerek, Allah'ın (haşa) altı günün sonunda yedinci gün dinlendiğini söylerler.

Sebt (sebat-cumartesi) gününü hiçbir iş yapmadan durarak takdis etmeleri bundandır. Cumartesi Musevilik için, Pazar günü ise Hristiyanlık için holiday'dir.

İslam'da ise hiçbir şey yapmamaya kutsiyet izafe edilmez. Dünya bir sınav mekânı olması hasebiyle boş durulacak bir yer değildir.

Çalışmak ve üretmek, yapay ihtiyaçlar oluşturup tüketimi körüklemek için değil, sahip olduğunun geçici süre emanetçisi olduğu bilincine ulaşip yaşam alanını maddi ve manevi anlamda imar etmek, elindekini tutmayıp infak etmek içindir.

İslam'a göre çalışmak tatili kendi içinde barındıran bir süreçtir ki her iki dünyayı da kapsar.

Kapitalist ferdiyetçi anlayışta olduğu gibi, bir Müslüman yalnızca kendisi için de çalışmaz. Tüm insanlığa karşı sorumlu olduğunun bilincindedir. Çalışmak amaç değil, araçtır. İnsan kendini elindeki işine vermediği sürece zihin başına buyruk dolaşır, başkasının duvarını aşarak bahçesinden içeri girer.

Cuma günü sanıldığı gibi aksine dinlenme ve tatil günü değil, daha çok çalışma günüdür. Nitekim Allah Cuma süresi 10. ayette: **"Namaz kılındıktan sonra yeryüzüne dağılın ve Allah'ın lütfundan (nasibinizi) arayın, Allah'ı çok anın ki kurtuluşa eresiniz"** buyurur.

Öyleyse siz gözünüze kestirdiğiniz bir uzak mekân için valizinizi hazırlamaya davranmadan sözü Akif'le bağlayalım:

"Cemaat intibah ister, uyanmaz gizli yaşlarla

Çalışmak, başka yol yok, hem nasıl canlarla başlarla!"

TATİL, HER MÜSLÜMANA FARZ MIDİR YOKSA VACİP Mİ?

Fatih SERTYÜZ
Eğitimci, Yazar

En başta, 'Tatil kötü bir şey midir?' sorusuyla başlamak isterim. Yıllardır belirli bir kesimin inadına uzak durduğu ve kerih gördüğü bir kavramken, başka bir kesimin ise alabildiğine sahiplendiği bir fenomen oldu tatil denen şey. Çok yakın zamana kadar, belirli dini ve geleneksel hassasiyete sahip insanların muhalif oldukları iktidar sahiplerine muhalefet ve onlara benzememek adına salt onların yaptıkları her şeye karşı çıkma dönemi yaşandı.

İktidara talip olup, sistemle tanışma dönemine girdikten sonra iki türlü ayrışma yaşandı bu kesim mensupları arasında. Zenginliğin tabana yayılmasıyla beraber sosyalleşen ve sistemle içli dışlı olanlar aslında yıllardır düşmanlık ettikleri şeylerin çok da kötü olmadığını, bilakis bu düşmanlıktan vazgeçmenin 'modernlik' olacağını düşündüler. Diğer kısım ise, sisteme bir şekilde muhalefetini sürdürürken, aynı şekilde yıllardır cephe aldıkları kimi davranışları ehlileştirme yoluna gittiler ve karşı tarafın değerlerini bir nevi içselleştirdiler.

Örnek vermek gerekirse bir dönem kadın şarkıcı çıktığında radyoların sesi kısılırdı veya kadın şarkıcıların kasetleri bile alınmaz-

dı. Onu bırakın, şarkı dinlemek bile kötüydü. Şimdi durum nasıl hepimiz çok iyi biliyoruz. Küçüklüğümden hatırımda kalan bir anı var. Dini hassasiyeti olan insanların olduğu bir ortamda büyükler sohbet ediyor biz küçüklerse film izliyorduk. Daha sonra büyükler de izlemeye katıldı. Filmde bir ara Fatma Girik sahneye çıktı. Kıyafeti, şimdiki sahne sanatçılarına göre çok düzgün, sadece gerdanı görünüyordu. Bir anda herkesin ağzından aynı tepkiler duyuldu. Tabii biz de mecburen kalıp televizyonu birkaç dakikalığına kapattık. Şimdi ise ailecek neler izleniyor neler... Bunun adı dönüşüm müdür, taviz vermek midir bilmiyorum.

Bahsettiklerim algı değişimini gösteren çok basit örnekler. Değişik misallerini çoğaltabiliriz. Mesela, düşünlerimiz çok mütevazı olurdu. Evlerimiz ve arabalarımız da öyle. Üstümüze başımıza mütevazı şeyler giyerdik. Lükse kaçmazdık. Karşı taraf dediğimiz kesim ise tam aksini yapardı. Bizden yapmaya kalkanları anmasız eleştirirdik. Lakin bugün böyle değiliz. Üstümüz başımız, evimiz arabamız, düşünlerimiz ve sosyal hayatımız tümüyle değişti.

Hatta diyebiliriz ki, yıllardır eleştirdiğimiz hayat tarzının aynını kendimiz yaşıyoruz. O zaman neden düşmanlık ettik? Geçmişteki hassasiyetlerimiz mi yanlıştı, yoksa şimdiki mi? Aile fertlerini alıp deniz kenarına gitmek, içkili otellerde konaklamak, yiyip içip eğlenmek mi kötüydü? Yahut buraları dini bütün insanların işletmesi ve yine dini bütün insanların buralara müşteri olması mı bazı şeyleri meşrulaştırdı.

Falancalar 50 milyarlık düşün yaptığında para israf ediliyordu da, Hacı Beyler yaptığında 'Oğluma Feda olsun' mu denmeliydi? 90'lı yılların başında Manager model arabalar yeni çıktığında, biraz parası olan Müslümanlar bunlara sahip olmuştu. Ne güzel. Diğer yandan, o kadar parayı bir arabaya vereceklerine, daha düşük modelini alıp, kalan parayı fakirlere infak etmeleri gerektiği konuşulmuştu. Bugün artık konuşulmuyor bunlar. Hoş, o zaman konuşulması da doğru değildi.

Tatil kavramı da ehlileştirmeye çalıştığımız kavramlardan biri. Aslında parayla bizden önce tanışanlar 'tatili' çok içselleştirip, 'Helalize' ettiler. Hoş parayı biran evvel bulsak, neleri helalize etmeyiz ki?

Aslında tatil denen şeyin kötü bir yanı var mıdır gerçekten? Tatile çıkmak, tatile gitmek, tatil yapmak, tatilde eğlenmek, tatilde kafa dinlemek gibi fiillerin bizatihi kötü olduklarını söyleyebilir miyiz? Tatil yapmak neden kötü olsun? Tatil yapana neden düşman olalım? Tatil ne demektir? Tatilden ne anlamalıyız? Tatil nasıl yapılmalıdır? Hayatımızda tatilin yeri neresi olmalı gibi soruları sormalı ve tartışmalıyız.

Çünkü yoğun ve stresli iş ortamından, yorucu ve çoğunlukla karanlık geçen iş yüklü kişilerin döneminin ardından insanların zihinlerini boşaltmaları ve vücutlarını dinlendirmeleri için tatile ihtiyaç duymaları bilimsel bir gerçektir artık. Ben bilimin de ötesine geçerek, belli iddiaya sahip ve ideal yaşam planı olan insanlar için tatilin farz olduğunu düşünüyorum.

Nasıl ve neden sorularının açığa kavuşması bir zorunluluk oluyor artık. Buna yetkili Dini kurumların da gerekli açıklamayı getirmeleri şart. İnsanları tereddütler içinde, akıllarında soru işaretleriyle yaşamak zorunda bırakamayız. Yani aile reisi olarak baba, çıktığı tatil boyunca, acaba vaktimi boşa geçirerek günah

mı işliyorum, harcadığım para israf mı oluyor, bu parayı hayır işlerine harcasam daha iyi olmaz mıydı gibi endişelerle kendini huzursuz hissetmemeli.

Batılı insanın yaşadığı gibi yaşamaya başlamamızın üstünden çok zaman geçmedi. Günlük hayattaki alışkanlıklarını birebir taklit etmeye başlamaktan utanç duymadık. Aksine modernleşiyoruz diye sevindik. Batıda şekillenen klişe yaşam tarzlarını motamot şekilde kendimize uygulamak ta bizi rahatsız etmedi.

Yılbaşı kutlamaları, doğum günleri, sevgililer günü, anneler günü, babalar günü bizim milli günlerimiz arasında girdi denilebilir. Batılı ne yaptıysa aynısını, hem de sorgulamadan yaparak çağdaş olacağımızı düşündük. Tatil kavramını da Batılı normlar içinde değerlendirecek, tüm turizm altyapımızı ona göre oluşturduk.

Turizmin ve tatilin 'deniz-kum-güneş'ten ibaret olduğunu sanıyoruz hala. Yani Avrupalı insanın tüketim ihtiyacına uygun turizm politikaları, Avrupalı insanın algıladığı tarzda tatil alışkanlıkları geliştirmek bizden başkalarına da sirayet etmiş midir bilemiyorum. Mağluplar galipleri her zaman taklit ediyor yine de.

Kapitalizmin klişe şeklinde sunduğu: Tatil demek, Otele gidip, denize ve havuza girmek, doğa yürüyüşü yapmak, alışveriş yapmak, para harcamak, harcamak, harcamaktır. Sevgililer Günü demek, alışveriş merkezlerin koşup para harcamak, harcamak, harcamaktır. Anneler, babalar günü, yine harcamaktır. Para harcamadan mutlu olamaz, para harcamadan sevdiklerinizi memnun edemezsiniz. Modern insan para harcadıkça çağdaştır.

Böylesi kalıplaşmış yaşam tarzları tabii ki tasvip edilecek şeyler değil. Ama yılda bir özel olarak annemizi hatırlamak ve normalin dışında onun gönlünü almak fena olmaz. Klişelerin dışında tatil alışkanlığı geliştirmek, ailemize huzurdan başka şey getirmez. Sınırını iyi çizdiğimiz takdirde hem aile bireyleri, hem de toplumdaki fertler olarak daha mutlu olacağımız gerçek.

Tatil, bence, günümüz Müslüman'ına farzdır. Tebdili mekânda ferahlık vardır demişler; El hak doğru. Hafta sonu olsa bile, yaşadığımız çevreden uzaklaşmak, beynimizi ve kalbimiz fevkalade teskin eder. Yıllık tatile gidebilmek – keşke hepimize mümkün olsa – kadar güzel ne olabilir? Yurdun gizli güzelliklerini gezmek, bu ülkenin insanlarını tanımak,

toprağına dokunmak, suyunu içmekten daha coşku verici ne vardır?

Evlatlarımıza ve öğrencilerimiz milli duyguları sadece Sosyal Bilgiler dersinde aşılayabileceğimizi mi düşünüyoruz yoksa? Erzurum'un soğuğunu, Ankara'nın ayazını, Çanakkale'nin rüzgârını yemeden vatansever insanlar mı yetiştireceğiz?

Giresun'un yeşilini, Karadeniz'in hırçınlığını, Diyarbakır'ın sıcaklığını, Erzincan'ın dağlarını görmeden, onlarla konuşmadan, Toroslarda şarkı söylemeden 'Vatan' kavramını nasıl yerleştireceğiz genç beyinlere?

Amasya'nı köylerini gezdireceksiniz çocuklara; Malatya'nın, Erzincan'ın, Rize'nin ya da Aydın'ın. Gelen misafire evini açmayı, ıkranda bulunmayı, misafiri ağırlamayı öğrenecek çocuk. Ondan sonra taniyacak Anadolu insanının ne kadar engin gönüllü, ne kadar büyük olduğunu. Ondan sonra anlayacak, bu vatanın her karış toprağının değerini; Altında yatana, üstünde yaşayanıyla.

Ege'de de, Akdeniz'de de gireceğiz denize. Her bir güzelliği biz de göreceğiz. Karış karış gezeceğiz bu vatana. Çıplaklarla denize girmeden de tatil yapabiliriz. Rakı içmeden de balık yiyebiliriz. Kayağımızı da yaparız, raftingimizi de. Sınırlarını bildikten sonra bunun neresi kötü olsun ki? Tüketim çarkına yakalanmadıktan sonra, harcadığın her kuruş neden helal olmasın ki?

Kadınlarımız psikologlardan çıkmıyor artık. Anti-depresanlarla ayakta duruyorlar. Çocuklarla ebeveynler arasında sıradağlar var. Kimse mutlu değil. Parası olan da, olmayan da... İç turizmi canlandırmak, toplumu bir arada tutacak ve iç huzuru sağlayacak sağlam bir harc neden olmasın? Neden yepyeni bir tatil anlayışı sunamayalım insanımıza? Neden herkes tatil yapamıyor bu ülkede?

Bazı şeyleri helalleştire helalleştire nereye kadar gideceğiz? Otelin plajına branda çekerek çözüm bulduğumuzu mu zannediyoruz? Çıplak heykele elbise giydirmek gibi olmuyor mu bu? Mesela kendi öğrencilerim için yaz kampı yapacak bir yer arıyorum, bulamıyorum koca Türkiye'de. Her yer otel dolu. Fakat hiçbir yatırımcı, öğrencilere yönelik yaz kampı yapılacak şekilde bir tesis kurmayı neden düşünmez?

Hafta sonu piknik yapacak alan dahi bulamazken, benim dediğim şeylere bakın.

Hayat Suyu

ÖĞRENMEK DE, ÖĞRETMEK DE BİR GÖREVDİR

Abdurrahman b. Ebza (r.a) anlatıyor: Hz. Peygamber (s.a.v) bir gün insanlara hitapetti. Allah'ahamd-üsenaettikten sonra Müslümanlardan bazı grupları zikredip onlara hayır duada bulunarak şöyle buyurdu: Bir topluluğa ne oluyor da, komşularını bilgilendirip öğretmiyorlar, onların İslam'ı anlamalarına yardımcı olmuyorlar'(onlara nasihatle bulunmuyorlar), iyiliği emredip kötülükten sakındırmıyorlar. Bir topluluğa da ne oluyor da, komşularından öğrenmiyorlar. Bilgilenmiyorlar, İslam'ı anlamaya çalışmıyorlar?' Vallahi, ya bir topluluk komşularına öğretecek, onları bilgilendirecek, İslam'ı anlamalarına yardımcı olacak, iyiliği emredip kötülükten sakındıracak; bir topluluk ta komşularından öğrenecek, bilgilenecek, İslam'ı anlamaya çalışacak; ya da daha bu dünyadayken onların cezalarını vereceğim." Hz. Peygamber (s.a.v) bu konuşmasının ardından minberden indi ve evine girdi. Bazıları dediler ki: "Bunlarla kimi kastetti dersiniz?" Diğerleri "bu sözlerle Eş 'arî kabilesinden olanları kastettiğini sanıyoruz. Çünkü onlar fakih insanlardır, bedevi ve su etrafında oturan cahil ve görgüsüz komşuları vardır" dediler. Bu söz Eş 'arîlere ulaşınca Rasûlullah (s.a.v) e vardılar ve "ya Rasûlullah! bir topluluğu hayırla yâd ettin, bizleri ise kötü andın. Bizim durumumuz nedir?" diye sordular. Hz. Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu: "Ya bir topluluk komşularını bilgilendirecek(komşularını öğretecek), onların İslam'ı anlamalarına yardımcı olacak, onlara iyiliği emredip kötülükten sakındıracak; bir topluluk ta komşularından öğrenecek, İslam'ı anlamaya çalışacak, bilgilenecek; ya da daha bu dünyadayken onların cezalarını vereceğim."

Onlar "ya Rasûlullah! başkalarının anlamasına yardımcı mı olacağız" diye sordular. Hz. Peygamber (s.a.v) sözünü tekrar etti. Onlar yine "başkalarının anlamasına yardımcı mı olacağız" sorusunu tekrar ettiler. Hz. Peygamber (s.a.v) de aynı cevabı tekrarladı. Onlar "bize bir sene müddet veriniz" dediler. Hz. Peygamber (s.a.v) de komşularını bilgilendirip, öğretmeleri ve anlamalarına yardımcı olmaları için onlara bir yıl müddet verdi. Hz. Peygamber (s.a.v) daha sonra şu ayeti okudu: **"İsriloğullarından kâfir olanlara, hem Davud'un hem de İsa b. Meryem'in diliyle lanet olundu. Bunun sebebi, isyan etmeleri ve hakkın sınırını aşmış olmalarıydı. Onlar birbirlerini, yapmış oldukları fenalıklardan alıkoymazlardı. Gerçekten ne kötü iş yapıyorlardı"**(Maide suresi: 78-79) Allame Mustafa ez-Zerka büyük eseri el-Medhalu'l- Fıkhıyyu'l-Am'da bu hadisi değerlendirirken şöyle der: "Son derece büyük öneme haiz olan öğrenim ve öğretimi kısıtlamak toplumsal bir suçtur. Böyle bir suçu işleyenler dünyevi ceza-yı hak ederler. Tarih ne Hz. Peygamber (s.a.v)den önce ne de ondan sonra ilme bu derece ehemmiyet verip onu yücelten bir başka kimseye şahitlik etmemiştir. Dini vecibeleri ihmal etmek de kötülük kapsamına girer ve cezayı gerektirir: Öğretmek ile öğrenmek de dini vecibeler içindedir. Eğer bir âlim öğretilmesi gerekli olan bilgiyi öğretirken kısıtlamada bulunursa veyahut bir cahil dinen öğrenilmesi vacip olan bilgiyi öğrenmede kendisini geri tutarsa, her ikisi de kusurlarından dolayı tazir cezasını hak ederler. Çünkü Hz. Peygamber (s.a.v) şöyle buyurmuşlardır: **"İlim öğrenmek her Müslüman'a farzdır."**

BEYİN ACIKINCA NE YER?

Mustafa AYDIN

Eğitimci

fmustafaaydin@gmail.com

Yemek yemeğe bile zaman ayırmayan insanlara kitap okutmak için zamanı nazari dikkate alarak küçük hacimli kitap, ilgi çekici kitap, popüler kitap çözüm müdür?

Bir tarafta tuvalette okunabilen bir sığılıkta, insanı fosseptik suyuna mahkûm bir anlayış var. Diğer tarafta insanı, eşrefi mahlûk sırrında ilk emir oku makamında bir abide; zübde-i kâinat. İnsanları bu ayırımın sahilinde yeni bir dalga ile ilmin sonsuz okyanusuna sürükleyebilecek bu dalganın mühendisleri olmaya aday-görüş ve anlayışı...

Okumak, hemencecik hayata şekil vermenin erdem olduğu anlayışı... Ya da kitap yüklü merkep lüksü, tercih bizlere aittir. İşte biz, yeni bir söylem, yeni bir eylem ve yeni bir yöntemle bunu başarmaya memur, mütefekkirleri doğuracak eylemin toprak anası olmalıyız.

Öyle ise insan nedir, nereden geldi nereye gidiyor? İnsanın mahiyetini hatırlatarak ve veya kavrayarak midenin ihtiyacı yanında düşünce açlığını hissettirecek yaklaşımlar gösterilmesi gerekir. Oku merkezli medeniyetin müntesipleri olarak bizler 'Beyin Acıkması' problemlerimize 'Oku' emri çerçevesinde muhataplığımızı kuşanarak çare bulabiliriz.

Düşünmeye acıkınca ne yaparız, sorusu daima yanımızda olmalı. Ya da şöyle sorabilmeliyiz bazen: Midemiz acıkınca yemek tamam ama beynimiz acıkınca... Düşünce açlığını hissettirecek ve onu gidermenin önemi üzerinde durularak kitap okumalı-yazılmalı.

Yeni bir dünyanın kuruluşu ile mutlu bir insanlığın meydana gelmesi yönünde kitap eksenli bir yaşam, hayatımıza yeni bir anlam katmalı. Eğer kitap hayatımıza bir anlam ve değer katamıyorsa, okumak anlamsızdır. Okuyan ile okumayanı ayırt etmemize yaramıyorsa okuduklarımız, okuduklarımızın anlamı yitiktir.

Haydi, ben acıktım artık, bu şuurla kitabı hayatımıza katık edip, sonsuzluk suyunu içmeye ne dersiniz?

Bana kalırsa; ona asıl ihtiyacını hissettirmek için bir şeyler yapılması gereği üzerinde düşünmek gerek. Batılı okuyor, hatta tuvalette bile. Örnek vererek okumayı teşvik etmeye çalışmak yerine: bu kitap tuvalette okumak için değildir. İbaresini ile bir kılavuz... İstatistik bilgileri batı insanı çok okuyor. Sonuçta ne elde edildiğine, verime bakılması gerekir. Materyalist, dünyacı bir yapı ve mutsuz insanlar. Okuduğu oranda faydalıyor mu, sorusu hatırdan çıkarılmadan değerlendirilmeli. 'Okumaktan mani ne - kişi kendin bilmektir.' Sırrından uzak bir yığın lüzumsuz bilginin peşinden koşturulan kalabalıklar.

Okumanın fayda için yapılacağı- yapılması gereği- anlaşılabilmesi, anlatılabilmesi. Faydasız ilmin gereksizliği, hatta zaman kaybı ile birlikte bir hayat kaybına yol açabileceğine dikkat çekilmeli. Evet, okumayı sorgulamalıyız. Okumak ama neyi... Abur cubur okumak... Mide fesadına uğrayan insan gibi olmak yerine nitelikli bir okuyucu için çareler üretmeli. Mide fesadına çare üretilebilirken abur cubur okumayla fesada uğrayan akıl nasıl düzeltilir? Sorusuna cevap-çare bulmak pek kolay değildir. Nitelikli okumalar yaparak ve ehli ile hemhal olarak ancak çare bulunabilir.

Kitap zamanı heder etmeye yarayan bir çerez olmaktan kurtarılmalı.

Kitap Okumanın Zararları

Hasan KURT
Eğitimci

Hemen itiraf edelim ki bu başlığın telif hakkı bize ait değil. Kime ait? Onu gerçekten bilmiyorum, daha doğrusu hatırlamıyorum. On beş yirmi sene önce bir kitaba mı, bir yazıya mı ait olduğunu şimdi hatırlamadığım böyle bir başlık çalınmıştı kulağıma.

Yazımın meçhul isim babasına selam olsun. Kendisinden helallik dilemem ne kadar anlamlı düşer onu da bilmiyorum.

Evet, kitap okumanın zararlarını sayıp dökeceğiz başlığın da ihsas ettirdiği gibi. Ama maalesef yerimiz dar olduğu için ancak bir kısmına değinmekle iktifa edeceğiz. Zira bu zararlar o kadar çok ki bunun için makale değil kitap yazmak gerekir.

Anne babalar aman çocuklarınızı kitaptan uzak tutun. Maazallah böyle bir bilgi kaynağının farkına varacak olurlarsa dil kabiliyetleri, önüne geçilemez bir biçimde gelişir de siz sus dediğinizde susmaz, otur dediğinizde oturmazlar. Onların kendi ayakları üzerinde durabilen, dünya görüşlerini kulaktan dolma bilgilerle değil de zihinsel bir özgüvenle savunabilen bireyler olmasını istemiyorsanız aman çantasını, çalışma odasını vesaire iyice gözden geçirin.

Sonra kitap okuyan çocukların bilgisayar oyunlarından da yeterince nasiplenemediği ispatlanmış. Yazık değil mi ama? Arkadaşları akşamki oyunda kaç puan yaptıklarından, kaç kişiyi öldürdüklerinden söz ederken onların mahzun mahzun durmasına hangi ana babanın yüreği dayanır? Bu konudaki tavsiyemiz iş dönüşlerinizde onlara kitap değil "popüler" oyunların yeni versiyonlarını götürün. Merak etmeyin yüzlerindeki mutluluk doğru bir iş yaptığınız konusundaki endişelerinizi alıp götürecektir.

Ayrıca kitap okuyan çocukların futbol bilgisinin son derece sınırlı oluşu da tespit edilmiş. Çağımızın zengin fakir, kapitalist sosyalist demeden bütün memleketlerini, bütün insanlarını kendisine ram eden bu spora bigane mi kalsın yavrularımız? Yakında, geçtik Türk Milli takımını, Brezilyalı oyuncularını yedekleriyle sayamayanlara kız verilmezse şaşmayın.

Baktınız ki çocuğunuz kitap okuyor, hemen ona dışarıyı göstererek eline bir futbol topu tutuşturun. Sakın bu hususta çocuğunuzun milyon dolarlık anlaşmalara imza atan bir kariyer yapması gibi hayallere kapılmayın. İşin içine maddiyatı karıştırıp ihlâsınızı bozmayın. En büyük kârınız çocuğunuzu kitaptan uzak tutmak olacaktır.

Uzmanlar, çocuklarda yeterli ve düzenli televizyon seyredememe sorununa yol açmasını kitabın diğer mühim bir zararı olarak gösteriyorlar. Yapılan araştırmalar, günde iki saat kitap okuyan çocukların iki saat az televizyon seyrettiğini ispatlamış durumda. Peki, bu çocuk hayatı nasıl tanıyacak? Televizyon dizileri olmazsa nasıl ağlayacak, nasıl gülecek? Kurtlar Vadisi'ni takip etmeyen bir gencin karizması eksik kalmaz mı? Böyle yetişen bir çocuğun racondan ne haberi olur? Bütün istatistikler gençler arasında Polat Alemdar'ın rol model alındığını gösteriyor. Sizin çocuğunuz böyle bir örnek karakterden mahrum mu kalsın?

Televizyon dizilerini takip etmeyen bir genç, karşı cinsin ruhunu nasıl kavrayacak? Böyle bir çocuğun kurduğu evliliğin çağdaşlığından söz edilebilir mi? Önce flörtün incelikleri, sonra maceradan maceraya atılmanın bin yolu... Evlilik de tabi ki olacak; fakat illa ki paranın içinde boğulsan da mutlaka rahatın batması, dizilerdeki gibi ayrılıklar, boşanmalar, yeniden kavuşmalar olmalı ki işin tadı çıksın, hayat tekdüzelikten kurtulsun.

Yalnız burada bir parantez açmakta fayda var. Her şeyin olduğu gibi kitap okumanın da bir istisnası olabilir. Evet, bir konuda çocuklarınıza kitap okumalarında müsamaha gösterebilirsiniz. Bilgi yarışmalarına hazırlık amacıyla okumalarında bir sakınca olmadığını

söyleyebiliriz. Bu konuda güzide yazarlarımızın kaleme aldığı "Bilgi Yarışması El Kitabı", "Yarışmalarda Çıkan Sorular ve Cevapları" gibi pek çok kitabı sizlere hararetle tavsiye edebilirim. Gerçi istatistikler bu yarışmalara katılmak için yaklaşık bir buçuk milyon kişinin sırada beklediğini gösteriyor; ama ne fark eder, üniversite sınavına da aynı sayıda aday katılıyor. Sayılara takılmayalım. Kaldı ki bu yarışmalara katılabilmeleri için de yine faydalı kategorisinde sayılabilecek pek çok kitap vardır: "On Adımda Yarışma", "Sen İste Hemen Olsun", "Hayal Et Kazan"...

Kitapla haşır neşir olanların diğer insanlara göre çok daha kibar, kurallara saygılı, hoşgörülü, anlayışlı olduğu araştırmayı bile gerektirmeyecek kadar açık bir gerçek. Tehlikenin farkında mısınız?

Okumanın belki önceliklerden çok daha önemli sayılabilecek bir zararı var ki bunun üzerinde mutlaka biraz daha fazla durmak icap ediyor. Kitapla haşır neşir olanların diğer insanlara göre çok daha kibar, kurallara saygılı, hoşgörülü, anlayışlı olduğu araştırmayı bile gerektirmeyecek kadar açık bir gerçek. Tehlikenin farkında mısınız?

Çocuklarımızı uyanık yetiştirmek, kibarlığın sünepelik olduğunu kavramalarını sağlamak

zorundayız. Yol verip sollanma, ama gerekirse sağla. Kimseye hakkını yedirme, fakat sen herkesinkini yiyebilirsin. Her hayvanın insanlar arasında bir karşılığı vardır. Sen kuzu olacağına kurt olursan kimsenin hakkını yemiş sayılmazsın. Sadece kurtluğunun gereğini yerine getirmiş olursun. İşte çocuklarımızı böyle bir dünyaya hazırlamak zorundayız. Onları kitapların nahif terbiyesine emanet edip bu korkunç cangılın ortasına terk etmek hangi vicdansız ana babanın yapacağı bir iştir?

Son olarak bütün bunları yapsanız da onları kitapların tuzaklarla dolu dünyasından koruyamazsınız. Siz de en az onlar kadar kitaplardan uzak durmalısınız ki kötü örnek teşkil etmeyesiniz. Bunun için mümkün mertebe sizi hep televizyonun karşısında, bilgisayar oyunları ile cebelleşirken, tuttuğunuz takımın fanatik bir taraftarı olarak deplasman deplasman gezerken görmeli ve hatırlamalılar ki biz babamızdan böyle gördük diyebilirdik.

Bunları yaparsanız hiç korkmayın, ne kitap size bulaşır, ne siz kitaba bulaşırsınız. Çocuklarınızın istikbali de kurtulmuş olur.

KUR'AN OKUYALIM AMA NASIL?

Hamit KAYA

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretmeni

Metod çok önemlidir. “Pirincin neyi ayıklanır?” sorusuna herkesin cevabı; “Taşı ayıklanır.” şeklinde olacaktır. Bu gerçeği hepimiz bilmemize rağmen hayatı okurken maalesef hayatın taşıyı değil de pirincini ayıklamaya çalışıyoruz. Eğer okuyacağımız eserler konusunda da aynı hatayı yaparsak esas konumuza varamayız. Yani pirinçleri ayıklayarak ömrümüzü tüketiriz. Bu bölümde vereceğimiz eserler ve takip ettiğimiz yöntem tamamen kendimize aittir. Aslında bu sorunun cevabını en güzel şekilde Yunus Emremiz özetlemiştir;

“Okumanın manası kişi Hakk’ı bilmek-
tir.

Kişi Hakk’ı bilmezse bu nice okumak-
tır.

Bizler de aynen Yunus gibi kabulleniyoruz.
Okumanın gayesi Allah’ı, İslâm’ı anlamak ve
hayatı Allah rızasına uygun olacak şekilde
yaşamaktır. Gaye bu olmalıdır. Gayeye ulaş-
mak için gidilecek yol ise farklı olabilir. Bizim
kanaatimiz şöyledir:

Okunacak ilk kitap Allah’ın kitabı ve
kutsal kitapların sonuncusu olan Kur’an-ı
Kerim’dir. Ülkemizde Kur’an, çok okun-
maktadır. Kur’an “bestseller” dir. Yani tüm
zamanların en çok okunan ve satılan kitabı-
dır. Bedava dağıtılmasına rağmen birçok ki-
tap bu sayıya ulaşmamaktadır. Her evde
aile fertleri sayısınca ve boy boy Kur’an
vardır. Kur’an bu kadar okunmasına rağ-
men Müslümanlar niçin bu hâldedir? Bunun
bir sebebini Sevgili Peygamberimiz haber ver-
miştir; zaman gelecek Kur’an, okuyucuların
hançerelerinden, gırtlaklarından aşağıya in-
meyecektir. Yani sadece ağızımızda olacaktır.
Kalbimizde olmayacaktır. Sadece okunacak-
tır, anlaşılmayacaktır. Kutsal kitabımızın bu
konumundan, İstiklâl Marşı şairimiz Mehmet
Akif de rahatsızdır. Bu rahatsızlığını;

“İnmemiştir hele Kur’an şunu hakkıyla
bilin,

Ne mezarlıkta okunmak ne de fal bak-
mak için,” mısrasıyla dile getirmiştir.

Bizler, Kur’an-ı Kerim’e karşı görevimizi
dört boyutlu olarak düşünmekteyiz. Önce-
likle;

Okumalıyız. Arapçasını, tecvitli bir şekilde
ve mahreçlerine dikkat ederek okumalıyız.

Anlamalıyız. Anlamak için ya Arapça öğ-
renmeliyiz ya da çevirilerinden faydalanma-
lıyız.

Yaşamalıyız. Okunmadan anlaşılmadığı
gibi anlaşılmadan da yaşanmaz. Yaşanma-
yan bir kitabın da uygulanmayan bir reçete-
den farkı olmayacağı açıktır.

Anlatmalıyız. İnandığımız ve hayatımıza
uyguladığımız değerleri başkalarına da ak-
tarmalıyız.

Kutsal Kitabımızı okumak en önemli adımlarından birisidir. İkinci aşama anlamak. Geriye kelime dağarcığımızı geliştirmek kalıyor. “Bunları nasıl öğrenelim?” diyorsanız, kursları da var, gönüllü olarak yardımcı olan ilahiyat mezunu kardeşlerimiz de var. Atalarımız ne demişler: “Arayan bulur.” Arayın ve istekli olun. Çünkü Yüce Rabbimiz; “Vermek istemeseydi, istemek vermezdi.” İsteyin, istemesini bilin, verecektir.

Biraz Arapça öğrendikten sonra herhangi bir mealten meselâ, Diyanet Vakfı tarafından hazırlanmış olan mealten Kur’an’ı, Peygamber Efendimiz’e indiriliş sırasına göre okuyun. Okurken aklınızı karıştıran yerleri başka meal-
lerle karşılaştırın. Örneğin; Ahmed Davutoğlu meal-
iyle. Hatta mümkün olursa kelime meal-
li meallerle de bu çalışmayı yapabilirsiniz. Böyle yapmanız aynı zamanda Arapça bilginizi de geliştirecektir, indiriliş sırasına göre okuduktan sonra bir de şu an elimizde bulunan sırasıyla okuyun, notlarınızı alın. Kur’an’ın sizinle konuştuğunu fark edin. Ancak sadece mealin yeterli olmayacağını da unutmayın.

Üzülerek söyleyelim ki ülkemizde meal enf-
lasyonu vardır. En beğendiğim meallerden bi-
risi olan ve Diyanet Vakfı tarafından basılan
mealdir.

Bana sorsalar; “En güzel hazırlanmış meal hangisidir?” diye vereceğim cevap; “Ayıklamasını bilene Süleyman Ateş meali.” derim. Gerçi Hocamız son baskılarında olayı dipnot ile açıklamış ancak birçok insanın âyeti farklı anlamasına da sebep olmuş. Sözünü ettiğimiz âyet abdest âyetidir ve şöyle meallendirilmiştir: “...Yıkayın yüzünüzü ve kollarınızı, mes-
hedin başınızı, ayaklarınızı da,”

Bu mealten ayakların da meshedileceği
çıkartılabilir.

İki defa meal okuduktan sonra ısınma hareketlen tamamlandı. Şimdi Kur’an’ı anlamak için üçüncü adımımızı atabiliriz. Üçüncü adım tefsir okuma çalışmasıdır. Bana hangi tefsiri ve nasıl okuyalım diyenlere; “Cemaatte rahmet vardır. En az dört kişi olun ve dört ayrı tefsir okuyarak ve karşılıklı müzakere ederek okuyun.” cevabını veriyorum.

rum. Bu dört tefsirin hangileri olduğu sorusuna ise; “Yiğitlerin yoğurt yeme şekillerinin farklı olduğunu” hatırlatarak kendi kanaatimi söylüyorum.

Mevdudi Tefsiri: “Tefhimül-Kur’an” yani “Kur’an’ın Anlaşıl ması.” Cilt sayısı az. Türkçesi güzel. Hepsinden önemlisi içerisinden para kokusu gelmiyor. Üstad Mevdudi bu eseri dünyalık elde etmek için yazmamış. Beni etkiledi. Zaten kendisi de; “Defalarca meal oku duğunu, çeşitli notlar aldığı nı, eserinde de özellikle bu noktalara açıklık getirdiğini” ifade etmektedir. Dipnot sistemiyle yapılmış çok güzel bir örnektir. Âyet âyet bir tefsir çalışması değildir.

Elmalı Tefsiri: Dilimizle hazırlanmış en güzel çalışmadır. Hele sadeleşmemiş haliyle okuyabilirsek ne güzel olur. Aslı dokuz cilttir. Daha sonra içindekileri ihtiva eden onuncu cilt ilave edilmiştir.

Fi Zilâli’l-Kur’an: Üstad Şehid Seyyid Kutub’a ait olan bu eser de değişik kişiler tarafından dilimize çevrilmiştir. Seyyid Kutub sosyologdur. Batı dünyasını da çok iyi tanımaktadır. Eserinde son derece güzel tespitler ve tahliller vardır. Surelerin başında verdiği bilgiler ise harikadır.

Asrın Kur’an Tefsiri: Mevdudi Tefsiri doğudan, Fi Zilâl güneyden, Elmalı Tefsiri de Cumhuriyet döneminden en güzel örneklerdir.

Emekli İzmir Müftüsü Celal Yıldırım tarafından hazırlanan “Asrın Kur’an Tefsiri” de son dönem eserlerinden olması açısından önemlidir. Bu tefsirin sistemi çok hoştur. Âyetler arası bağlantılar çok güzel kurulmuş, âyetlerin fikhî yönleri, kelâm ile

ilgili tarafları açıklanmış, konuyla ilgili hadisler sunulmuş ve varsa âyetlerin iniş sebepleri mutlaka verilmiştir. Fihristiyle birlikte on dört cilt olan bu eserin hoşunuza gideceğini umuyorum.

Bir ekip hâlinde ve bu dört tefsirin -veya değişik alternatiflerin ışığında yapılacak böyle bir çalışma Kur’an’ı anlamana yardımcı olacaktır. Unutmayın, Kur’an, sadece bizim asrımızın kitabı değildir. Yüz sene önce Ay’a çıkılıp-çıkılamayacağını sorsalardı Rahman suresinin 33. âyetiyle cevap veremezdim. Ancak şu an; “Acaba ne zaman kuşların ve karıncaların dili çözülecek. Süleyman Peygamber’in emrindeki ifrit, Belkıs’ın tahtını göz açıp-kapayınca kadar nasıl oraya getirdi konusu nasıl açıklığa kavuşacak.” Bunları merak ediyorum. Aslında cevabını da biliyorum. Bizler de bu tembellik olduğu sürece Batılılar bu keşifleri yapacak bizler de; “ Bütün bunlar bizim kitabımızda vardı.” diyeceğiz.

Bu noktada sizlerle bir hikâyeyi paylaşayım. Hoca Efendi vaaz ederken der ki;

—Ey cemaat! Bizim kitabımız Kur’an’da her şeyin cevabı var. Meraklı bir cemaat de;

—Bir çuval undan kaç adet ekmek çıkar. Diye sorar. Hoca Efendi dinleyicilerden bir genci çağırır ve kulağına bir şeyler söyler. Kendisi vaazına devam eder. Biraz sonra genç gelir ve hocanın kulağına bir şeyler söyler. Hoca Efendi biraz önce soruyu soran kimseye bir çuval undan kaç tane ekmek çıkacağını haber verir. Cevap gerçekten doğrudur. Bu cevabın Kur’an’ın neresinde yazdığı sorusuna ise hocamız şu cevabı verir;

—Aramasını bilene Kur’an’da her sorunun cevabı vardır. Ancak Kur’an, unla çuvala uğraşmaz. Temel ve genel prensipler koyar. Bu prensiplerden biri de “iş bilene sormaktır”. Ben bu genci fırıncıya yolladım ve soruyu sorup cevabını bana getirmesini istedim.

Gerçekten mükemmel bir kitabımız var. Ancak aramıza bazı engeller konulmuş. Kitabımızla aramızdaki engelleri kaldıralım; okuyalım, anlayalım, yaşayalım, anlayalım. Ve’s-selam.

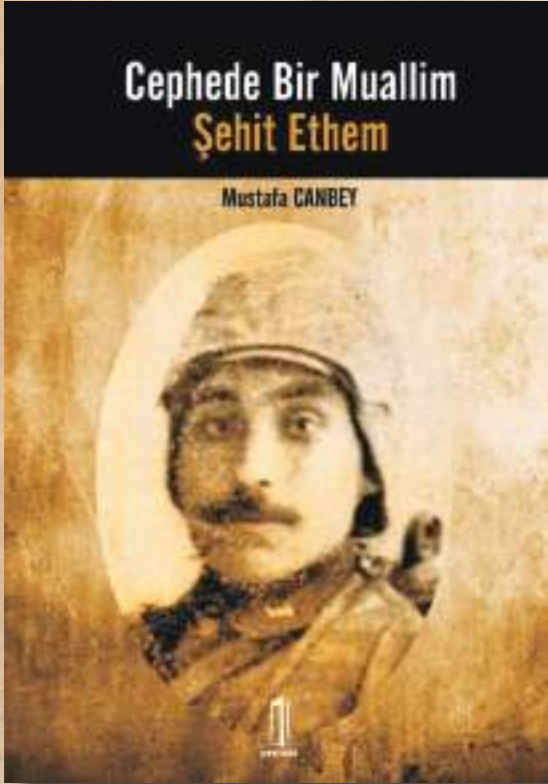
Cephede Bir Muallim

Şehit Ethem

Çanakkale mektuplarının sembol ismi kitaplaştı

Kanın mürekkebe karıştığı mektuplar...

(Yarımada Yayınları)

Çanakkale Savaşı mektuplarının sembol ismi Şehit Muallim İbrahim Ethem'in hayatı kitaplaştırıldı. Gazeteci Mustafa Canbey tarafından yazılan ve Yarımada Yayınları tarafından yayınlanan "Cephede Bir Muallim/Şehit Ethem" kitabında Mustafa Kemal'in komutanlığındaki 57. Alay'da savaşarak şehit düşen 25 yaşındaki İbrahim Ethem'in hayatı anlatılıyor. Kitapta ayrıca Yedek Subay Ethem'in cepheyle annesine yazdığı ve tüm dünyada meşhur olan mektup da ele alınıyor.

Anzak ve Yeni Zelanda askerleri ailelerine yazdıkları mektuplarda Çanakkale'den "cehennem" diye bahsederken İbrahim Ethem annesine yazdığı mektupta, cepheyi "cennet bahçelerinden bir bahçe" olarak anlatıyor. Savaşın o dehşet anında mektubu yazmış olmasına rağmen dehşetten daha çok ırmaklardan, kırlardan ve koyunlardan söz ediyor. "Valideciğim" diye başladığı mektubunda, savaşta oğlunun özlemi ile yanıp tutuşan biricik annesinin yüreğine biraz olsun su serpebilmek için bütün edebi gücünü kullanıyor. Mürekkebine kan karışıyor ancak O, annesini üzen tek bir satır yazmıyor.

Daha sonra diğer askerlere moral motivasyon olması için çoğaltılarak dağıtılan bu mektup, Türk askeriyle düşman askerinin ruh farkını ortaya koyması açısından büyük bir öneme sahip.

Çanakkale Savaşı'na gönüllü olarak katılarak büyük bir fedakârlık gösteren Muallim Ethem, 3.Kolordu, 57.Alay, 2.Tabur, 6.Bölük'teydi. Yani Mustafa Kemal Atatürk'ün Arıburnu'nda, o meşhur emri verdiği alayın şanlı askeri idi. Bütün ideali öğretmen olarak vatanına, milletine bağlı genç nesilleri yetiştirmek olan Ethem, belki de bu idealini ölümlüyle gerçekleştirdi. Şahadetiyle geleceğin nesillerine vatan, millet sevgisini göstererek en güzel dersi verdi. Okuyucuyu mektuplar üzerinden savaşın en sıcak anlarına götüren kitap, sebep-sonuç kuruluşu içerisinde Çanakkale'yi anlatan kitaplardan farklı olarak savaşın insani boyutunu ele alıyor.

Çanakkale Savaş mektuplarının sembolü niteliğindeki bu eşsiz mektup ve onu kaleme alan Şehit Muallim Ethem'in güçlü kişiliği bu kitapla ölümsüzleşti. İlk baskısı NİHA-DER'in katkılarıyla yapılan "Cephede bir Muallim/Şehit Ethem" adlı esere D&R, NT ve tüm satış noktalarından, Kitapyurdu.com, ideefixe.com, finalpazarlama.com vb. web satış sitelerinden ulaşabilirsiniz. Ayrıntılı bilgi için; www.yarimada.com.tr ve www.turkiyecanakkaleokuyor.com adreslerini ziyaret edebilirsiniz.

SINAVLAR ÖNCESİ

Hüseyin KAZAN

Eğitimci, Yazar

kazanhuseyin@gmail.com

Değerli Anne ve Babalar!

Ruh sağlığı çok önemlidir. İşlevselliğiniz ruh sağlığınız ile doğrudan ilgilidir. Ruh sağlığınız bozuk ise işlevselliğiniz de bozuk olur. İyi bir anne-baba, iyi bir arkadaş olmak konularında ruh sağlığı çok önemlidir. Tabi çocuğun yaratılıştan gelen karakter ve özellikleri de önemli yer tutar. İyi bir anne baba olabilirsiniz... Ancak çocuğunuz laf anlamaz, çok aşırı hareketli bir çocuk olabilir. Çocukluk döneminde çocukla konuşmak gerekir. Ne kadar çok konuşulursa o kadar hızlı anlamayı öğrenir.

Bakımları ve beslenmeleri ile de ilgilenmek gerekir. Ancak en önemlisi, çocukluk döneminde çocuğu sevmek ve sık sık kucaklamak...

Genç, ergenlik döneminde arkadaşı ön planda olur. Artık anne-baba geri plandadır. Bu dönemde dışarıya, arkadaşlara özentisi çok olur. Madde bağımlılığı, şiddet gibi kötü alışkanlıklar olabilir

Kötü söz söylemek de bir baskıdır. Çocukları eğitirken ödüllendirmek ve pozitif tepkiler vermek gerekir. Şiddet ve sözlü baskının bir

faydası olmaz. Bunlar sorunu çözmez.

Çocuğunuzla göz temasında bulunmaktan kaçınmayın. Gözle temas kurun, onun seviyesine inin. Çocuk nedenini kavrayamadığı bir işi asla yapmaz. Odasını neden toplaması gerektiğini ona anlatılmadıkça bu işi yapmaz. Ona bu işleri neden yapması gerektiğini anlatın. Asla usanmayın.

Her anne-baba çocuğu sever ama bunu göstermeyi bilemez. Disiplin, karşılıksız sevgi ile birlikte çocuğunuza görev bilincini verin. Disiplin demek, otorite, şiddet, hapsetmek demek değildir.

Baskı ve korkuyla eğitim olmaz. Anne-baba çocuğuyla iyi iletişim kurabilir. Ancak arkadaş olamaz.

Çocuğa anne-baba olduğunuzu hissettirin. Ondan daha iyi bildiğinizi gösterin, ancak baskı şiddet olmadan... Ona karışabileceğinizi söyleyin.

Çocuğunuz ile ilgili çok sorunlarınız olabilir. Bunun için şikâyet edip ağlamak yerine problem çözme yollarını deneyin. Bakış açınız bu olmalı. Asla suçlamadan, yargılamadan, kınamadan yapın. Yanlış davranışlarını gördüğünüzde endişelendiğinizi korktuğunuzu söyleyin. Eve geç geldiğinde görmezlikten gelmeyin. Ancak suçlama ve yargılama ile değil, korktuğunuzu çocuğa hissettirin.

Sen dilini değil ben dilini kullanın. Çocuğunuz ne kadar problemlili olursa olsun asla iletişimi-

BAŞARIDA ANNE BABA DESTEĞİ

minizi bozmayın. Çünkü o sizin çocuğunuz. Sonra onu tamamen kaybedebilirsiniz. Çocuğa asla hakaret ederek, itip-kakarak, aşağılayarak ya da ihmal ederek cezalandırmayın. Her anne-baba çocuğu sever ama bunu göstermeyi bilemez. Disiplin, karşılıksız sevgi ile birlikte çocuğunuza görev bilincini verin. Disiplin demek, otorite, şiddet, hapsedmek demek değildir.

Ergenlik çağındaki çocuklarınız vücutça yetişkin olabilir. Ancak akli yetişkin değildir. Tahammüllü olmak için gayret edin. Çocukla açık ve net iletişim kurun. Anne-baba birlikte kararlar vermek zorundadırlar. Farklı kararlar çocuğu yanlış eğitmenize sebep olur. Konuşmak, konuşmak, konuşmak... Hep konuşmak.

Kardeş çatışmalarında asla aralarına girmeyin. Ta ki birbirlerine zarar verirlerse o zaman ayrı odalara alın. Ama hâkim konumunda olmayın. Çocuk küfrederse şiddetle değil, harçlığınan keserek veya odayı temizlemesini söyleyerek cezalandırın. Çocuk size bağırırsa onunla konuşmayacağınızı söyleyin. Ta ki üslubunu düzeltinceye kadar...

Televizyonu mutlaka sınırlı tutun. Televizyon pasif eğitimidir. Hâlbuki hareket hâlinde iken olan eğitim daha etkilidir. *"Ödevini yap, odanı topla, sonra yarım saat televizyon seyredebilirsin!"* diyebilirsiniz. *"Sen böylesin, şöylesin!"* diye onu yargılamayın. Ama davranışını yargılayın. Örnek: *"Bu davranışın çok çirkin"* doğrusu, *"Sen ne biçim çocuksun?"* yanlış.

Değerli Veliler!

Gençlerimizin başarısı için, verimli yöntemler geliştirmeliyiz. Onlara karşı sevginizi artırmanın, stresinizi azaltmanın, dersane başarısını artırmanın ve özgüvenlerini ka-

zanmalarına yardımcı olmanın yollarını öğrenelim. Sevgimizi artırmak için çocuklarımızı sevdiğimizi ve ona değer verdiğimizi sık sık belli edelim. Onlara ara sıra özel bir hediye vermeliyiz. Bir arkadaşına ihtiyacı olduğunda, mutlaka onun yanında bulunalım. Onlara vakit ayıralım.

Boş zamanlarınızı onlara ayırmaya çalışın. Mümkün oldukça onlarla yürüyüşe çıkıp konuşun. Bazen birlikte yemek yemek için dışarı çıkabilirsiniz.

Çocuğunuzun özel günlerini kesinlikle hatırlayın. Konuşurken, bütün dikkatinizle onu dinleyin ve samimi konuşun. Kesinlikle yalan söylemeyin veya geçiştirmeyin. Konuşurken kesinlikle gözüne bakın.

Çocuğunuzun, iyi özelliklerini keşfetmeye çalışın. Onun üzüntülerini ve dertlerini dinleyin. Size tamamen güvenmesini sağlayın. Çocuklarınız için fedakârlıkta bulunmaktan kaçınmayın. Onun arkadaşları ile tanışın.

Tatil için birlikte program yapın. Çocuk-

lariyzdan uzun süre ayrı kalmayın. Onu anladığınızı hissettirin. Onun sevmediğı şeyleri öğrenin. Onu değıştirmeden önce kendinizi değıştirin.

Çocuğunuzun hoşuna giden şeylerin bir listesini yapın. Yarınlar için birlikte plan yapın. Hayal ve düşüncelerinizi onunla paylaşın. Ona kızdığınızda, onunla hemen konuşmaya çalışın. Yaptıkları hakkında tahminde bulunmak yerine, onunla iletişim kurun.

Kaygılarını anlamaya çalışın. Çocuğunuzla birçok ortak yönünüz olduğunu düşünün. İyi yönlerini sık sık aklınıza getirin. Onu, her zaman için kontrol etmeye çalışmayın. Kendini ifade etmesine izin verin.

Onun hayatındaki zorlukları sık sık hatırlayın. Ona iltifat etmeyi unutmayın. Hata yaptığınızda, ondan geçikmeden özür dileyin. İyiliğı karşısında teşekkür etmeyi unutmayın. Hatalarını büyütmenin ve ona karşı hata yapmamaya çalışın.

Onun hakkında iyimser olun ve iyi düşüncelerinizi pekiştirin. Çocuğunuz hakkındaki iyi düşüncelerinizi diğer insanlara söyleyin. Gücendiğinizde ondan kaçmaya çalışmayın. Bazen kendinizi onun yerine koyun. Endişelerinizi rahatça söyleyin. Ona biraz daha zaman tanıyın.

Onun için yaptıklarınıza bir yenisini ekleyin. Her şey bittiğinde, ona bir imkân daha tanıyın. Hayatınızın her aşamasını çocuğınızı ihmal etmeden tasarlayın. Onların kişiliğine önem verin ve duygularını anlamaya çalışın. Başarılarını takdir edin ve yanında olduğunu hissettirin.

Duygularına öncelik tanıyın. Onu olduğu gibi kabul etmeye çalışın. Eleştirmeyin ve ona kötü bir şey söylemeyin.

Onun için özel olan nedir? Onu bulun. Onun sevdiği ezgileri, şiirleri öğrenin ve birlikte dinleyin. Bir kitap alın ve onun için imzalayın.

Sayın Veliler!

Gençlerinizden yakınmadan önce biraz düşünün! Gençlerinizin sevinçlerini, üzüntülerini, başarılarını, başarısızlık nedenlerini,

kaygılarını, ümitlerini ve hayallerini vs. hiç paylaştınız mı? Eğer paylaşırsanız, bakın o zaman nelerin değışebileceğine siz de inanamayacaksınız.

Gençler, aşırı serbest ve aşırı baskılı ortamlardan olumsuz yönde etkilenirler. Gençlere karşı hitap şeklinizin çok önemli olduğunu unutmayınız. Gençlerde gördüğünüz en küçük gelişmeleri bile kendilerine vurgulayıp, davranışlarını beğendiğini belirten sözcüklerle yeterince övünüz. Gençlere **“Başarının asla son olmadığını, başarısızlığın ise asla ölüm olmayacağını”** inançla söyleyiniz ve bu inancınızı yeri geldikçe sık sık vurgulayınız.

Onlara, başarısızlıklar yaşanmadan başarılı olunamayacağını hatırlatınız. Gençlere karşı **“Hayır yapma!”**, **“Yapamazsın!”** gibi uyarılar yerine; daha çok **“Tebrik ederim, başarıyorsun, yapabiliyorsun ...”** gibi olumlu ifadeleri tercih ediniz.

Gençler, sadece hedefe ulaşması durumunda değil, hedefe

ulaşmak için çabalayıp gelişme sağlaması durumunda da ödüllendirilmelidir. Gençlerin çabası ödüllendirildiğinde daha çok gayret gösterecektirler. Gençlerin sadece başarılarını değil, başarısızlıklarını da paylaşmayı biliniz.

Kendilerini başarısız dahi olsa, yalnız bırakmayacak bir velisinin olduğunu bilmesi, gençler açısından önemlidir. Gençlerle konuşurken, gözlerine bakıp sözünü kesmezseniz ve onlara **“Senin konuşman, benim için gerçekten önemli...”** mesajını vermiş olursunuz. Onları, kulaklarınızla olduğu kadar gözlerinizle de dinlemelisiniz.

Gençlerden aşırı mükemmel olmalarını beklemeyerseniz, sizi hiçbir zaman hayal kırıklığına uğratmazlar. Birden fazla çocuğunuz varsa, onları başarıları bakımından birbirleriyle asla kıyaslamayınız. Unutmayınız ki onlar, birer kardeş olmalarına rağmen, birbirlerinden farklı bireylerdir. Aynı şekilde, arkadaşlarıyla, akraba ve komşu çocuklarıyla da kıyaslamayınız.

Gençlerin hayallerini asla küçümsemeyiniz veya engellemeyiniz. Onların hayal ettiği kollarında düşünmesine yardımcı olunuz. Çünkü hayal etmezse, başaramazlar.

Huzurla kalın.

Kendilerini başarısız dahi olsa, yalnız bırakmayacak bir velisinin olduğunu bilmesi, gençler açısından önemlidir.

HİSAR
EĞİTİM KURUMLARI

Tatlıkuyu Mah. 1312/4 Sk. No:1
(E-5 altı) Gebze/KOCAELİ

Tel : 0262 644 11 80
642 31 35

Fax : 0262 644 11 81

Gem : 0533 927 84 74
0505 633 71 74

www.ozelhisar.k12.tr
ozelhisar@ozelhisar.k12.tr

İyi bir insan için

İLİŞKİLERİMİZİN TEMELLERİ

Yılmaz BÖLÜKBAŞI

Eğitimci

yilbol@gmail.com

Aynaya karşı nasıl yürüyoruz?

Aynaya karşı yürüyorsanız aynada da size karşı yürüyen bir kişiyi görürsünüz ve o kişinin aslında sizden başkası olmadığını da bilirsiniz. Öyleyse aynada nasıl bir tavır, tutum, bakış veya çevre görmek istiyorsanız aynanın karşısındaki tutumunuzun, tavır veya bakışınızın ona uygun olmasını sağlamak zorundasınız.

Tutsaklık veya özgürlük, yalnızlık veya birliktelik, atalet veya atılım, karamsarlık veya coşku bir tercihtir. Her tercih bir alt yapı üzerine şekillenir. İyi, doğru, güzel, faydalı ve adil olanı tercih etmemizin veya yanlış olanı kaçınmamızın alt yapısı gibi...

Gözü olmasa da güneşin doğuşunu görebilen, yiyecek ekmeği olmasa da karnının doyduğunu hissedebilen hayal ve hal sahibi olabilmek... Veya zorlu bir hayat sınavı öncesi doğru bir tutum oluşturarak o hayatın sınavını başarabilmek... Bütün bunların alt yapısı...

Tutumlar üzerine mi, yetenekler ve imkanlar üzerine mi...

Doğru tutum ve açılar hedefe ulaşma inancını güçlendirir. İnanç tekeden süt çıkarır. Bu yaklaşımın sonucu ise başarıdır.

Modern eğitim, tutumdan çok yetenekleri ön plana alır. İş, imkan ve itibar bu tarz bir eğitim sonucu verilen diplomaya endeksli. Sonuçta inanç ve tutumların çoğunlukla karın doyurma veya menfaatler ile ilişkilendirildiği görülür. Bireylerin „ben“ merkezli arzuları peşinde koşturması sağlanır. „Bey gibi yaşa“ dürtüleriyle „köle“ tipler yetiştirilir.

Modern eğitim, inançları küçümseyen ve kendisini onların üstünde göstermeye çalışan seküler amaçlı toplumu hedefleyen meslek sahibi ekonomik değeri olan bireyler yetiştirmeye çalışmaktadır. Bu eğitimin hedefinde zarafet, görgü, öze uygunluk veya „iyi insan“ yetiştirme amacı olmadığı gibi manevi derinliği olan yaşama da yer yoktur.

Ortada bir boşluk vardır ve bu boşluğu bir kısım medya kendince doldurmaktadır. Bu medya, yayınladığı tüketim ve arzuları kışkırtmayla ilgili gizli veya açık reklamlarla beslendiği için şöhret, imkan ve daha çok harcamaları olanları öne çıkarmaktadır. Bunun sonucunda da topçu ve popçular birer idol veya model olarak sunulabilmektedir.

Dostluklar üzerine mi, menfaatler üzerine mi...

İlişkilerinde samimi, sevecen ve kaynakçı insanlar kısa sürede yeni dostluklar geliştirirler. Dostça yaklaşımlar kaynaştırır ve insanlar, dostlarını kendi gibi bilerek bağlarına basarlar. Onlar için sevinir, onlar için üzülür ve onların hatırına matematik hesapları zorlarlar. Dostlarının iyi gününde, kötü gününde yanlarında olmaktan mutlu olurlar. Çok büyük sıkıntılar içinde olsalar da dostları hatırına candan verirler.

Dostlar için mutlak kudret ve kuvvetin sahibine sığınarak dağlar delinir

veya engeller kaldırılır. Samimi niyet, istikamet ve hasbilikle hem kavli hem de fiili dua edilir. Böylece „çarkı döndüren ve arkı sulayan“ rahmete vesile olacak gayret ortaya konulur.

Dünyadaki bu dostlar, bazen anadır, yarıdır, arkadaşdır. Bazen, vatandır, teşkilattır. Ama hepsinin ötesinde her şeyin hakimi ve sahibi olana dost olan her şeydir.

İnsanlar, dostlarına sahip çıkarlar ve onları düşkün veya mazlum konumunda görmek istemezler. Yol vermeyen dağları delmeye ve engelleri onlar için ortadan kaldırmaya çalışırlar. Hiç bir şey yapamazlarsa onları bu duruma düşürenlere derinden ve sessiz ah ederler.

**Dünyadaki bu dostlar,
bazen anadır, yarıdır,
arkadaştır. Bazen, vatandır,
teşkilattır. Ama hepsinin
ötesinde her şeyin hakimi
ve sahibi olana dost olan
her şeydir.**

Dost destektir ve onların verdiği destek belirgin bir güç kazandırır. Güç, etkiyi, yetkiyi, kazanma şansını ve başarıyı hissedilir oranlarda artırır. Dostlarıyla birlikte olanlar, onların destekleriyle ayakta duranlar, vatanını, milletini ve değerlerini bu destekle koruma mücadelesi vererek zulme ve emperyalist yayılmacılar karşı direnenler sonunda mutlaka kazanırlar.

Bunu tespit eden Rand Corporation, Angel Rabasa koordinesinde Christine Fair ve Cheryl Benard'ın yardımıyla 567 sayfalık „11 Eylül Sonrası İslâm Dünyasında ABD Stratejisi“ başlığıyla hazırladığı araştırmasında „Amerikan yayılmacılığına karşı direnişi kırmak üzere“ İslâmî olarak bilinen okulları modern eğitim vermeye yönlendirici yardımların yapılmasını istemektedir.

Özetle ve kısaca „çay-kahve baha-ne“...

İnsanlar dostları ararlar, dostları için yasarlar, dostları için ölürler ve onların hatırına kan kusar, kızılık şerbeti içerler. Böyle olunca gerçek bir dost uğruna ölmek çok kolaydır. Lâkin... Bugün öyle dostları ve dostlukları bulmak o kadar kolay mıdır?

Cevabını duyar gibi oluyoruz...

Peki ama neden?

BENİ SAKIN KAYBETME

Yusuf YEŞİLKAYA

www.yusufyesilkaya.com
yusufyesilkaya@gmail.com

Su, ateş ve ahlak, bir sebepten dolayı bir araya gelmişler. Kısa bir süre sohbet ettikten sonra birbirlerini pek sevmişler. Birbirlerine kanları çok ısınmış. Uzun süren sohbetin ardından birbirlerini kaybettikleri takdirde nasıl tanıyacakları ve nasıl buluşacakları konusuna gelmiş sıra. Ateş hemen söz almış:

—Sevgili dostlarım! Nerede bir duman görürseniz, nerede cayır cayır alevlerin sıcaklığını hissederseniz ve nerede yanık kokusu alırsanız hemen oraya bakın. Beni mutlaka fark edersiniz. Çünkü benim adım ateş.

Ateşten sonra su kendini tanıtmaya başlamış:

—Can dostlarım! Nerede bir dere görürseniz, nerede bir şırıltı duysanız ve nerede heybetli dalgaların gürültüsü ile sarsılırsanız yönünüzü hemen oraya çevirin. Beni kaybetmeniz bile bulmanız çok kolay.

Su da kendini tanıttikten sonra ahlaktan söz almasını beklemişler. Ahlak başını önüne eğmiş. Bir şey söylememiş. Su ve ateş bu durumdan rahatsız olmuşlar. Ve ikisi birden sormuşlar:

—Söylesene sevgili dostumuz! Konuşsana ey ahlak! Eğer seni kaybedersek nasıl tanıyacağız? Seni nasıl bulacağız?

Ahlak, başını yerden hafifçe kaldırıp dostlarını yüzüne bakmış ve demiş ki:

—Can dostlarım! Biliyorsunuz, benim adım ahlak. Ne olur beni hiçbir zaman kaybetmeyin. Çünkü beni kaybederseniz, bir daha bulamazsınız.

İnsanlar, boşanmak için evlenmezler. İstisnaların dışında insanlar birbirlerini severler, birbirlerine âşık olurlar, bir ömrü birlikte geçirmeyi göze alırlar, iyi günde ve kötü günde hayatın güzelliklerini ve zorluklarını paylaşmak için şahitler huzurunda söz verirler, evlilik müessesesini oluşturan değerler çerçevesinde yuva kurarlar. Dünya evine girerler. Bu

hayatın bir kanunudur. Ama bu sıradan bir olay değildir. Basit bir yolculuk değildir. Kısa bir yol arkadaşlığı değildir. Bu bir hayat arkadaşlığıdır. Evlilik çocuk oyuncağı değildir. Evlilik, çok önemli bir hadisedir. Evlenmek için niyet eden insanların, evlilik müessesesi gibi çok ciddi bir kurumun önemini anlamış olmaları gereklidir.

Evliliğin hem kadın hem de erkek olmak üzere her iki tarafa da yüklemiş olduğu sorumluluklar vardır. Bu sorumluluklar hakkıyla taşınabildiği zaman evlilikler sağlıklı yürütülebilir. Öncelikle evlilik dediğimiz kutsal kurumun temellerini sağlam

olarak oturtmalıyız. Çünkü temel sağlam olmaz ise üzerine inşa edeceğimiz yapı, en sağlam mühendislik marifetlerini de kullansanız, en karizmatik mimari estetiği de dikkate alsanız sağlam olmaz, uzun ömürlü olmaz. Küçük bir sarsıntıda yıkılır. Öyleyse temeller mutlaka güçlü olmalıdır. Nedir bu temeller? Gelin birlikte inceleyelim.

Sağlıklı bir yuva kurulabilmesi için sevgi, olmazsa olmazdır. **Sevgisiz beraberlik, adeta iki insanın bu dünyada iken cehennem ateşi ile imtihan olmasıdır.** Hatta bu sevgi küçü-

cük bir filiz ise büyüüp fidan olması için ve ardından koca bir çınar olması için çaba gösterilmelidir. Bu sevginin küçük bir filiz iken solmaması için gerekirse etrafı çitlerle çevrilmelidir. Çünkü yuvanın sevgiyle kurulacağı ve yavruların sevgiyle yoğrulacağı unutulmamalıdır.

Çok büyük sevgiyle kurulan yuvalarda bile saygı unsurunu kaybedecek olursanız, temelin en önemli kısmını yok etmiş olursunuz. **İnsanların bir birini çok seviyor olmaları, birbirlerine karşı saygısız davranmalarını gerektirecek bir sebep değildir.** Saygılı olmak demek ilişkiye resmiyet getirmek ve eşler arasına mesafe koymak demek değildir. Özellikle çiftler arasında saygı unsurunu kurumsallaştırarak, ilişkilerin karakteristik özelliklerinden

Sevgi küçük bir filiz
ise büyüüp fidan olması
için ve ardından koca bir
çınar olması için çaba
gösterilmelidir. Bu sevginin
küçük bir filiz iken
solmaması için gerekirse
etrafı çitlerle çevrilmelidir.
Çünkü yuvanın sevgiyle
kurulacağı ve yavruların
sevgiyle yoğrulacağı
unutulmamalıdır.

birisi durumuna getirmek, uzun soluklu bir beraberliğin iskeletini oluşturur. Ve bu saygı taraflara hiç zarar vermeyeceği gibi kurumsal yapıya özgüven harcı olur.

Sadakat ve güven, evlilik müessesesinde etle tırnak gibi birbirinden ayrılmaz iki hassas kavramdır. Eşler bir birlerine karşı güven duymazlarsa kıskançlık krizleri baş gösterir. Olmadık yerde tartışmalar çıkar. Eşlerin birbirlerine güvensizliği, başlı başına bir geçimsizlik kaynağı olabilir. Takipler, kontroller, telefon dinlemeler, gizli kameralar hatta dedektifler devreye girer. İş, çığırından çıkar. Ve iş bu noktaya geldikten sonra tekrar olağan çizgiye gelmesi zordur. Sadakat ilkesini ihlal etmemeli. Sadakat ilkesini çiğnemezseniz eşinizin güvenini zedelemesiniz. Eşinizi rahatsız edecek tavırlardan sakının.

Onu şüphelendirecek şekilde görüşmelerinizi gizlemeyin. Şeffaf olun. Yalan söylemeyin. **Bir defa yalan söylerseniz, sürekli yalan söylemek zorunda kalabilirsiniz. Yalan üzerine kurulan bir evlilik, günün birinde gerçekten yalan olur.** Yıkılır, ziyan olur.

Ahlaki değerlerin girmediği bir yuvada nitelikli bir beraberlik yaşanmaz. Her insan dini vecibelerini yerine getirmekle kendisi

sorumludur. Yaptığının ya da yapamadığının hesabını Allah'a verir. **Dini vecibelerinden dolayı insanları yargılama makamında değiliz.** Ancak, insan olmanın gereği olan ahlaki değerler yaşanmalı ve yaşatılmalıdır. Basit bir ticari ortaklıkta bile etik kuralları çiğnediğiniz zaman ortada, ortaklıktan eser kalmaz. **Evlilik gibi çok ciddi bir kurumdan ahlaki değerleri koparır alırsanız, toplumun temelini oluşturan aileyi yozlaştırırsınız. Aile içindeki ahlaki doku bozulduğu zaman toplumun kimyası bozulur.** Toplum bozulduğu zaman... Ondan sonrasını bırakın söylemeyi düşünmek bile istemezsiniz.

Yuvasında mutsuz bir beraberlik yaşayan kadın ya da erkeğin gözü birden dışarıyı fark edebilir. Bir sınır yoksa hiç sınır yoktur. Çünkü "Bir kerecikten bir şey olmaz." mantığı ile göz yumulan istisnalar çoğalır. İstisnalar çoğaldığı zaman ise istisna olmaktan çıkar ve kaide olur. Alışkanlık yapar. Bünyeye zarar verir. Düzeltilmesi çok güç tahribatlara neden olur.

Aile içerisinde bireyler sorumluluklarını yerine getirmekten kaçınırlarsa, sorumluluğu bir kişinin üzerine yıkmaya çalışırlarsa önce saygı gider. **Saygı, giderken yalnız gitmez beraberinde sevgiyi de götürür. Karşılıklı güven sarsılır. Konuşurken sesler, yüksek perdeden çıkmaya başlar. Kavgalar başlar ama bitmez. Nice umutlarla ve hayallerle kurulan evlilik, çekilmez bir beraberliğe dönüşür. İşte bu süreç bir evlilik için en hassas dönemdir. Bu süreçte evlilik için kurtarılabilmek veya yıkılabilmek olasılığı birbirine çok yakındır. İnsan olmanın gerektirdiği değerler taraflarda mev-**

beraberinde sevgiyi de götürür. Karşılıklı güven sarsılır. Konuşurken sesler, yüksek perdeden çıkmaya başlar. Kavgalar başlar ama bitmez. Nice umutlarla ve hayallerle kurulan evlilik, çekilmez bir beraberliğe dönüşür. İşte bu süreç bir evlilik için en hassas dönemdir. Bu süreçte evlilik için kurtarılabilmek veya yıkılabilmek olasılığı birbirine çok yakındır. İnsan olmanın gerektirdiği değerler taraflarda mev-

cut değilse bu süreç çok daha tehlikeli olabilir. Yuvasında mutsuz bir beraberlik yaşayan kadın ya da erkeğin gözü birden dışarıyı fark edebilir. **Bir sınır yoksa hiç sınır yoktur.**

Çünkü "Bir kerecikten bir şey olmaz." mantığı ile göz yumulan istisnalar çoğalır. İstisnalar çoğaldığı zaman ise istisna olmaktan çıkar ve kaide olur. Alışkanlık yapar. Bünyeye zarar verir. Düzeltilmesi çok güç tahribatlara neden olur.

Mutlu ve huzurlu bir aile ortamında yetişen çocuklar, hayata coşkuyla hazırlanırken; ayrı anne ve babaların çocukları, adeta kade-rine küsmüş bir tutum sergiliyor. Sınıf ortamında derse katılımlarını sağlayamadığım, etkinliklerde görev almayan öğrencilerimin büyük çoğunluğu problemlili ailelerden geliyor. Bu çocukların içindeki suskunluk, yüreğindeki küskünlük yüzlerine yansıyor. Diğer çocukları güldüren fıkralar ve komik olaylar bu çocukları güldürmeye yetmiyor. Yaptığım şaklabanlıklar da fayda etmiyor. Yahu düşünün bir; **yüreği gülmeyen çocuğun yüzü nasıl gülsün!** Bu mümkün mü? Sınıf ortamında

oluşturduğunuz neşeli zamanlarda kendilerini bırakıp biraz gülecek olsalar, içlerinde sızı bu mutluluğun uzun süreli olmasına engel oluyor. Ya gözler uzaklara dalıyor ya da başlar

öne eğiliyor. **Öğretmenin şefkatli bakışında, güler yüzünde ve bir çift tatlı sözünde mutluluğa yaklaşan bu çocuklar okuldan çıktıktan sonra kaderleri ile baş başa kalıyorlar.** Bu çocuklara kanun sahip çıkıyor, devlet sahip çıkıyor. Yetiştirme yurtlarında kalabiliyorlar. Bu doğru. Lakin ailenin sahip çıkması ile yurdun sahip çıkması bir olur mu? Tinerçiler, kap kaç çeteleri ve bölücü örgüt elemanları kimlerden çıkıyor zannediyorsunuz?

Çoğunluğu elbette bu çocuklardan oluşuyor.

Ahlaki değerlerin egemen olduğu bir aile ortamında bireyler bir birlerini severler ve birbirlerine saygı duyarlar. Sorumluluklar yerine getirilirse tartışma ortamı yaşanmaz. Sadakat, güveni ve sevgiyi besler. Hoşgörü ve adalet iklimi, özgüveni ve barışı yeşertir. Etik değerleri güçlü bireyler, mutlu aileleri oluşturur. Huzurlu toplumlar ise mutlu ailelerden meydana gelir.

Sevginin küçücük bir filiz iken solmaması için gerekirse etrafı çitlerle çevrilmelidir. Çünkü yuvanın sevgiyle kurulacağı ve yavruların sevgiyle yoğrulacağı unutulmamalıdır.

BULMACA

Hazırlayan: **Nazif ŞAHİN**
Eğitimci

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1					Tarihteki ünlü savunmamız	↘	Evlek	↘	Yanık artığı	↘	İki uca eşit olan	↘	Büyük, yetişkin	↘	
2					İstanbul'da bir ilçe	⬇	Atın üzüngüsü	⬇	Çanakkale savaşının yapıldığı yarımada	⬇	Bir ağaç	⬇	Tüm Müslümanlar	⬇	
3					Neşelendirme	↗									
4					Bir sünnet	⬇									
5					Nitelik	↗									
6					Adaylığa başyuran kimse	⬇									
7	Peygamber Efendimizin sırdışı	↘	Kimyada azotun simgesi	Yırtıcı bir kuş	↗						Ced	↗			
8	Bir ülke	↻3		Kastamonunun bir ilçesi							Güney Amerikada en uzun ırmak				
9	↘			⬇			Alfabede bir harf	Mihrak	↗		⬇		Bir meyve		
10			İstanbulda bir semt	↗			⬇	Sayı boncuğu					⬇		
11	↘		Ermiş kişi			↻6		⬇					⬇		
12	İşaret		⬇				Bir nesneyi diğerine batırmak	↗							
13	Halk	↗													
14	↘						Eski bir ölçü	↗		Bir isim	↗			İntikam duygusu	
15	Bir isim									Simetrik olmayan				⬇	
16	Sayma, sayı	↗					Eksi uç	↗					Eski dilde Su		
17	↘	↻7	Giresun'un bir ilçesi	↘		Güzellik veren şey	↗						⬇	↻4	
18						Nauru için üst alan kodu	⬇			Kirliliği gösteren iz		Bir soru eki	↗		
19	Bir Sayı		İslam Hukuku	↘		⬇		↻2		⬇	Bir ilimiz	↗			
20	↘		⬇	Millet, Kavim	↗				Kuzu sesi	↗					
21	Bir hayvan		↻1					⬇	Bir soru						
22	Altın	↗			Sefine	Bir hayvan	↗								
23	↘			Günlük yayın	↗										
24	Kötülük						Kısa zaman		Bir nota		Bir harfin okunuşu				
25	Tekrar	↗					⬇		⬇		⬇				
26	↘			Akışkan olma hali	↗				⬇						
27	Yerine getirme						Eski bir devlet	↗	↻8						
28	Tesirli	↗													

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
2	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
3	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
4	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
5	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
6	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
7	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
8	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
9	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
10	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
11	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
12	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
13	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
14	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
15	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
16	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
17	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
18	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
19	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
20	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
21	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
22	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
23	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
24	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
25	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
26	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
27	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
28	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
29	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
30	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
31	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
32	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
33	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
34	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
35	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
36	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
37	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
38	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
39	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
40	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
41	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
42	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
43	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
44	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
45	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
46	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
47	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
48	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
49	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
50	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
51	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
52	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
53	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
54	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
55	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
56	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
57	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
58	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
59	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
60	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
61	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
62	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
63	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
64	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
65	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
66	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
67	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
68	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
69	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
70	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
71	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
72	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
73	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
74	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
75	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
76	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
77	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
78	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
79	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
80	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
81	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
82	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
83	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
84	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
85	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
86	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
87	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
88	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
89	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
90	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
91	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
92	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
93	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
94	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
95	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
96	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
97	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
98	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
99	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													
100	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI													

1	2	3	4	5	6	7	8